

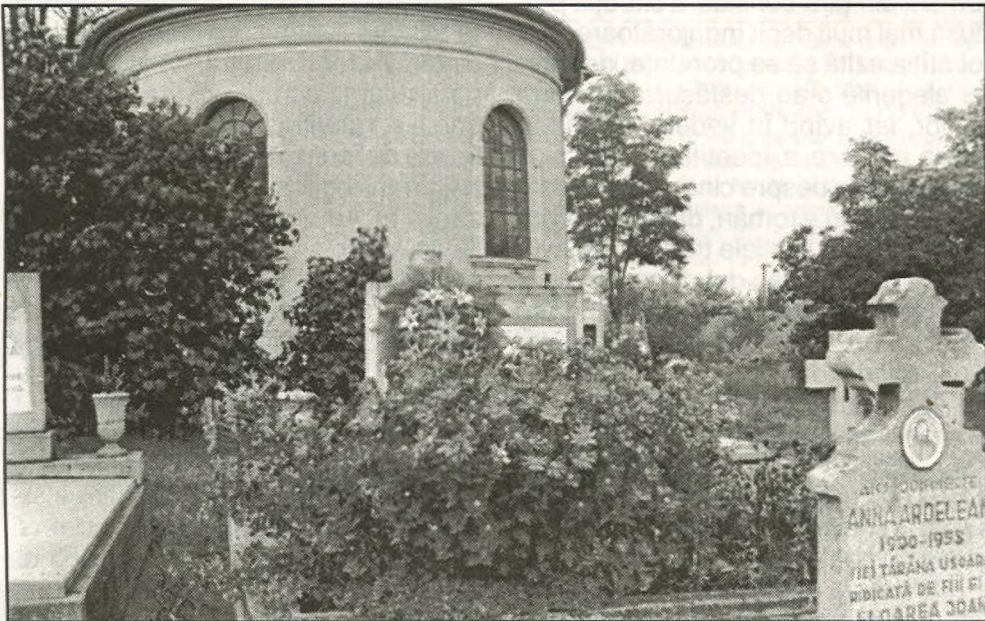
Foia românească

Vineri
30 octombrie
1998

Anal I
Nr. 44

(Serie nouă)

Săptăminal al românilor din Ungaria ♦ Fondat în 1951 ♦ 8 pagini ♦ 20 forinți

De Ziua Morților

Mesaj pentru cei vii...

Cît trăiește, omul atîtea și atîtea poate să facă.

Să se oprească o clipă să se bucure că este sănătos, că cei iubiți sînt în preajma sa, că e vrednic să-și ajute copiii sau părinții, că are prieteni buni pe care se poate bizui, că are un Dumnezeu care nu-l părăsește niciodată, că a sădit un pom, că a reușit să realizeze un cămin pentru familia sa...

Acum e momentul să se bucure chiar și de cea mai mărunță clipă fericită! Acum e timpul să le spună celor apropiați că „vă iubesc”, „mă bucur că vă am”! Acum e clipa să le zică „vă mulțumesc”, să le spună o vorbă înțeleaptă, bună, să le mărturisească cît e de norocos că sînt împreună, cît e de mîndru de rezultatele celor dragi! Acum are posibilitatea să-i mîngîie, să-i îmbrățișeze!...

Omul crede că timpul pe care-l are este infinit, că soarele va răsări și mîine, că va mai fi un „mîine”, va fi un „mai tîrziu”, cînd va putea drege ceea ce-a stricat, că va putea cere iertare aceluia pe care l-a jignit, că va putea mărturisi dragostea sa, că se va putea bucura de încă o clipă comună...

Dar acest „mai tîrziu”, acest „mîine” se poate să nu mai revină, se poate spulbera acest „acum” într-un „niciodată”. Poate să se strecoare, să scape, ca apa între degetele noastre...

Acum e timpul... sau poate niciodată...

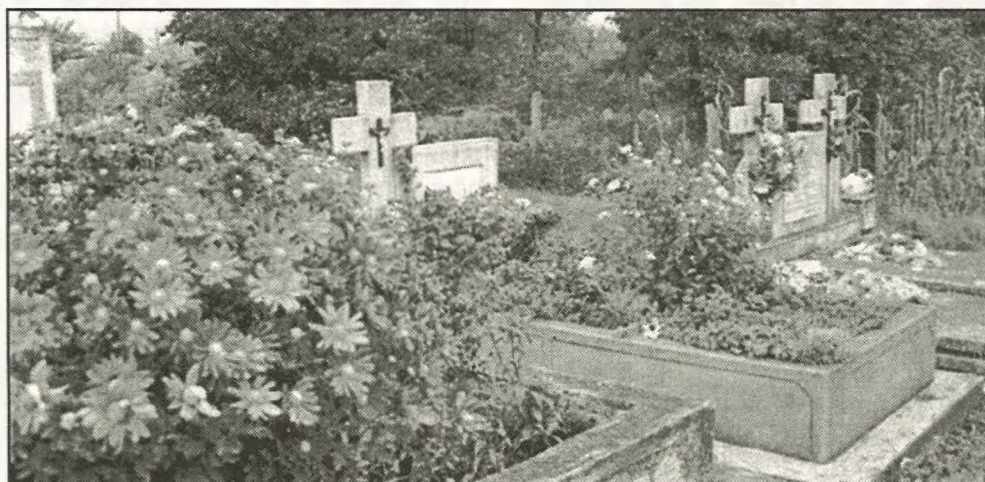
Ușor se poate întîmpla ca omul să se dezmeticească în fața unui mormînt cu o floare, cu o luminare în mînă. Cînd numai în șoapte poate să-și mărturisească dragostea, cînd numai cu lacrimi poate mîngîia...

Atunci nu mai poate reface ziua de ieri, nu mai are cum să mulțumească, cum să-și exprime recunoștința. Nu mai are cum să privească, mîna-n mînă, cu ființa iubită răsăritul roșu al soarelui, să asculte bătaia ploii pe șindrila, să se bucure de priveliștea ninsorii liniștitoare, să re trăiască bucuria unei sărbători... Atunci nu-și mai poate vizita părinții bătrîni, nu mai are cine să-l aștepte în poartă...

Acum e momentul sau niciodată...

Clipa de acum este clipa celor vii, clipa de mîine poate fi numai cea a morților. Clipa de acum este clipa faptelor, clipa de mîine poate fi numai cea a amintirilor. Clipa de acum este clipa mărturisirilor, clipa de mîine poate fi numai cea a spovedaniilor. Clipa de acum este clipa iertării, clipa de mîine poate fi numai cea a pocăinței. Clipa de acum este clipa întregului, clipa de mîine poate fi numai cea a restului. Clipa de acum este clipa florilor vii, clipa de mîine poate fi numai cea a florilor moarte...

- anra -

„Pentru județul Bichiș”

De cîțiva ani, în județul Bichiș se decernează distincția din titlu, care se acordă unor personalități sau comunități care s-au distins prin activitatea lor în cursul anilor. În pragul sărbătorii naționale din 23 octombrie, în sala de spectacol a Teatrului „Jókai” din reședința județeană avusese loc festivitatea de decernare a distincțiilor.

Printre cei cărora le-a fost acordat acest titlu de onoare a fost și *Echipa de păstrare a tradițiilor „Gheorghe Nistor”* din Micherechi, care activează decenii în șir pentru salvarea, cultivarea și promovarea comorilor folclorice locale românești, pentru însușirea și popularizarea tezaurului folcloric din Micherechi.

Dansatorii din comună au prezentat cu mare succes, în repetate rînduri pe scenele din țară și de peste hotare, această comoară artistică, activitate pentru care îi felicităm, urîndu-le membrilor multe succese și pe mai departe. (j)

La ședința Prezidiului A.Ț.R.U.

Probleme de actualitate

În ziua de 26 octombrie a.c., Prezidiul Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria s-a întrunit într-o ședință ordinară la sediul din Giula, reconstruit și dat în folosință în trecutul apropiat.

Pe ordinea de zi a lucrărilor acestui organ de conducere au figurat probleme de actualitate, ca de exemplu trecerea în revistă a rezultatelor alegerilor locale și – odată cu acestea – a celor privind autogovernările minoritare române, prezentarea unui material informativ despre recenta ședință de la Budapesta a Comisiei mixte interguvernamentale ungaro-române etc.

În legătură cu alegerile care au avut loc la 18 octombrie anul curent, Prezidiul a constatat și a luat la cunoștință creșterea viguroasă a numărului, încă neoficial, al localităților în care se pot înființa autogovernări minoritare române – de la cele 12 în 1994, la 33 în 1998 – deși s-au exprimat și unele îndoieli față de reprezentanța din partea acestora, înainte de toate a celor din Capitală, a minorității române din țara noastră.

Președintele A.Ț.R.U., Ion Budai a

informat în continuare membrii acestui organ de conducere despre rezultatele ședinței Comisiei mixte interguvernamentale ungaro-române, la care a participat și D-sa, exprimîndu-și totodată convingerea în bunul mers al lucrurilor, în realizarea în practică a propunerilor adoptate și înaintate pentru recomandarea guvernelor celor două țări.

În ședință închisă, Prezidiul a adoptat a hotărîre cu privire la propunerea acordării, cu prilejul Zilei Minorităților, evident din rîndul minorității române din Ungaria, a Premiului „PENTRU MINORITĂȚI”.

Tot în acest context a fost adoptat și un APEL, pe care-l publicăm mai jos, privind conferirea distincției „PENTRU ROMÂNII DIN UNGARIA”.

Printre problemele actuale a figurat și înaintarea unei propuneri către Biroul Electoral Național ca *Adunarea electorilor români* să aibă loc la Giula la 6 sau 13 februarie 1999, adunare care urmează să decidă numărul și componența nominală a viitoarei Adunări generale a A.Ț.R.U.

- km -

APEL

Prezidiul Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria solicită și pe această cale asociațiile și instituțiile civile din rîndul minorității române din Ungaria să facă propuneri cu privire la conferirea distincției „PENTRU ROMÂNII DIN UNGARIA”, distincție fondată de A.Ț.R.U.

Propunerile trebuie să conțină datele și activitatea persoanei sau comunității recomandate.

Propunerile pot fi înaintate pe adresa: **Oficiul A.Ț.R.U. 5700 Giula, strada Eminescu nr. 1., pînă la data de 20 noiembrie 1998.**

Giula, 25. octombrie 1998. Prezidiul A.Ț.R.U.

Din cuprins:

- Iar noi, acum, cu ce ne alegem? (Pag. a 2-a)
- „În vara aceasta s-au făcut lucruri bune...” (Pag. a 4-a)
- Isus Salvatorul (supliment)

Iar noi, acum, cu ce ne alegem?

Cel mai înalt for instituționalizat al românilor din Ungaria – astfel este caracterizată Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria în scrierile ce apar în săptămânalul „Foaia românească”. Cea mai legitimă organizație – este expresia preferată tot a ziaristului Foi, de altfel membru al Autogovernării minoritare române din reședința de județ. Aprecierile se fac și mai nou (vezi Foaia, 16 octombrie 1998, pag. 2), când a devenit o posibilitate reală ca – cel mai înalt for al românilor din Ungaria în mod legitim să fie compus din – neromâni.

În perioada elaborării Legii privind Drepturile Minorităților Naționale și Etnice din Ungaria, pe la începutul anilor 1990, s-a ridicat problema structurii reprezentanței minorităților. Marea majoritate a minorităților a cerut să se stabilească prin lege o nouă formă de reprezentanță, numită autogovernare. Au insistat ca această instituție nouă să fie împuternicită cu drepturi majore, cu competențe în plus față de drepturile asociațiilor, uniunilor culturale. Conducătorii Uniunii Românilor din Ungaria, asociația de frunte, prin tradiție, a comunităților românești din acea vreme n-au împărțit întru totul această poziție. Dar au rămas în minoritate cu această părere. Nici n-au primit mandatul la prima alegere (în 1995) a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria. Au fost refuzați categoric de români.

Legea, banii, datele de la recensământ

Legea Minorităților, adoptată de Parlamentul Ungariei în 1993, stabilește noua structură de reprezentanță pe principiul formării autogovernărilor locale și a autogovernării pe Țară a minorităților. Aceste organe pot fi înființate în urma alegerilor generale locale.

Se definește și principiul alegerii libere a identității. Persoana care se angajează la reprezentarea intereselor minoritare nu trebuie să declare apartenența etnică, culturală.

Se stabilește un barem, o cotă relativ mică în sistemul de alegere, ca să permită peste tot formarea autogovernărilor minorităților, ce trăiesc, răsfirați, în întreaga țară. Pentru inițierea alegerii autogovernărilor minoritare locale trebuie doar 5 inițiatori. Pentru desemnarea candidatului la alegeri trebuie doar 5 susținători. La alegerile locale primesc toți alegătorii și foaia cu numele candidaților pentru autogovernarea minoritară, indiferent de apartenența lor etnică. Deci pentru formarea autogovernării minoritare pot să voteze și membrii societății majoritare. În săși minoritățile cer această practică. Pentru obținerea mandatului trebuie doar 100, respectiv 50 de voturi valabile pentru o listă întreagă. Nu este limitat numărul candidaților, trecuți pe această listă.

Experiența dovedește, că acolo unde au avut loc alegeri pentru formarea autogovernării minoritare, listele au obținut aproape peste tot numărul necesar de voturi. În perioada anterioară, o autogovernare minoritară locală a primit din bugetul de stat o subvenție nominală anuală garantată în jur de 400–500 de mii de forinți. O autogovernare minoritară (pe sector) din Budapesta a putut gospodări dintr-o subvenție locală de peste 3 milioane de forinți. Autogovernarea pe Capitală a primit o subvenție de aproape 10 milioane de forinți pe an.

Autogovernări minoritare românești au fost formate pentru prima dată de la 1994 încoace. În perioada electorală anterioară s-au înființat 12. La 18 octombrie 1998 au avut loc alegeri pentru 34 de autogovernări locale românești. Datele definitive nu sînt încă cunoscute, dar mai mult ca sigur că s-au obținut peste tot suficientele voturi. Asaltul adevărat s-a produs în Capitală. Aici în perioada anterioară nu era nici o autogovernare românească locală. Acum, dintre cele 34 de autogovernări românești, 15 sînt în diferitele sectoare ale Budapestei.

La recensământul din 1990, numărul total al acelor care s-au declarat de naționalitate română era de 10.740. Dintre ei, cei mai mulți au fost bichișenii, 5500. La Budapesta s-au găsit 1200 de români. În Bichiș se vor forma 8 autogovernări locale românești, la Budapesta 15. Pentru alegerile locale din 1998, Societatea Culturală a Românilor din Budapesta (SCRB) desemnează 16 candidați, dintre care 12 au primit mandat. Vor putea forma autogovernare românească 5 dintre ei în sectorul II, acest loc fiind singurul în Capitală, unde sînt numai români în autogovernarea românească. Patru candidați ai SCRB au primit mandat pentru sectorul VII, doi pentru sectorul XI, iar un candidat a obținut mandat în sectorul V. În acest sector mai sînt încă alți trei români, membri în autogovernarea minoritară. În celelalte sectoare din Capitală vor forma autogovernarea românească numai persoane necunoscute pînă acum în viața publică românească. Dintre cei 75 de deputați pentru autogovernările românești (pe sectoare) din Budapesta, numărul deputaților români este 15. Dintre cei 150 de membri ai autogovernărilor locale românești aleși în întreaga țară la 18 octombrie 1998, doar 90 este numărul deputaților români. Datele sînt neoficiale, în toate provinciile.

Români, neromâni și de altă naționalitate

La 18 septembrie 1998, la Tribunalul din Budapesta este înregistrată o asociație cu numele de *Magyar-Román Demokratikus Szövetség*. În perioada campaniei electorale, în numeroasele sectoare ale Capitalei au apărut afișe care îndemneau alegătorul să voteze pentru candidații „MRDSZ”, cu scopul de a forma autogovernări românești.

Reprezentantul acestei asociații este aceeași persoană, care între 1994–1998 este președinte, apoi membru al autogovernării țiganilor în sectorul XVI din Budapesta. Aceeași persoană devine, la alegerile locale din 18 octombrie 1998, deputatul autogovernării românești din sectorul X al Capitalei.

În săptămîna de dinainte de alegerile locale a avut loc la Budapesta o

nouă rundă a întâlnirii Comisiei mixte interguvernamentale ungaro-române. În documentele elaborate la această reuniune, reprezentantul guvernului României își exprimă îngrijorarea pentru că la alegerile autogovernărilor minorității române din Ungaria s-ar putea întâmpla ca aceste organe să fie formate din neromâni.

După cunoașterea rezultatelor de la alegerile din 18 octombrie a.c., mulți români din țară consideră situația produsă mai mult decît îngrijorătoare. Dar tot ațișia ezită să se pronunțe, deoarece alegerile s-au desfășurat conform legilor, iar avînd în vedere dreptul la libera alegere a identității, cum s-ar putea afirma despre cineva că nu este – de exemplu – român, dacă el se consideră astfel? În zilele trecute am avut ocazia să întîlnesc doi dintre cei care au obținut mandatul de deputat în autogovernarea românească pe sector din Capitală, dar pe care mai devreme nu i-am văzut la nici un program românesc în Capitală. Acești oameni nu s-au declarat că ar fi români. Iar primul și singurul act prin care-și demonstrează cineva identitatea etnică, culturală nu poate să fie angajamentul de a reprezenta interesele unei comunități, a comunității căreia nici nu-i aparține, pe care nici nu o cunoaște. Aceste persoane nu vorbesc limba română.

Luînd în considerare datele statistice, este evident, că în Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria vor avea mandat numeroși neromâni.

Situația în care se află românii din Ungaria este deci mult mai îngrijorătoare, decît s-ar părea la prima vedere. Dar această stare îngrijorătoare nu este numai produsul alegerilor din toamna lui 1998. Trebuie văzut clar, că aici este vorba despre două probleme aparte, care trebuie delimitate în mod categoric.

Două probleme cu totul diferite

Una – neadmiterea ca reprezentanța comunităților cu adevărat românești să fie compusă din neromâni. Actuala Autogovernare pe Țară ar trebui să protesteze la consiliile din localitățile unde se vor forma aceste autogovernări, numite românești. Am convingerea că intelectualii români nu vor întîrzia nici ei să găsească modalitatea cea mai eficientă de a-și expune poziția despre situația produsă, ca aceasta să fie cunoscută pentru opinia publică de pretutindeni.

A doua problemă – ea vizează anomaliiile vieții publice românești, mulțimea problemelor din interiorul comunității. În ultimii patru ani actuala conducere a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria – după părerea mea – n-a reușit să rezolve nici una dintre aceste probleme arzătoare (vezi nr. din 25 septembrie 1998, pag. 2. al Foi românești). Avînd în vedere gravitatea și complexitatea acestor probleme, s-ar părea un lucru de suprafață, dacă s-ar evidenția numai unele dintre acestea. De exemplu, cum se poate ca conducerea Autogovernării n-a sesizat în nici un organ de presă pe Țară inadmisibilitatea situației, care putea fi prevăzută chiar înainte de 18 octombrie? Budapestanii români n-am

fost căutați nici odată de Autogovernarea pe Țară cu intenția să ni se ofere vreun ajutor moral din partea „celui mai înalt for al românilor din Ungaria”, în situația în care ne aflăm. Ba aceiași conducători au ținut secret, că Autogovernarea pe Țară a primit încă acum doi ani un sediu la Budapesta, un loc public unde, de exemplu, Societatea Culturală sau Asociația Românilor din Budapesta și-ar putea organiza programele culturale românești. În această situație n-a mai surprins, că președintele Autogovernării, la insistența reporterului (*Ecranul nostru*, 21 octombrie a.c.) privitor la cele 5 (sau 9?) milioane de forinți, bani care au fost cheltuiți în întregime pentru mobila noului sediu al Autogovernării pe Țară din Giula a declarat, că acești bani nu s-au putut folosi pentru altceva, numai pentru mobilierul Autogovernării pe Țară. Nu este adevărat. Precum greșește și conducătorul Oficiului Autogovernării (vezi Foaia românească, 16 octombrie 1998, pag. 2), când afirmă că sprijinul financiar de stat ar fi numai pentru cheltuielile de întreținere a sediului Autogovernării pe Țară. Este vorba aici despre o subvenție de 55 de milioane de forinți primiți în ultimii 4 ani. Consider că este inadmisibilă cheltuirea milioanele pentru amenajarea unor birouri de reprezentanță cu un lux, ce concurează cu amenajarea Vicariatului românesc din Giula, atunci când plouă în biserică, când avem școală fără acoperiș, când comunități nu au nici fonduri minime, pentru realizarea programului lor românesc. Să nu mai vorbim de faptul că am fost înșelați, când s-a întrebat despre cheltuirea banilor publici.

Conținutul unirii

La recenta ședință a comisiei parlamentare, comisie care s-a format pentru modificarea legii minorităților, tocmai cu scopul de a schimba cadrul juridic, datorită căruia s-a produs actuala situație dăunătoare românilor, în urma alegerilor locale din 18 octombrie 1998, președintele Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, deși a fost invitat, nu a fost de față. Cred că nu sînt singurul care mă-ntreb, constatînd această nepăsare, oare cum ni se reprezintă interesele în această importantă problemă?

În situația în care ne găsim, se pomenește mai mult decît oricînd despre necesitatea păstrării unității dintre români. Dar nu s-a definit încă ce înseamnă această unitate. Cei care și au exprimat părerea critică față de unele aspecte ale vieții publice românești sînt considerați persoane care dezbină unitatea. Este cunoscută pentru noi toți miza, dar nu și conținutul acestei uniri. Nu cred că poate fi susținut în mod real idealul unității doar pentru păstrarea structurii actuale, fără schimbări personale în vîrfurile conducerii. O eventuală unitate poate fi imaginată numai prin acceptarea unei viziuni noi, care are la bază susținerea mai eficientă decît pînă acum a culturii românești în Ungaria.

Ștefan Frățean
deputat român,
sectorul XI, Budapesta

Vîrstnicii au cămin, club și asociație

Despre pensiile mici și ridicarea acestora, despre situația critică a multor pensionari auzim din ce în ce mai mult, atât din presă cât și în stradă, la magazin sau în cercuri familiale mai restrinse. În cadrul autoguvernărilor și primăriilor locale funcționează diferite secții, care se ocupă de problemele specifice legate de situația pensionarilor.

Pentru vîrstnicii singuratici, bolnavi, obosiți de truda muncii de o viață întreagă, o formă potrivită de îngrijire sînt cluburile, căminele de zi. Acolo, pe lângă vorbele bune, pensionarilor li se asigură mîncare și întreținere convenită.

Aletenii vîrstnici se pot considera norocoși, dat fiind că din 1967 funcționează în orașul bichișean un asemenea cămin, unde timpul trece mai repede, cei care se întrunesc zilnic formînd o adevărată familie, cunoscîndu-și necazurile, bucuriile.

În trecutul apropiat, vizitînd instituția aleteană, conducătoarea **Maria Nedreu**, m-a asigurat de la începutul discuției, cum că:

– „Instituția noastră își îndeplinește pe deplin menirea, vîrstnicii simțindu-se aici ca acasă – grija, atenția acordată însemnînd pentru ei siguranță, liniște sufletească, mai ales că mulți vîrstnici au rămas singuratici, fără susținători în familie.

– Se dovedește interes față de instituție?

– Cum să nu! Iar numărul solicitanților crește în permanență. În prezent 90 de vîrstnici sînt înscrși și vin zilnic, de dimineața, pînă seara. La domiciliu sînt întreținuți și îngrijiți alți șase vîrstnici, prin munca desfășurată împreună cu angajații Serviciului de Îngrijire „Acasă” din Aletea. Opt vîrstnici locuiesc chiar aici, în cămin. Aceștia și-au cumpărat pe vremuri cîte-o cameră (4-500.000 ft.), iar lunar plătesc o taxă de întreținere (cam 12.000 ft.), bucurîndu-se de îngrijire completă. Deocamdată avem încă patru vîrstnici desemnați pentru această formă de îngrijire, care doresc să se mute „la noi”.

– Conducerea locală vă acordă sprijin convenit?

– Cu satisfacție pot să răspund cu „da” hotărît. Autoguvernarea din oraș ne-a sprijinit întotdeauna conform posibilităților. Astfel, cu ajutorul Primăriei și al fondurilor obținute prin diferite concursuri am elaborat un plan deosebit, cu ajutorul căruia putem satisface exigen-

țele actuale. Dorim să se îmbunătățim condițiile și depunem eforturi ca să se reconstruiască clădirea, ca să putem ridica capacitatea și calitatea îngrijirii. De pe acum vîrstnicii au fost mutați din sala de mese în strada Löksházi, unde se întrețin în timpul zilei. Urmează să reconstruim o parte a clădirii, realizîndu-se noi încăperi, o sufragerie pentru 60 de persoane, zece camere pentru vîrstnicii care o să locuiască aici, un nou bloc sanitar etc. Prima etapă a lucrărilor sper că se va termina în cursul anului viitor.

– Pensionarii așteaptă aceste schimbări și ca reconstrucțiile să se termine cît mai repede, fiindcă aici s-au obișnuit, aici își simt locul obișnuit.

– Conduceți în același timp și Asociația Pensionarilor din Aletea...

– Cu mare plăcere fac și această muncă. De pe acum avem 120 de pensionari înscrși, care sînt foarte însuflețiți. La cererea lor am înființat și un cor cu 22 membri, care-și ține repetițiile în fiecare miercuri, iar întrunirile Asociației le ținem în prima luni a lunii. Apoi: facem programele obișnuite la diferite sărbători, întreținem relații cu alte cluburi din împrejurimi (Giula, Magyarbáhnhegyes, Újkígyós etc.), organizăm excursii comune, iar la întîlnirile obișnuite, membrii mai discută, joacă cărți, fac lucru de mîna, deci își petrec timpul pe placul individual...

Între timp s-a servit masa de prînz. Folosindu-mă de ocazie, am făcut o fotografie. **Tereza Strifler** tocmai își ajută mama bolnavă, **Franciska Bender** (78 ani).

Fiica, a vorbit cu mulțumire sinceră despre această posibilitate de îngrijire, despre personalul atent. Am aflat, că: „În 1997 mama și-a cumpărat aici încăperea, cu gîndul, că în caz că va fi bolnavă la pat să aibă un loc sigur, unde va fi îngrijită. Dar fiind pe atunci sănătoasă, a rămas acasă, nu s-a mutat imediat în încăperea proprie din Cămin. Dar soarta a intervenit: în iarna trecută a făcut o hemoragie cerebrală. Așadar, urma să fie îngrijită. Astfel de la spital am adus-o direct aici... În fiecare zi vin și eu să ajut la îngrijire”.

Despre asemenea situații nu e ușor să scrii, mai ales că știm: cu toții vom îmbătrîni, nu știm ce ne rezervă anii de bătrînețe. În orice caz, mulți aleteni vîrstnici se simt norocoși cu clubul, căminul, asociația pensionarilor, care funcționează în interesul lor, pentru ei...

– E. Bányai –

Micherechi – comună prosperă, tot mai arătoasă

E foarte interesant să medităm, oare cum va arăta cîte-o comună peste cinci sau zece ani? Oare dacă n-am vedea străzile, clădirile atîta timp, trecînd din nou prin localitatea respectivă, oare care ar fi schimbarea cea mai bătătoare la ochi?

Căci în ultimii ani nu numai viața oamenilor se schimbă în permanență, ci cu aceeași accelerație se dezvoltă, se transformă continuu și fața localităților.

E drept că din tot mai multe colțuri ale țării aflăm despre greutățile financiare care trebuie înfruntate de primari și de consiliile locale.

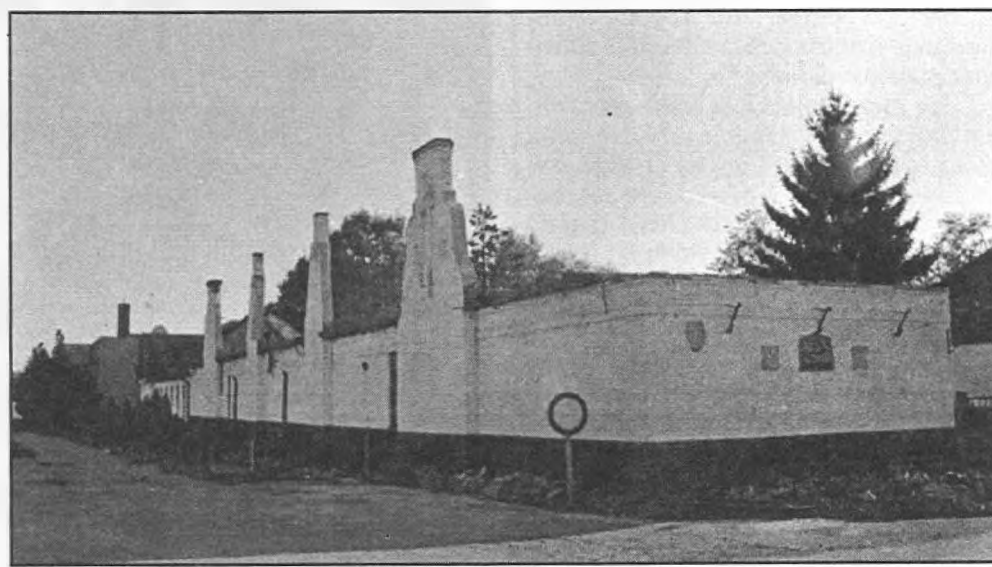
Din cauza bugetului restrîns nu rămîn bani pentru investiții noi. Însă multe experiențe pozitive dovedesc că o conducere locală „descurcăreață” poate realiza anumite obiective comunale. Conducerea din Micherechi depune eforturi susținute, permanente pentru a duce la bun sfîrșit investițiile comunale planificate.

Conducătorii satului, în frunte cu primarul **dr. Gheorghe Ruja**, nu pierd aproape nici o ocazie să se înscrie și să înainteze dosare de concurs din care să rezulte și bani. Nu o dată au primit premii, distincții, diplome și firește, bani, pentru investiții. Toate acestea au făcut din Micherechi o comună prosperă, tot mai arătoasă.

Actualmente se lucrează la aranjarea centrului comunei, la amenajarea cu spații verzi, la asigurarea condițiilor corespunzătoare de circulație.

Cea mai însemnată preocupare a Primăriei este însă la ora actuală reconstrucția aripii vechi a școlii generale, o investiție de 45 de milioane de forinți, care a putut porni în urma cîștigării de fonduri prin concursuri reușite.

În orice caz, actualele preocupări ale Primăriei din Micherechi – unele însemnate, altele cu o pondere mai mică – însumează avantaje considerabile prin care se îmbunătățește traiul micherechenilor de toate vîrstele. (j)

Ședința românilor din Békéscsaba

Constituirea oficială a Autoguvernării minoritare române din reședința județului Bichiș, conform legii va avea loc în curînd, formîndu-se în același timp și autoguvernările slovacilor și romilor.

Foștii-actualii membri ai autoguvernării românești s-au întrunit în cadrul unei ședințe de lucru îndrumate de președintele precedentului ciclu de activitate, **Gheorghe Grósz**, dezbătîndu-se cîteva probleme de actualitate.

În această ordine de idei s-au trecut în revistă rezultatele alegerilor, mulțumindu-se și pe această cale toate voturile primite din partea tuturor alegătorilor, indiferent de origine.

Conform ordinei de zi, în continuare s-au pregătit două acțiuni, una fiind serata amicală din 24 octombrie a.c., (des-

pre care relatăm de altfel în acest număr). Celălalt eveniment de actualitate: solemnitatea de la zidul cazarmii din strada Kazinczy în cinstea memoriei martirilor giulani **Erzsébet Mány** și **Mihály Farkas**, arestați și executați la moarte la Békéscsaba.

Pe lângă forurile, instituțiile locale, la festivitatea comemorativă de la locul execuției și la mormîntul din cimitirul de pe calea Berényi, și reprezentanți ai autoguvernării minorității române din oraș au depus coroane de flori în cinstea pioasei amintiri.

Ședința actuală s-a încheiat cu trecerea în revistă a cîtorva probleme „zilnice” care-i preocupă pe românii cebani, care vor fi concretizate la o altă întrunire din viitor.

– E. B. –

LA OTLACA-PUSTĂ

„În vara aceasta s-au făcut lucruri bune...”

Ceața ce s-a lăsat peste Otlaca-Pustă în această zi de toamnă începea să se risipească. Razele soarelui – ca sulițele – străpungeau ultimii „ostași” ai ceții. Și în câteva clipe, așteptând sunetul clopoțelului, coridorul se arăta în toată frumusețea sa, văruit în lumina tot mai strălucitoare a soarelui. Am avut timp să arunc o privire la vechea clădire zugrăvită a Școlii generale românești din Otlaca-Pustă, deoarece toate cadrele didactice au predat în careva clasă... „Lui Ionel, lui Vasile – Mariei, Anei” – am auzit între timp declinarea substantivelor proprii prin ușa unei clase.

Ce curte mare în jurul școlii! Ce iarbă deasă! – Mă gândeam tocmai privind afară, când mă „trezește” glasul clopoțelului. Și iată-i pe elevi, pe profesori. Directorul școlii **Daniel C. Negrea** mă invită amabil în biroul său. După ce amintim câteva cunoștințe comune și aflăm că toții sînt bine, sănătoși, revenim în discuție la treburile școlii.

– Arată foarte bine instituția dumneavoastră!

– În vara aceasta s-au făcut lucruri bune. Din partea Oficiului pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria am primit fonduri însemnate pentru reconstrucții urgente și necesare: astfel, 1 760 000 de forinți pentru introducerea încălzirii centrale cu gaz – un lucru mult dorit de noi, fiindcă de ani în șir ne chinuam să încălzim cu lemne și cu cărbune... Apoi: un milion de forinți pentru o construcție interioară: anume, realizarea unei toalete moderne (iar-nă-vară copiii trebuiau să se ducă în curte). La Oficiu s-a atașat și Primăria cu un anumit fond propriu.

În afară de aceste două investiții însemnate s-a văruit, s-a zugrăvit atât în exterior, cât și în interior.

– Aș zice, clădirea școlii a devenit o clădire cu condiții mai bune pentru o muncă educativă optimă, fiindcă condițiile nefavorabile mai împiedică câteodată activitatea cadrelor didactice.

– Așa este. Am făcut și unele reorganizări privitoare la încăperile școlii, în urma căreia pot să vă mai arăt sala de gimnastică, care e spațioasă și pentru care am reușit să obținem prin concurs câteva aparate sportive atractive și preferate în rîndul generațiilor tinere.

Aici trebuie să pomenesc și de radio-magnetofonul cumpărat dintr-un fond de 50 000 de forinți acordat de consilierii Pri-

măriei. Acest aparat e necesar și ne ajută la orele de muzică și la repetițiile de dans – introduse pentru clasele 1–7.

Prin ajutorul consilieriei de stat, **Ana**

tind de repetițiile de dans, trebuie să spun că, din păcate, coregraful **Florea Crișu** nu s-a mai putut angaja să ne ajute, deci voi încerca să găsesc un alt coregraf din Ro-

neculare, ce se mai prevede pentru viitorul apropiat? Ce noi planuri are conducerea școlii?

– Ne propunem să îngrădăm grădina școlară și să realizăm un teren de tenis de cîmp și unul de volei – ambele ramuri sportive sînt îndrăgite în rîndul elevilor noștri. Pentru obținerea fondurilor necesare voi apela la Ministerul Sporturilor și la concursurile inițiate de Oficiu... Iar ca programe extrașcolare ne propunem două tabere, în România, respectiv Slovacia.

– Să vorbim puțin și despre munca instructiv-educativă. Nu ați avut dificultăți la începutul anului școlar?

– Conform anilor anteriori, și în toamna aceasta elevii au primit în mod gratuit manualele, achitarea acestora a fost aprobată de consilierii locali, astfel părinții au fost scutiți și de data aceasta de aceste cheltuieli. În cazul celor 26 de elevi, efectivul actual al școlii, acest fond a fost cam o sută de mii de forinți.

Privim cu mari așteptări spre următorii trei ani școlari, cînd numărul copiilor aproape se va dubla, deoarece la grădinița de copii din sat sînt înscrși peste douăzeci de copii. Un viitor foarte promițător...

– Cum stă colectivul pedagogic cu înțocmirea programei școlare?

– Această programă am întocmit-o în muncă comună cu profesoara și directoarea-adjunctă **Maria Sütő**. Programa școlii noastre a fost înaintată Institutului Pedagogic, iar apoi aprobată de consiliul comunal.

La școala noastră limba română se predă ca obiect de studiu, ceea ce înseamnă că pe săptămînă, pe fiecare clasă se țin patru ore de română.

La instituția noastră toate cadrele didactice au studii superioare, deci au calificare superioară. Însă în cursul anului școlar actual două colege se vor duce în concediu de maternitate. În primul rînd vor trebui să căutăm și să angajăm un profesor pentru orele de franceză...

Poate că vor citi rîndurile de mai sus și cîțiva dascăli cu specialitatea de limba franceză, în urma căreia se vor prezenta la directorul școlii generale din Otlaca-Pustă...

Părăsind clădirea școlii arunc o ultimă privire spre curtea școlii... și-atunci înaintea ochilor mei zăresc o plasă lungă... și încă una... și copii bucuroși! Peste un an: așa să fie!

– anra –

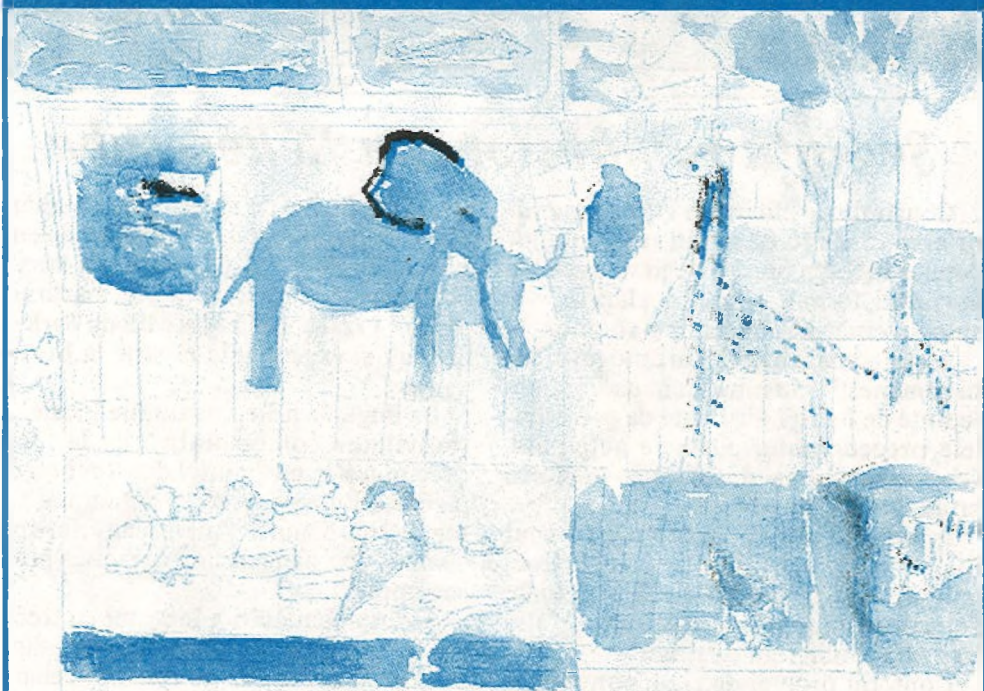
Simon, în urma unui concurs am obținut 120 000 de forinți pentru procurarea de costume populare pentru dansatorii școlii noastre. În viitorul apropiat doresc să cumpăr materialul necesar costumelor... Amin-

mânia pentru instruirea dansurilor populare românești începînd cu al doilea semestru (pentru cele ungurești am specialist la școală).

– După acest șir de realizări, de mult

GALERIA COPIILOR

Desen de Cristina Martin (Giula)

Expresii celebre

CALUL TROIAN

În antichitate, grecii asediind zadarnic Troia timp de zece ani, au hotărît – așa cum ne povestește Homer – să cucerească cetatea printr-un vicleșug. Sub pretextul unei ofrande religioase, ei au construit un cal uriaș, de lemn, în lăuntru cărui au fost ascunși 500 de ostași, apoi restul armatei s-a prefăcut că se retrage. Troienii au introdus calul în oraș. În puterea nopții, ostașii greci au ieșit din ascunziș, au deschis poarta cetății și astfel Troia a fost cucerită printr-o stratagemă devenită celebră de-a lungul veacurilor și cunoscută sub denumirea de „calul troian”.

Această expresie se folosește, cînd se aplică o stratagemă perfidă, folosită pentru subminarea pozițiilor adversarului.

UMOR

Copilul: Tată, e o pisică neagră în bucătărie.

Tatăl: Nu-i nimic, pisicile negre aduc noroc.

Copilul: Nu și ție. Ție ți-a mîncat cina.

Doi școlari din clasa întâi:

– Costele, mîine nu mai merg la școală.

– Cum așa?

– Păi, azi am spart un geam și învățătorul mi-a spus: „Mîine să vină tatăl tău la școală!”.

Profesorul: Tom, spune-mi în ce bătălie a strigat generalul Volfe: „Am cîștigat și mor fericit!”

Tom: În ... ultima.

Într-o seară m-a sunat acasă la telefon o fostă colegă de școală, invitându-mă să particip din partea săptămînalului nostru la o serbare familială: aniversarea a celor șapte decenii de la nașterea mamei sale.

Astfel, deși era zi liberă, m-am deplasat la 23 octombrie a.c. la Otlaca-Pustă, unde la Căminul Cultural din centrul sătulețului a fost sărbătorită **Ana Bocsor**. Într-o atmosferă plăcută, festivă s-au întrunit cu acest prilej cele două fete cu familiile, nepoții și strănepoții, dar printre neamuri a fost și mama: **Ana Purdi**, care a împlinit recent 89 de ani. Folosindu-ne de această ocazie și pe această cale dorim și noi tradiționalul „LA MULȚI ANI, CU SĂNĂTATE!”

Cu Ana Bocsor am depănat firul amintirilor, oprindu-ne pe ici-colo, cînd i se împăienjenau ochii de lacrimi, iar glasul a fost înăbușit de emoție...

— Io-s născută d-aici și sîntem trei surori, cu Flóra și Lucreția. Cînd am fost prunc, tata o fost ca săracii: o lucrat pîntru noi... N-or fost atîtea ca și acum... dar oricum, s-o gîndit la noi. Am avut ce mîncă, doamne mulțam, n-am flămînzit niciodată. Îmi amintesc că și ciocolată ne-o cumpărat cu cîte-un doboz, pă care-l punea sus la grindă și în fiecare zi căpătam cîte-o bucată, de care ne-o părut așa de bine!... Chiar dacă am fost săraci, am avut vacă, tăiam porc în fiecare an, să avem ce mîncă.

Cu aceste gînduri a început nană Anuță, continuînd:

— După anii de școala primară am învățat de croitoreasă. Un an am fost la Medgyesegyháza, dar în 1944 o vinit bătaie, așa că am schimbat, și doi ani am învățat la Tökfalú. Am reușit să dau examen și pe urmă

Aniversare la Otlaca-Pustă

am început să lucrez. Îmi amintesc de o întâmplare de pe atunci cu un rus din bătaie: o vinit la mine să-i cos gaci din față dă plapumă, că-n bătaie nu s-o căpătat pînură. Așe-o fost p-atunci, săracie mare.

După o scurtă pauză am aflat următoarele:

— La 11 mai 1947 m-am măritat. Bărbatul meu a fost cizmaș în sat, dar a lucrat și la

Medgyesegyháza. Am născut două fete: Ana și Eva. Pe urmă eu am lucrat ca croitoreasă... Dar între timp în '53, o jumătate de an am fost casieră la cooperativa agricolă, iar doi an și jumătate am lucrat ca crîsmăriță la Tökfalú. Pe atunci ne-am făcut casa asta. Fetele le-am ajutat să învețe, să aibă profesia ce și-o doresc. Ele s-au căsătorit, au familiile lor. Iar eu mă mîndresc cu patru nepoți (două

fete, doi băieți) și patru strănepoți (trei băieți, o fată).

— Cum trec anii de pensie?

— Ah, eu am foarte multe de făcut, nu am timp de plictiseală. Din 1983 sînt pensionară, dar ca mic meseriaș mai cos și azi, că vecinele, familia nu mă lasă-n pace... În anul trecut am fost tare bolnavă, m-au și operat. Atunci m-am gîndit că n-o să ajung cei șaptezeci de ani... La spital, le-am zis fetelor, care stăteau lîngă mine, să nu să uite cum sufăr... Le-am trimis acasă... Dar ele au rămas, nu m-or părăsit... Acuma mă simt mai bine, dar mă dor picioarele... Așe-i cu reuma asta. Familia îmi poartă de grijă, iar fetele, chiar dacă nu sînt aici în sat cu mine, vin aproape în fiecare săptămînă, și-mi ajută cînd am nevoie, fiindcă trăiesc singură de cînd m-o murit soțul, acum cincisprezece ani. Nu pot zice altceva, numa că: mulțămăsc la Dumnezeu, că m-o ajutat și că mă biciulesc junerii, nepoții, fetele, care sînt tare bune cu mine.

Cam pe aici s-a terminat destăinuirea, mai ales că nană Anuță lăcrima neconținut, de emoție, vorbindu-mi și despre surpriza, festivitatea emoționantă care a fost organizată de fetele ei, despre care aflase doar în ultima seară. Arătîndu-mi mulțimea de flori și cadouri mi-a povestit și despre o preocupare permanentă făcută cu pasiune împreună cu sora Flóra: activitatea în Asociația românilor din sat, care are drept scop păstrarea și promovarea tezaurului cultural-folcloric românesc otlăcan, activitate începută mai de mult printre altele de **Ana Botás** și profesoara **Maria Paulik**.

Nouă ne rămîne doar atît: felicitări încă o dată, ani senini de pensie, sănătate și nu mai bine, nană Anuță!

— E. Bányai —

Oaspeți din Beiuș

La serata amicală din Békéscsaba

În seara de 24 octombrie a.c., la inițiativa patronului Restaurantului „Party” din Békéscsaba, **Gheorghe Márk**, vicepreședintele Asociației de Prietenie Ungaro-Române din județul Bichiș s-a organizat, de Autogovernarea minoritară română din Békéscsaba și Asociația amintită o serată amicală, transformată pe parcurs într-un adevărat bal româno-maghiar. Cu acest prilej, pe lîngă oaspeții maghiari, slovaci și români din reședința județeană au fost invitați și musafiri din Beiuș, România, în majoritate membri ai Asociației de Prietenie Româno-Maghiară din acest oraș, printre care și viceprimarul **Teodor Puie** și **Ioan Mezei**, președintele Asociației.

Cuvintele de salut rostite de **Gheorghe Grósz**, președintele autogovernării românești și **Margó Gyarak**, președinta asociației bichișene, au fost urmate de un moment festiv: înmînarea diplomei de „cetățean de onoare” viceprimarului Teodor Puie. La rîndul său, domnul Puie și-a exprimat satisfacția și mulțumirea acestui „cadou” pe care-l consideră drept distincție oferită tuturor membrilor Asociației din orașul său.

Partea oficială a întrunirii prietenești a fost urmată de o recepție și un bufet suedez bogat îmbinat cu discuții libere, distracție plăcută și voie bună. Balul propriu-zis bineînțeles a antrenat oaspeții la dans și petrecere, muzica excelentă fiind asigurată de formația locală și muzicanți din Beiuș. Cu cîntece plăcute a delectat publicul solista vocală **Hortenzia Clara Bajó** din Beiuș, dar n-a lipsit nici „Perinița” tradițională.

În cursul recente acțiuni, discutînd cu mai mulți musafiri beiușeni, am aflat informații interesante despre actualități și planurile de viitor, printre care și înfrățirea dintre orașele Beiuș și Békéscsaba. Despre acestea vom relata mai detaliat într-un alt număr al săptămînalului nostru.

— E. Bányai —

Invitație

Episcopia Ortodoxă Română
din Ungaria
și Parohia Ortodoxă Română
din Chitighaz

Vă invită cu respect să participați la

sfînta slujbă de tîrnosire

a bisericii ortodoxe române
din Chitighaz,
care se va săvîrși în duminica
din 8 noiembrie 1998, dimineața
la ora 9.00.

În atenția Cititorilor!

În urma „transferului” de la Oficiul Primului Ministru la Ministerul Justiției, Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria și-a schimbat adresa și numărul de telefon.

Noua adresă:
Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria
(Nemzeti Etnikai és Kisebbségi Hivatal)
1357 Budapest, Căsuța poștală (Pf. 2)
sau
1133 Budapest,
Újpesti rakpart 31-33.
Tel.: 06-1/359-7600, 329-4800
Fax: 06-1/349-5745

Părinții Bravului soldat Svejck

Puține opere literare ale secolului XX se bucură de o mai mare popularitate ca romanul **Bravul soldat Svejck** de **Jaroslav Hašek**. Romanul apăruse, de fapt, mai întâi ca foileton ilustrat în 1921. Pe atunci scriitorul Hašek – „primul părinte” – era deja un autor cunoscut, un artist bohem și excentric pentru vremea sa. Celălalt, – „cel de-al doilea părinte” –, graficianul **Josef Lada**, în schimb, era un om lucid, rațional, care din ucenic al unui legător de cărți s-a dezvoltat treptat în unul din marii graficieni și caricaturiști ai timpului. Prietenia celor doi se baza pe de-o parte tocmai pe deosebirile de caracter, iar pe de alta pe firul comun: umorul, ironia. În aceste circumstanțe, geneza „portretului” bravului Svejck este firească. Iar faptul că pe parcurs toți regizorii căutau drept interpret al soldatului vestit actor care să semene într-un fel sau altul cu ilustrația lui Josef Lada nu e întâmplător.

De-a lungul deceniilor, figura bravului soldat Svejck, cu fața rotundă, cu zîmbet bonom-șiret, cu ochii ca un cap de gămălie a făcut carieră, devenind una dintre cele mai cunoscute și îndrăgite personaje literare. Cît despre ilustratorul Lada: cel puțin de patru ori a făcut ilustrații la romanul prietenului său. După ciclul de desene din 1921, în anul 1923 a apărut întregul roman sub formă

ilustrată, la comanda redacției pragheze *Ceske Slovo*. Peste câțiva ani, în 1926, romanul apare sub formă de carte, cu ilustrații noi, semnate tot de același Lada. În fine, în 1955 romanul apare iarăși sub formă de roman ilustrat, cu desene noi, în culori, făcute tot de prietenul Lada. Această variantă apropie bravul soldat de eroii unui foileton-comics, căci ilustrațiile, sub formă de benzi desenate, îl reprezintă pe Svejck ca pe un erou legendar de genul lui Hári János sau Don Quijote (să nu zicem Batman sau Tarzan...), textul fiind adaptat desinelor (în detrimentul umorului unic al lui Hašek...).

În schimb: toate aceste ilustrații, precum și personificările soldatului și interpretările tălmăcite de mari actori ai lumii fac din acest erou literar un personaj de rezistență, care a făcut carieră mondială nu numai prin geniul lui Jaroslav Hašek, ci și prin pana ilustratorului Josef Lada.

-ilda-

Ana Blandiana

Revelație

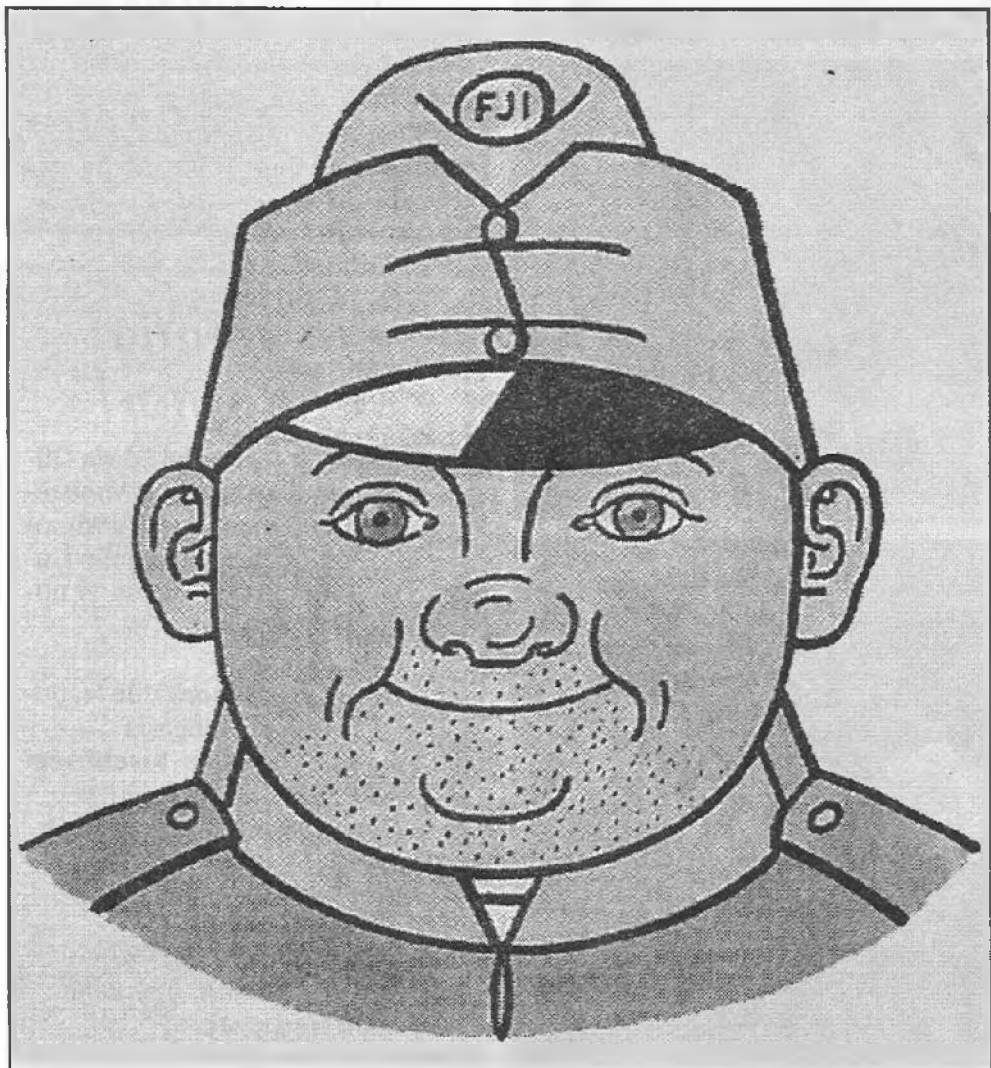
Cînd mergi toamna pe cîmp, pe un cîmp arat, semănat, prășit și presărat cu bulgări mici de chimicale cuprinși de jena precarei lor condiții și încercînd să semene, modelați de umezeală, cu niște mici bureți otrăvitori, poroși și orbitor de albi, aproape decorativi; cînd mergi toamna pe cîmp, pe un cîmp mărginit departe de dealuri cu vii culese și părăsite acum culorilor care degradează verdele în galben și îl urcă apoi spre roșu strălucitor, în timp ce, lipsite de aracii smulși, corzile se revarsă obosite de roditoare disciplină a verii într-o somnoroasă libertate, într-un odihnitor dezmăț; cînd mergi toamna pe cîmp, în pacea aceea pe care nici un alt anotimp nu o merită mai deplin, sub soarele cald încă, dar abulic puțin, înstrăinat parcă și parcă distrat, ca și cum ar încerca mereu să-și amintească ceva, un gând uitat undeva în urmă, sau dimpotrivă, grăbit să coboare pe celălalt tărîm, vine întotdeauna o clipă în care, fără să-ți fi dat seama cum, reperele se fac nevăzute – cu hotărîre, deodată sau hoțeste, pe rînd – dealul cu vii alunecă înaintea soarelui după zare, crîngul din față renunță mai întâi la frunze, apoi își diluează liniile negre, paralele, tot mai subțiri, tot mai geometrice, ale tulpinilor în cerul care le despărțea una de alta, iar satul lăsat în urmă, devenit oricum îndoielnic, se hotărăște în cele din urmă să nu mai existe deloc; cînd mergi toamna pe cîmp, vine întotdeauna o clipă în care nu mai există decît tu și pămîntul, pămîntul întins ireproșabil de jur împrejur și ridicat – oricît ar fi de șes – la margini spre cer, vine întotdeauna o clipă în care ramii – pe neașteptate întotdeauna – față în față, numai tu și pămîntul. Nu folosesc nici o metaforă, nu fac nici o aluzie, nu construiesc nici un simbol. Cînd vorbesc despre revelația aceea din toamnă, seară și cîmp, pămînt, în toate nemărginit de semnificantele sale accepții – țărîină, glie, planetă – substanță primordială și ultimă, început și sfîrșit. Pentru că am uitat să spun: cînd mergi toamna pe cîmp și vine o clipă în care descoperi că nu mai există decît tu și pămîntul, întotdeauna soarele ajunge să apună chiar atunci și descoperirea, care părea cu numai o secundă înainte întâmplătoare, se transformă într-o revelație înspăimîntătoare puțin, dar și voluptuoasă deodată, profundă ca un gong sunînd, odată cu seara, începutul unei alte vîrste.

Clar de moarte

Mor gîze-n aer
Surîzînd,
Cad lin, fără durere secerate,
Ne cad pe umeri și în păr,
Lumina
Le înfășoară în giulgiu
Frățește pe toate.
Și face semn albinelor să intre-n stupi,
Și urșilor s-adoarmă,
Și frunzelor să cadă.
Lumină luminînd spre moarte,
Lumină sfîntă, înlăcrimată,
Blîndește ne-ncăpută în cuvînt,
Lumină moale, lumină bună,
Descoperînd în veșnicie clar
Asemeni clarului de lună,
Poiană-n somn cu gust de fin
Din rupte-aripi de flutur,
Uscate foi de carte,
Tăcere dinainte de naștere
Curgînd,
Tăcere luminată,
Clar de moarte.

Octombrie

Pe frunte-mi picură
Lacrimi calde
Și lin,
Peste pleoape-n jos
Mi se preling,
De pare că închișii mei ochi
Le izvorăsc.
Cine plînge deasupra mea
Și lasă,
Dulci, lacrimile sale
Să-mi fie lacrimi,
tata
Sau poate un străin
Care mă înfiază astfel?

Programul
MTV1Az MTV
műsora

November 2. hétfő

5.50 Nap-kelte 9.35 Bor és hatalom (sp. sor.) 10.05 Terra X (német sor.) 10.55 Civil kurázi 11.30 A szerelem jogán (brazil sor.) 12.00 Déli harangszó 13.05 Erdészház Falkenau (német sor.) 14.00 Nemzetiségi magazinok 14.50 Magyar felfedezők 15.10 Vízi zsaruk (ausztrál sor.) 15.55 Délutáni rendelés 16.10 Holdfényes történet (német sor.) 17.00 Hírek 17.05 Euro-percek 17.10 „Engedjétek hozzám!” 17.20 hANGOLka 17.35 Mondák a magyar történelemből 17.45 Dörmögők legújabb kalandjai 18.00 Mixiklub 18.20 A bestia (brazil sor.) 18.45 Körzeti híradók 19.00 A bestia (brazil sor.) 19.30 Híradó 20.00 Visszatérés Edenbe (ausztrál sor.) 20.45 Hűsz VOLT 21.00 Ha... Örökös tag Komlós Juci 22.00 Hírek 22.05 Aktuális 22.25 Kenő 22.30 Szabad verseny 23.05 MM 23.10 Adj már csendességet!

November 3. kedd

5.50 Nap-kelte 9.35 Bor és hatalom (spanyol sor.) 10.05 Walt Disney bemutatja (ism.) 11.10 Válaszok... 11.30 A szerelem jogán (br. sor.) 12.00 Déli harangszó 13.05 Erdészház Falkenau (német sor.) 14.00 Sprski Ekran 14.25 Unser Bildshirm 14.55 Vivát Benyovszky! (sorozat) 15.55 Gyorssegély 16.10 Holdfényes történet (német sor.) 17.00 Hírek 17.05 Katolikus krónika 17.25 Kisokos 17.45 Viktor és Marika 17.55 Hang-szál(l) 18.20 A bestia (br. sor.) 18.45 Körzeti híradók 19.00 A bestia (br. sor.) 19.30 Híradó 20.00 Vészhelyzet (am. sor.) 20.45 Bohózatalbum 21.00 Kriminális 21.30 Telemázi 22.00 Hírek 22.05 Aktuális 22.25 Kenő 22.30 Publikum 23.00 Kaukázusi fogoly (orosz film) 0.40 Bajnokok Ligája – előzetes.

November 4. szerda

5.50 Nap-kelte 9.25 Bor és hatalom (spanyol sor.) 10.00 Látókör (ism.) 10.30 Amőba 11.00 Zöldpont (magazin) 11.30 A szerelem jogán (br. sor.) 12.00 Híradó 13.05 Erdészház Falkenau (német sor.) 14.00 Hrvatska kronika 14.25 Ecranul nostru 14.55 A mi huszadik századunk (angol sor.) 15.50 Csellengők 15.55 Csalládorvos 16.10 Holdfényes történet (német sor.) 17.00 Hírek 17.05 Két kiállítás között 17.35 Tolcsay László énekel 17.55 Állati pótpapa 18.00 Hang-szál(l) 18.30 Híradó 19.00 „Az emlékezés és tiszteletadás ünnepe” Mozart: Requiem 20.05 Kisváros (sor.) 20.45 Telesport: Juventus–Athletic Bilbao. Bajnokok Ligája labdarúgó-mérkőzés 22.55 Hírek 23.00 Aktuális 23.20 Kenő 23.25 Telesport.

November 5. csütörtök

5.50 Nap-kelte 9.35 Bor és hatalom (spanyol sor.) 10.10 Bálványok 10.45 Terra X (német sor.) 11.30 A szerelem jogán (br. sor.) 12.00 Déli harangszó 13.00 Derrick (német sorozat) 14.00 Együtt 14.55 Nekem ne lenne hazám? 15.10 Saját véreim ellen?! 15.50 Életjel 15.55 Segítőtárs 16.10 Holdfényes történet (német sor.) 17.00 Hírek 17.05 Két kiállítás között 17.25 Zöldkalap 17.45 A kockásfüllű nyúl 17.55 Hang-szál(l) 18.20 A bestia (br. sor.) 18.45 Körzeti híradók 19.00 A bestia (br. sor.) 19.30 Híradó 20.00 Szomszédok (sor.) 20.30 Esti Showder. Fábry Sándorral 1. 21.00 Esti Showder. Fábry Sándorral 2. 21.30 Mostra (mozgóképmagazin) 22.00 Hírek 22.05 Aktuális 22.25 Kenő 22.30 VilágKép 23.00 MM 23.05 Telesport – Kupanap.

November 6. péntek

5.50 Nap-kelte 9.30 Bor és hatalom (sp. Sor.) 10.00 Gyöngyök 10.35 Szomszédok (sor., ism.) 11.05 Erdőkerülő 11.30 A szerelem jogán (br. sor.) 12.00 Déli harangszó 13.05 Szenzáció (kanadai sor.) 14.00 Nyári Zenei Fesztivál Klaus '98 14.30 A lényeg 15.00 Körzeti magazinok 16.00 Főben-fában 16.30 Uragammák (sci-fi sor.) 17.00 Hírek 17.05 Egygyűrű 17.25 Téka 17.50 Ablak 18.45 Körzeti híradók 19.00 Família Kft. 19.30 Híradó 20.00 Ally McBeal (amerikai sor.) 20.40 Extrém kórtól 21.00 „Eljen a magyar!” 22.00 Hírek 22.05 Aktuális 22.25 Kenő 22.30 Szabadlábban (angol sor.) 23.30 Kika (sp. vígjáték).

November 7. szombat

5.50 Nap-kelte 6.00 Híradó 6.10 Közeledés 6.30 Hírek. Lapszemle 7.00 Híradó 8.00 Jó reggelt adj, Istenem! 8.10 Rajzfilmsztárok parádéja 9.05 Zenegép 9.25 Harry és még egy jómádár 9.50 Mikrokozmosz 10.20 Trópusi hőség (kanadai-mexikói sor.) 11.10 Szerelmek Sant-Tropez-ban (francia sor.) 12.00 Hírek 12.05 Csala Judit nótákat énekel 12.30 Új Reflektor Magazin 13.05 Telesport 14.10 Skócia zord csúcsai (angol kisfilm) 15.05 Delta 2000 15.40 Paradicsommadár (am. film) 17.05 Divat '98 17.30 Manóver 18.05 Ki marad a végén? 18.30 Zóna 19.00 Lottóshow 19.20 A jövő hét időjárása 19.30 Híradó 20.00 Zeneszombat 1 21.00 Zeneszombat 2. 22.00 Vaskereszt (angol–NSZK film).

November 1. vasárnap

7.45 Grüss dich! 8.00 „Így szól az Úr!” 8.05 Rajzfilmsztárok parádéja 9.00 Kukucs 9.15 Zenegép 9.30 É.V.A. (életmódmagazin) 10.00 Tévémagiszter 11.00 Gazdit keresünk 11.25 Leg... leg... leg... 12.00 Déli harangszó 12.05 Szerencsepercek 12.30 Törzsasztal 13.05 Telesport 14.25 Csellengők 14.55 Álompolgár 15.35 Örömhír 16.00 Walt Disney bemutatja 17.00 Helló, Magyarország! 17.45 Nevetett ma már? 18.00 Őn dönt! 19.00 A Hét 20.00 Új szeszélyes évszakok (szórakoztató magazin) 21.00 Halál hálaladás napján (dokumentumfilm) 22.30 Szabadlábban (angol sor.) 23.35 Telesport.

Programul
TV2A TV2
műsora

6.00 Jó reggelt, Magyarországi! 9.00 Csupa-csupa élet (német sor.) 9.30 Kakuk! 10.00 Satöbbi 10.30 Titokzatos természet 11.00 Gyökereink 11.30 A tudás titkai 12.00 Hét x hét 12.30 Közvetlen ajánlat 13.10 Családi kötelékek (am. sor.) 13.40 Egy úr az úrból (am. sor.) 14.10 Igazi szellemirtók 14.35 A kis boszorkányok 15.00 Egy titokzatos hölgy (ol. sor.) 15.45 Édes hármásban (fr. vígjátéksorozat) 16.15 Kakuk! 16.45 Kedves nővérek (német sorozat) 17.10 Gazdagok és szépek (am. sor.) 17.40 Sunset Beach (amerikai sorozat) 18.30 Szerencsekerék 19.00 Tények 19.25 Tények plusz 19.50 Életben maradtak 20.45 Stefanie (német sor.) 21.35 Mindent vagy semmit! 22.00 Jó estét, Magyarországi! 23.00 Zsarubluus (amerikai sorozat) 24.00 Tények (ism.).

6.00 Jó reggelt, Magyarországi! 9.00 Csupa-csupa élet (német sor.) 9.30 Kakuk! 10.00 Satöbbi 10.30 Titokzatos természet 11.00 Esély 11.30 Follow me 12.00 Színek 12.30 Közvetlen ajánlat 13.10 Családi kötelékek (am. sor.) 13.40 Egy úr az úrból (am. sor.) 14.10 Milla szupersztár 14.35 A kis boszorkányok 15.00 Egy titokzatos hölgy (ol. sor.) 15.45 Édes hármásban (fr. sor.) 16.15 Kakuk! 16.45 Kedves nővérek (német sor.) 17.10 Gazdagok és szépek (am. sor.) 17.40 Sunset Beach (amerikai sorozat) 18.30 Szerencsekerék 19.00 Tények 19.25 Tények plusz 19.50 Herkules (am. sor.) 20.45 JAG – Becsületbeli ügyek (amerikai sor.) 21.35 Minden vagy semmit! 22.00 Jó estét, Magyarországi! 23.00 Szép új világ (világmagazin) 23.30 Magnum (am. sor.) 0.15 Hozam 0.45 Tények (ism.).

6.00 Jó reggel, Magyarországi! 9.00 Csupa-csupa élet (német sor.) 9.30 Kakuk! 10.00 Satöbbi 10.30 Titokzatos természet 11.00 Hűség az Isten 11.30 A tegnapi csodái 12.00 Mozivarázs 12.30 Közvetlen ajánlat 13.10 Családi kötelékek (am. sor.) 13.40 Egy úr az úrból (am. sor.) 14.10 Milla szupersztár 14.35 A kis boszorkányok 15.00 Egy titokzatos hölgy (ol. sor.) 15.45 Édes hármásban (fr. sor.) 16.15 Kakuk! 16.45 Kedves nővérek (német sor.) 17.10 Gazdagok és szépek (am. sor.) 17.40 Sunset Beach (am. sor.) 18.30 Szerencsekerék 19.00 Tények 19.25 Tények plusz 19.50 Kepes. Kepes András műsora 20.45 A hegyi doktor (német sor.) 21.35 Mindent vagy semmit! 22.00 Jó estét, Magyarországi! 23.00 Remington Steele (am. sor.) 24.00 Kuk@c (informatikai magazin) 0.30 Tények (ism.).

6.00 Jó reggelt, Magyarországi! 9.00 Csupa-csupa élet (német sor.) 9.30 Kakuk! 10.00 Satöbbi 10.30 Titokzatos természet 11.00 Segíts magadon! 11.30 Follow me 12.00 A Duna krónikája 12.30 Közvetlen ajánlat 13.10 Családi kötelékek (am. sor.) 13.40 Egy úr az úrból (am. sor.) 14.10 Milla szupersztár (japán. rajzfilm) 14.35 A kis boszorkányok (sp. rajzfilm) 15.00 Egy titokzatos hölgy (ol. sor.) 15.45 Édes hármásban (fr. sor.) 16.15 Kakuk! 16.45 Kedves nővérek (német sor.) 17.10 Gazdagok és szépek (am. sor.) 17.40 Sunset Beach (am. sor.) 18.30 Szerencsekerék 19.00 Tények 19.25 Tények plusz 19.50 Forró nyomon 20.45 Rex felügyelő (német–osztrák sor.) 21.35 Mindent vagy semmit! 22.00 Jó estét, Magyarországi! 23.00 A Szuper csapat (am. sor.) 23.55 Magyarországi holnap 0.30 Tények (ism.).

6.00 Jó reggelt, Magyarországi! 9.00 Csupa-csupa élet (német sor.) 9.30 Kakuk! 10.00 Satöbbi 10.30 Titokzatos természet 11.00 Nótaszó 11.30 Kuk@c 12.00 Művészvilág 12.30 Közvetlen ajánlat 13.10 Családi kötelékek (am. sor.) 13.40 Egy úr az úrból (am. sor.) 14.10 Milla szupersztár 14.35 1001 amerikai (sp. rajzfilm) 15.00 Egy titokzatos hölgy (ol. sor.) 15.45 Édes hármásban (francia sor.) 16.15 Kakuk! 16.45 Kedves nővérek (német sor.) 17.10 Gazdagok és szépek (am. sor.) 17.40 Sunset Beach (am. sor.) 18.30 Szerencsekerék 19.00 Tények 19.25 Tények plusz 19.50 Dáridó 22.00 Jó estét, Magyarországi! 22.45 Szeszélyes éjszakák 0.20 Sportszenzációk 0.50 Forma GT túraautó-világverseny 1.50 Tények.

6.30 Könyvek könyve 6.55 Homokvár 7.30 Pufóká 7.55 Urmel 8.35 Kutyavilág (rajzfilmek) 9.00 Partyzán 9.05 Mozivarázs 9.45 Gimi dili (amerikai sorozat) 10.30 Bajnokakadémia (angol ifjúsági sor.) 11.00 Madison (kanadai sor.) 11.30 Top 10 12.00 Világjárók (utazási magazin) 12.30 Szemtanú 13.00 Családban marad (am. sor.) 13.30 Fő az étel! 13.40 Családban marad (am. sor.) 14.10 Rosamunde Pilcher: Hóvirág tavasszal (német film) 15.50 Kastélyszálló (osztrák sorozat) 16.40 Miért éppen Alaszka? (am. sor.) 17.35 Kaméleon (am. sor.) 18.30 Szerencsekerék 19.00 Tények 19.30 Szerelmek első látásra 20.00 Rex felügyelő (német–osztrák sor.) 21.50 Darkman (amerikai thriller) 23.35 Y-akták (kanadai sci-fi sor.) 23.50 A tüzes viszony (am. erotikus film).

6.30 Könyvek könyve 6.55 Homokvár csak gyerekeknek! 7.35 Mohó úr és bölcs kisasszonyok 8.00 Cápali és Cápeli 8.35 Igazi szellemirtók 9.00 Szelek szárnyán (kanadai sor.) 9.45 Kobra (amerikai sor.) 10.30 Dinkaszauruszok (amerikai családi film) 12.00 Hollywood kulisszatitkai 12.30 Nótaszó 13.00 Hűség az Isten (vallási magazin) 13.30 Hét x hét 14.00 A vadonban (angol természetfilm) 14.50 Szelek szárnyán (kanadai sor.) 15.40 Petrocelli (am. sor.) 16.30 A Szuper csapat (am. sor.) 17.30 Xena (am. sor.) 18.30 Tények 18.45 Napló 19.30 Szerelmek első látásra 20.00 Légi zsaruk (német sor.) 22.10 Gó! Gó! Gó! Gó! 23.00 Színkép 23.30 Vágyom egy ágy után (magyar zenés vígjáték) 1.30 Napló (ism.).

Programul
RTL KlubRTL Klub
műsora

6.05 Varázslatos álmok (ism.) 6.30 Jó reggelt! 9.00 Recept Klub (ism.) 9.10 A farm, ahol élünk (amerikai sor., ism.) 10.00 Borostyán (olasz sor.) 10.50 100-ból egy (ism.) 11.20 Az első csók (fr. sor., ism.) 11.45 Barátok közt (ism.) 12.10 Time Trax (am. sor., ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Hetedik mennyország (am. sor.) 14.20 Klip Klub 14.35 Rajzfilm Klub 15.45 Sweet Valley (am. sor.) 16.05 Az első csók (fr. sor.) 16.30 A farm, ahol élünk (am. sor.) 17.25 100-ból egy 17.50 Meri vagy nem meri? 17.55 Time Trax – Hajsza az időn át (am. sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sor.) 20.00 Meglepő és Mulatságos – Friderikusz Sándorral 21.50 Híradó 22.00 Öreglányok (am. sor.) 22.30 Ellen (am. sor.) 22.55 Stephen King: Aranyok közt (amerikai sor.) 23.45 Fókusz (ism.).

6.05 Varázslatos álmok (ism.) 6.30 Jó reggelt! 9.00 Recept Klub (ism.) 9.10 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 10.00 Borostyán (olasz sor.) 10.50 100-ból egy (ism.) 11.20 Az első csók (fr. sor., ism.) 11.45 Barátok közt (ism.) 12.10 Time Trax (am. sor., ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Hetedik mennyország (am. sor.) 14.20 Klip Klub 14.35 Rajzfilm Klub 15.45 Sweet Valley (am. sor.) 16.05 Az első csók (francia filmsor.) 16.30 A farm, ahol élünk (am. filmsorozat) 17.25 100-ból egy 17.50 Meri vagy nem meri? 17.55 Time Trax – Hajsza az időn át (am. sorozat) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sor.) 20.00 Cobra 11 (német sor.) 20.50 Új Freidosszié 21.55 Híradó 22.05 Kész átverés (ism.) 22.35 Dóra mozija 23.05 RTL Night Klub 23.55 Fókusz (ism.).

6.05 Varázslatos álmok (ism.) 6.30 Jó reggelt! 9.00 Recept Klub (ism.) 9.10 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 10.00 Borostyán (olasz sor.) 10.50 100-ból egy (ism.) 11.20 Az első csók (fr. sor., ism.) 11.45 Barátok közt (ism.) 12.10 Time Trax (am. sorozat, ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Hetedik mennyország (am. sorozat) 14.20 Klip Klub 14.35 Rajzfilm Klub 15.45 Sweet Valley (am. sor.) 16.05 Az első csók (francia sorozat) 16.30 A farm, ahol élünk (am. sor.) 17.25 100-ból egy 17.50 Meri vagy nem meri? 17.55 Time Trax – Hajsza az időn át (am. sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sor.) 20.00 Cobra 11 (német sor.) 20.50 Új Freidosszié 21.55 Híradó 22.05 Kész átverés (ism.) 22.35 Dóra mozija 23.05 RTL Night Klub 23.55 Fókusz (ism.).

6.05 Varázslatos álmok (ism.) 6.30 Jó reggelt! 9.00 Recept Klub (ism.) 9.10 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 10.00 Borostyán (olasz sor.) 10.50 100-ból egy 11.20 Az első csók (fr. sor., ism.) 11.45 Barátok közt (ism.) 12.10 Time Trax (am. sor., ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Hetedik mennyország (am. sor.) 14.20 Klip Klub 14.35 Rajzfilm Klub 15.45 Sweet Valley 16.05 Az első csók (fr. sorozat) 16.30 A farm, ahol élünk (am. sor.) 17.25 100-ból egy 17.50 Meri vagy nem meri? 17.55 Time Trax – Hajsza az időn át (am. sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sor.) 20.00 Marseille-i szerződés (angol akciófilm) 21.40 Híradó 21.50 Megdöbbentő világ (riporterek klubja) 22.50 Viszontlátásra, gyerekek (francia film) 0.35 Fókusz (ism.).

6.05 Varázslatos álmok (ism.) 6.30 Jó reggelt! 9.00 Recept Klub (ism.) 9.10 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 10.00 Borostyán (olasz sor.) 10.50 100-ból egy (ism.) 11.20 Az első csók (fr. sor., ism.) 11.45 Barátok közt (ism.) 12.10 Time Trax (am. sorozat, ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Hetedik mennyország (amerikai sorozat) 14.20 Slágerlista 14.35 Rajzfilm Klub 15.45 Sweet Valley (amerikai sor.) 16.05 Az első csók (fr. sorozat) 16.30 A farm, ahol élünk (am. filmsorozat) 17.25 100-ból egy 17.50 Meri vagy nem meri? 17.55 Time Trax – Hajsza az időn át (am. filmsorozat) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sor.) 20.00 Önkéntesek (amerikai vígjáték) 21.55 Híradó 22.05 RTL Night Klub 22.35 Fekete vipera (angol sor.) 23.10 Penge-élen (am. erotikus film) 0.40 Fókusz (ism.).

6.05 A Dunánál (nemzetiségi magazin) 6.30 Bibliai kalandok (ism.) 7.00 Kölyökklub 11.05 Az elveszett világ (amerikai sor.) 11.30 Enid Blyton kalandfilm-sorozat (amerikai sorozat) 12.00 Egy óra múlva itt vagyok (magyar sor.) 13.00 Hírek 13.10 Antenna 13.40.hu (számítógépes magazin) 14.10 Kedvenc (kisállattartók magazinja) 14.40 Bravo Tv (ifjúsági magazin) 16.20 Csőrré töltve 17.30 Sliders (am. sor.) 18.20 Zenész 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Kész átverés (kandi kamera) 20.00 Spymaker – Ian Fleming titkos élete (angol kalandfilm) 21.45 A kis Buddha (olasz–francia–angol film) 0.10 Hírek 0.20 Megdöbbentő világ (ism.) 1.15 Fókusz (ism.).

6.05 Antenna (ism.) 6.30 Ez nem boszorkányság! (fr. ismeretterjesztő sorozat) 7.00 Kölyökklub 11.10 Az elveszett világ (amerikai sorozat) 11.35 Enid Blython kalandfilm-sorozat (am. sor.) 12.05 Gyilkos sorok (amerikai sor.) 13.00 Hírek 13.10 A növények magánélete (angol sor.) 14.05 Dóra mozija (ism.) 14.35 Knight Rider (amerikai sorozat) 15.30 Meglepő és Mulatságos – Friderikusz Sándorral (ism.) 17.30 BUGS – A cég hullámhosszán (am. sor.) 18.20 Zenész 18.45 Híradó 19.05 Akták (politikai és közéleti magazin) 19.30 Csiúzi! (szórakoztató műsor) 20.00 Pensacola – A név kötelez (am. sor.) 20.50 Bűnvadászok (am. sor.) 21.40 Igaz történetek: Törékeny jég (amerikai film) 23.15 Híradó 23.25 Országgház (heti magazin) 23.55 A növények élete (angol sor., ism.) 0.45 Akták (ism.).

Programul
TV RomâniaA Román
TV műsora

11.00 TVR Info 11.05 Universul cunoașterii 12.00 Serial (R). Natacha 12.50 Teleshopping 13.00 TVR Info 13.10 Serial. Santa Barbara 13.55 Teleshopping 14.00 Dosarele istoriei 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.30 Scena 17.00 TVR Info 17.10 Serial. Hollyoaks 17.35 Serial. Stăpînul lumii 18.00 Serial. Sunset Beach 18.55 Doar o vorbă „săt-i” mai spun! 19.00 Jurnal 20.00 Serial. Infidelități 20.45 Teatrul Național de Televiziune prezintă, în deschiderea stagiunii 1998/1999 22.40 Jurnalul de noapte 22.50 Repriza a treia 23.50 Întîlnirea de la miezul nopții.

5.00 România, ora 5 fix! 8.00 TVR Cluj-Napoca 9.00 TVR Info 9.05 TVR Iași 10.00 TVR Timișoara 11.00 TVR Info 11.05 Credo (R) 12.00 Serial (R). Natacha 12.50 Teleshopping 13.00 TVR Info 13.10 Serial (R). Santa Barbara 13.55 Teleshopping 14.00 Emisiune pentru persoane cu handicap 14.30 Arhive românești (R) 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.00 Desene animate 16.30 In flagrant 17.00 TVR Info 17.10 Serial. Hollyoaks 17.35 Serial. Stăpînul lumii 18.00 Serial. Sunset Beach 18.55 Doar o vorbă „săt-i” mai spun! 19.00 Jurnal 20.00 Telectinmateca. 22.35 Jurnalul de noapte 22.50 Opinia publică 23.50 De dracul tău, Ioana.

5.00 România, ora 5 fix! 8.00 TVR Cluj-Napoca 9.00 TVR Info 9.05 TVR Iași 10.00 TVR Timișoara 11.00 TVR Info 11.05 Sensul tranziției (R) 12.00 Serial (R). Natacha 12.50 Teleshopping 13.00 TVR Info 13.10 Serial (R). Santa Barbara 13.55 Teleshopping 14.00 Tradiții 14.30 Pro Patria 15.30 Tribuna partidelor parlamentare 16.00 Desene animate 16.30 Medicina pentru toți 17.00 TVR Info 17.10 Serial. Hollyoaks 17.35 Serial. Stăpînul lumii 18.00 Serial. Sunset Beach 18.55 Doar o vorbă „săt-i” mai spun! 19.00 Jurnal 20.00 Impact 20.30 Fotbal: Meci în etapa a patra a Ligii Campionilor UEFA 22.40 Jurnalul de noapte 22.55 Cultura în lume 23.25 Fotbal: Meci în etapa a patra a Ligii Campionilor UEFA.

5.00 România, ora 5 8.00 TVR Cluj-Napoca 9.00 TVR Info 9.05 TVR Iași 10.00 TVR Timișoara 11.00 TVR Info 11.05 Pentru dv...doamnă! (R) 12.00 O sole mio... 12.50 Teleshopping 13.00 TVR Info 13.10 Serial. Santa Barbara 13.55 Teleshopping 14.00 Dialog 14.30 Eclesiast '98 15.00 Conviuții 16.00 Desene animate 16.30 Timpul Europei 17.00 TVR Info 17.10 Serial. Hollyoaks 17.35 Serial. Stăpînul lumii 18.00 Serial. Sunset Beach 18.50 Rezultatele tragerilor Super Loto 5/40 și Expres 18.55 Doar o vorbă „săt-i” mai spun! 19.00 Jurnal 20.00 Serial: Prietenul nostru comun (ult. ep.) 21.00 Reflecții rutiere 21.10 Cu ochii'n 4 21.50 Jurnalul de noapte 22.00 Dintre sute de catarge 23.00 Pariul Trio 23.05 Bank-Note 23.35 Magazin muzical-umoristic.

5.00 România, ora 5 8.00 TVR Cluj-Napoca 9.00 TVR Info 9.05 TVR Iași 10.00 TVR Timișoara 11.00 TVR Info 11.05 De la lume adunate... 11.30 Conviuții 12.00 Serial (R). Natacha 12.50 Teleshopping 13.00 TVR Info 13.10 Serial. Santa Barbara 13.55 Teleshopping 14.00 Ecoturism 14.30 Emisiune în limba germană 16.00 Repere vitale 16.30 Mapamond 17.00 Desene animate 18.00 Serial. Sunset Beach 18.55 Doar o vorbă „săt-i” mai spun! 19.00 Jurnal 20.00 Film. Iubire în lumea bună 21.35 Jurnalul de noapte 21.50 Studioul șlagărelor 22.50 Cinematograful de noapte: Cu sînge rege. 6.00 Bună dimineața, de la ... Timișoara! 7.25

Teleshopping 7.30 Alfa și Omega 8.00 TVR Info 8.05 Desene animate 8.30 Bă da! Ba nu! 10.00 Film. Prin Manhattan 11.30 Ordinea publică 12.00 A doua alfabetizare 12.30 Ecranul 13.00 Info-Magazin 13.30 Video-Magazin 15.55 Document istoric 16.45 Serial. Echipa de intervenție 17.30 Serial. Sabrina, vrăjitoarea la 16 ani 17.55 Teleenciclopedia 18.45 Săptămîna sportivă 18.55 Doar o vorbă „săt-i” mai spun! 19.00 Jurnal 19.30 Serial. Di. Și dna. Smith 20.20 Cum vă place... 21.20 TRV Info 21.25 Filmele secolului – Colecția Warner 23.15 Arena AS. 6.00 Bună dimineața de la ... București! 7.25

Teleshopping 7.30 TVR Info 7.35 Kiki Riki Niki 8.05 Desene animate 9.00 Lumină din lumină 10.30 Viața satului 12.10 Teazar folcloric 12.55 Fotbal: Steaua-Dinamo 14.50 Super gol-show 15.30 Video-Magazin 17.30 Atlas 17.50 Serial de călătorii: Documentar National Geographic 18.40 Duminica sportivă 18.50 Tragerile Loto 6/49 și Noroc 18.55 Doar o vorbă „săt-i” mai spun! 19.00 Jurnal 19.30 7 zile în România 20.00 Film. Un bărbat foarte ... înșurat 22.00 TVR Info 22.05 Telesport 22.10 Pariul Trio 22.15 Serial. D-na King, agent secret 23.05 Pop-show nocturn 24.00 Fotbal mondial 1998.

Luni, 2 noiembrie

Marti, 3 noiembrie

Miercuri 4 noiembrie

Joi, 5 noiembrie

Vineri, 6 noiembrie

Sâmbătă, 7 noiembrie

Duminică, 8 noiembrie

ÎN LIMBA MATERNA – emisiune radiofonică în limba română**2 NOIEMBRIE, LUNI (redactor: Petru Cîmpian)**

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Emisiune religioasă preluată de la Radio Vocea Evangheliei din Oradea 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

3 NOIEMBRIE, MARȚI

— din cauza ședinței parlamentare emisiunea nu este transmisă!

4 NOIEMBRIE, MIERCURI (redactor: Adam Bauer)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport — rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avangpremiera „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

5 NOIEMBRIE, JOI (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 Magazinul Vîrșnicilor 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Nota săptămînii de Edda Illyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

6 NOIEMBRIE, VINERI (redactor: Ana Cioca)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.15 Ce mai e nou la liceul românesc?... — de la Giulia relatează Edit Bordaș 11.20 Românii din Voivodina — relatează Cornel Mata din Vîrșet 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Știri și curiozități din România — relatează Simona Pele din Timișoara 11.48 Revista presei „Foaia românească” 11.50 Avangpremiera „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

7 NOIEMBRIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.35 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45 „Party Time” — emisiune muzicală pentru tineret 15.00 Pe unde Europei — emisiune realizată de studiourile de radio din Timișoara și Seghedin 15.58 Încheiere.

8 NOIEMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40—15.20 Retrospectiva săptămînii (spicuri din interviurile, reportajele difuzate în cursul săptămînii) 15.20 Sinteza evenimentelor săptămînii — program informativ preluat de la Radio Budapesta 15.55 Încheiere.

În fiecare seară, între orele 19.00—19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Avangpremiera Ecranul nostru Reluare: 1 noiembrie 1998

Programul românesc al Televiziunii Maghiare, în această săptămînă oferă telespectatorilor, un buletin informativ amănunțit și două reportaje realizate încă în vară, dar care nu și-au pierdut actualitatea. La Jászberény s-au organizat mai multe manifestări cu caracter minoritar, între care conferința internațională s-a ocupat cu tema: Cum s-ar putea păstra multicoloritatea culturală a Europei din viitor? Concluziile sînt multe și poate utile și pentru comunitatea noastră. Mai tîrziu o să afle telespectatorii că la Debrețin ce fel de obiecte de uz țărănesc au fost expuse la Muzeul Déry, al cărui partener de muncă este Muzeul Țării Crișurilor din Oradea.

Realizator: Ștefan Crâsta, Aurel Becan

**FM 92,1 STEREO
RADIO VOCEA****EVANGHELIEI ORADEA**

5.00—5.30 Actualități BBC 5.30—7.00 Bună dimineața 7.00—7.20 Știri locale 7.30—8.30 Muzică și meditații biblice 8.30—9.30 Predică 9.30—11.00 Lecturi biblice, știri, mesaje creștine și muzică 11.00—12.00 Divina armonie 12.00—13.00 Răspundem ascultătorilor 13.00—13.30 Actualități BBC 13.30—15.00 Lecturi biblice, meditații biblice, muzică 15.00—16.00 Știri, mesaje creștine, muzică 16.00—17.00 Știri, mesaje creștine, muzică 17.00—17.45 Actualități BBC 17.45—18.00 Anunțuri și reclame 18.00—18.45 Reluare: Predică 18.45—19.10 Emisiune pentru copii 19.10—19.30 Muzică 19.30—20.00 Cu brațele deschise 20.00—20.30 Actualități BBC 20.30—21.00 Cartea pe unde radio 21.00—22.00 Emisiune de viață spirituală 22.00—23.00 Predică 23.00—5.00 Nocturna R.V.E. (muzică, meditații biblice, mesaje creștine, lecturi biblice)

RADIO VOCEA EVANGHELIEI PENTRU EUROPA
SW 49 m, zilnic 18.00—18.45
MW 1395 kHz, luni, marți 21.15—21.30

**Din lumea
vedetelor**

Arnold Schwarzenegger se pare că i-ar fi cerut actriței Kate Winslet, protagonista din „Titanic” să-și ajusteze silueta cu cel puțin 10 kg, pentru a juca împreună cu el în filmul „Ends of Sunday”, pentru care nu a fost încă stabilită în mod cert distribuția.

Alain Delon își apară cu dinții biografia. Cum? Un imens scandal s-a iscat în momentul în care gazetarul Bernard Violet — cunoscut deja pentru biografiile publicate, aparținînd teroristului Carlos și comandantului Cousteau — a anunțat intenția sa de a povesti viața „samuraiului” Alain Delon unui editor de la Grasset. Turbat de furie, Alain Delon a obținut rapid un ordin de interdicție provizorie a cărții care încă... nici măcar nu a fost scrisă. „Dacă Alain Delon a reacționat în acest mod violent — a spus Bernard Violet — înseamnă că are ceva de ascuns”. Dar, despre ce ar putea fi vorba?, se întreabă bineînțeles presa de scandal. De tinerețea lui petrecută la St-Germain-des-Pres? De relația cu fiul său? Cu lumea de noapte? Cu cea politică? Cine știe...

Filmul „Dosarele X”, care i-a adus împreună pe agenții Mulder și Scully de pe micul ecran pe marele ecran, are drept slogan publicitar aceste cuvinte: „Amintiți-vă de cea mai teribilă spaimă pe care ați trăit-o și înmulțiți-o cu X!”

Petreceți o seară plăcută la

RESTAURANTUL

„Tölgyfa”
din Giulia

MÎNCĂRURI ALESE, BĂUTURI
FINE, MUZICĂ!

Foto: Eva Ruja Bánya

Porumb nou în „tărnaț”...

NAPOLÉON despre:

DRAGOSTE: În dragoste singura victorie este fuga;
POLITICĂ: În politică există situații din care nu se poate ieși decât săvîrșind greșeli;
OAMENI DE GENIU: Omul de geniu se regăsește întotdeauna după o greșală sau după o nenorocire;
REGI (pe vremea cînd nu avea puterea supremă): Nu există decît foarte puțini regi care să nu merite să fie detronați.

**Rezultate din campionatul
de fotbal al Ungariei**

Divizia II (NB II)
Giula—Kalocsa 1-1

Divizia III (NB III)
Baja—Bătania 3-1

Seria I. a jud. Bichiș
Csabacsüd—Micherechi 2-0
Aletea—Szarvas 2-0

MOZAIC... MOZAIC... MOZAIC...**Importantă descoperire
arheologică în China**

O vastă cameră mortuară plină de obiecte antice a fost descoperită la Xian, în apropierea mormîntului primului împărat al Chinei, Qin Shihuangdi, a anunțat, miercuri, agenția Xinhua.

Încăperea, avînd 120 metri lungime și 110 metri lățime (cît două terenuri de fotbal), a fost descoperită din întâmplare. În incintă a fost descoperit și un întreg arsenal funerar, care, în opinia arheologilor, era destinat armatei de soldați de lut găsite în mormîntul primului împărat chinez.

Printre obiectele descoperite se află ornamente de bronz pentru carele de luptă și vîrfuri de săgeți.

Cele trei morminte ale „armatei de lut”, descoperite treptat, în decurs de 24 de ani, nu reprezintă în fapt decît o parte din imensul complex funerar construit în jurul mausoleului primului împărat al Chinei, care a domnit între 221 și 209 î.Ch.

**Tigrii siberieni, amenințați de
incendiile din Extremul Orient rus**

Incendiile de păduri, care devastează de mai mult timp Extremul Orient rus, au afectat celebra rezervație naturală a tigrilor siberieni, considerată o specie amenințată cu dispariția — transmite ITAR-TASS. Peste 80 la sută din vegetația acestei rezervații a ars, iar incendiile continuă să se extindă. Peste două treimi din insula Sahalin, aflată în aceeași regiune, au fost afectate de incendii gigantice din cauza unei perioade, august-septembrie, excepțional de secetoasă. În acest moment, numai 13 persoane opun rezistență pe teritoriul rezervației naturale a tigrilor, care acoperă 280.000 ha din Primorie (Extremul Orient rus).

**Anthony Quinn mai are un copil:
el a înfiat o mică mexicană de
11 ani**

Dorința de a obține un autograf a schimbat viața unei fete în vîrstă de 11

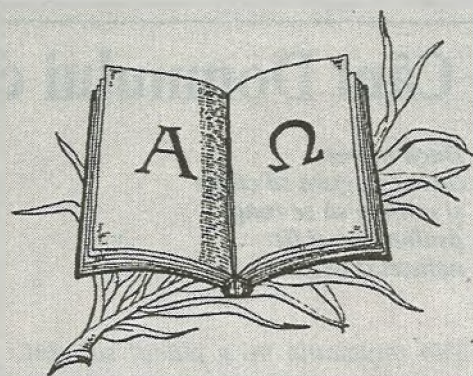
ani, din Brazilia. Maria Rosa de Silva a dorit, în luna august, să obțină un autograf de la Anthony Quinn, acum în vîrstă de 83 de ani, care realiza, în provincia braziliană Parana, noul său film *Oriundi*. Starul american i-a făcut imediat o ofertă de adopție.

Maria, însoțită de mama ei, va zbură în viitorul apropiat la Boston, și de acolo la Bristol (statul Rhode Island), unde trăiește Anthony Quinn, fiind așteptată cu nerăbdare.

Mariei Rosa și mamei ei le-au trebuit trei luni de gîndire pentru a accepta oferta. În Statele Unite, Maria se va dedica mai întîi școlii. Anthony Quinn dorește, mai devreme sau mai tîrziu, să o lanseze în lumea filmului pentru a deveni un star.

„Dl. Quinn ne-a sunat în fiecare săptămînă măcar o dată, pentru a întreba cînd va veni Maria la el”, a afirmat sora Mariei, Silvia. Deja, în august, Anthony Quinn dăduse asigurări presei că într-o viață anterioară a fost foarte legat de Maria Rosa.

ISUS SALVATORUL

Supliment al săptămânalului **Foia**
românească

* Anul I Nr. 10 *

octombrie 1998

EDITORIAL

MAI PRESUS DE TOȚI ȘI DE TOATE

Cu peste 1900 de ani în urmă, a trăit un om care s-a născut contrar legilor vieții. Acest Om a trăit în sărăcie și a fost crescut în obscuritate. Nu a călătorit mult. O singură dată a traversat granițele țării în care a trăit; aceasta s-a întâmplat în timpul exilului din copilărie. Nu a avut nici bogăție, nici influență. Familia lui era modestă și nu a avut nici pregătire, nici educație. Când era încă bebeluș el l-a îngrozit pe un rege; în copilărie, i-a uimit pe toți înțelepții; la maturitate guverna cursul naturii, umbla pe valuri ca și când erau pavaj și porunceau acestora să tacă. A vindecat mulțimi fără medicamente și n-a luat plată pentru serviciile Lui.

Nu a scris niciodată vreo carte și totuși, toate bibliotecile țării nu ar putea cuprinde cărțile ce au fost scrise despre El. Nu a compus niciodată vreun cântec și totuși a oferit teme pentru mai multe cântece decât toți compozitorii la un loc. Nicicând nu a fondat vreun colegiu, însă toate școlile lumii la un loc nu se pot lăuda cu un număr la fel de mare de studenți. Niciodată n-a condus vreo armată și nu a recrutat vreun soldat și totuși, nicicând un conducător nu a avut vreodată mai mulți voluntari, care, sub ordinele Lui să determine pe mai mulți rebeli să depună armele și să capituleze fără să fi tras vreun foc.

Nu a practicat psihiatria și totuși a vindecat mai multe inimi zdrobite decât toți doctorii, de atunci sau de acum.

O dată pe săptămână, roata comerțului se oprește și mulțimile își croiesc drum spre adunările de închinare, să-L omagieze și să I se închine. Numele marilor oameni de stat din trecutul Greciei și al Romei au apărut și s-au stins. Numele foștilor oameni de știință, filozofi și teologi au venit și s-au dus. Dar numele acestui Om se răspândește tot mai mult.

Deși timpul a așezat nouăsprezece secole între generația noastră și scena răstignirii Lui, El încă trăiește. Irod nu a putut să-L distrugă și mormântul nu L-a putut ține. El rămâne pe culmea cea mai înaltă a gloriei cerești, proclamat de Dumnezeu, recunoscut de îngeri adorat de sfinți și temut de diavoli ca Isus Cristos cel viu, Domnul și Salvatorul nostru personal.

pastor Daniel Burtic

Mulțumirea – Ospățul necurmat

»Cel cu inima mulțumită are un ospăț necurmat« (Proverbe 15:15)

Mulțumirea și bucuria sufletească nu stau în mărirea întâietății, nici în mulțimea banilor, nici în importanța funcției, nici în puterea trupească, nici în luxul mesei, nici în podoaba hainelor și nici în alte lucruri omenești, ci numai în biruințele duhovnicești și în conștiința bună și curată. (Ioan Gură de Aur)

Mulțumirea nu este un sentiment sau o atitudine specifică ocaziilor deosebite sau sărbătorilor, ci ea trebuie să fie o parte a vieții noastre de fiecare zi. De ce? Motive de mulțumire există în viața fiecărui om care trăiește pe acest pământ. Condiția este să recunoaștem că tot ceea ce există în viața noastră sau în jurul nostru, ne cere să fim mulțumitori față de Cel care ni le-a dat. Cel mai trist lucru este că oamenii, abia în momentul în care își pierd sănătatea, banii sau ființele dragi inimii lor, ajung să înțeleagă că de fapt nu ei sunt stăpâni peste ele și nu le-au dobândit prin propriile puteri. Tot ceea ce avem și tot ceea ce suntem este meritul Creatorului nostru.

Dacă ne gândim bine, cel mai mare motiv de mulțumire este însăși viața

noastră. Dumnezeu este Cel care ne-a oferit viața ca pe o șansă, o posibilitate de a construi ceva vrednic de primit și de urmat. Trăim într-o lume în care tot mai mulți oameni ajung să-și urască viața, sau mai rău, să-și pună capăt zilelor. Pe zi ce trece, viața omului își pierde din valoare. Crima sau uciderea oamenilor nu mai este un păcat chiar atât de mult condamnat. Războaiele sau veștile de războaie s-au înmulțit peste măsură. Cu sutele de mii, oamenii mor în războaie sau din cauza foametei și a bolilor.

În contextul acesta de deznădejde, noi oamenii care-L recunoaștem pe Dumnezeu ca și Creator și Suveran peste tot ceea ce există, suntem datori să ne privim viața ca pe o chemare la a ridica în noi înșine, și-n jurul nostru Împărăția lui Dumnezeu. Viața este mai mult decât mâncarea și îmbrăcămintea. Viața este o chemare la slujire față de Dumnezeu și față de semenii. Viața este Însuși Domnul nostru Isus Cristos. El a spus despre Sine »Eu sunt Calea, Adevărul și Viața« (Ioan 14:6) Viața noastră renăscută în Cristos este cel mai mare motiv de mulțumire.

Cu această convingere în sufletele lor, credincioșii Bisericii Baptiste Române din Micherechi au pus deoparte ziua de 11 octombrie, ca pe o zi de mulțumire față de Dumnezeu.

A fost o sărbătoare deosebită, când întreaga biserică, cu mic cu

mare au stat »la masa amintirilor«. Fiecare credincios, uitându-se la viața lui, la locul de unde l-a ridicat Dumnezeu și unde l-a condus în prezent, a recunoscut că nu poate exista un motiv mai mare de mulțumire. Astfel, copiii, tinerii, împreună cu frații mai în vârstă și-au exprimat mulțumirea față de Dumnezeu prin cântece, poezii și frumoase meditații. Cea mai mare bucurie a bisericii a fost închinarea pe care au adus-o cele unsprezece persoane, care anul acesta au încheiat legământ cu Domnul Isus Cristos în apa botezului. La încheierea serviciului de închinare, părtășia și bucuria bisericii au continuat în jurul roadelor câmpului.

A fost o zi specială de mulțumire a bisericii, dar mulțumirea sau recunoștința trebuie să fie parte a trăirii noastre de fiecare zi, pentru că motivele sunt multe și cel mai important este viața noastră. Să nu uităm, cel cu inima mulțumită are un ospăț necurmat!

Vasile Cefan și Gheorghe Berényi

Vasile Martin, Róbert Fekete, Isosif Gherman

ACTUALITATEA RELIGIOASĂ

Pentru Biserica Baptistă Română din Micherechi, duminică, 4 octombrie a fost o zi a veștii bune. Ce înseamnă aceasta? Cu toții știm că Evanghelia Domnului Isus Cristos este vestea bună pentru întreaga omenire. Este siguranța iertării prin credința în jertfa Domnului Isus, nădejdea unei vieți veșnice împreună cu Dumnezeu. Cea mai mare bucurie pentru fiecare dintre noi este atunci când Evanghelia ne este prezentată pe înțelesul nostru. Așadar vestea bună adusă bisericii de către fratele **Dan Mitra**, directorul Fundației *Realitatea este următoare*: în perioada 26-29 noiembrie, la Micherechi se va prezenta drama **Porțile raiului și flăcările iadului**. Cu această ocazie, Biserica Baptistă română vă invită pe fiecare dintre dumneavoastră!

*

Duminică, 18 octombrie, Biserica Baptistă Română din Micherechi a fost vizitată de *grupul muzical Emanuel* din Oradea și de interpretul de muzică creștină, **Mircea Tăședan**. În cadrul serviciului de după amiază, Cuvântul lui Dumnezeu a fost prezentat de fratele **Mihai Chiu**, pastorul Bisericii Baptiste Dragostea, din Arad. Provocarea dumnealui pentru întreaga biserică a fost sfințenia. Cu această ocazie pastorul Mihai Chiu, un mai vechi prieten al Bisericii Baptiste Române din Micherechi, a oferit credincioșilor bisericii, câteva exemplare din cartea apărută cu titlul **Îndeamnă-i să fie bogați**. Autorul acestei cărți este însuși pastorul, Mihai Chiu.

În zilele de 8 și 9 octombrie, la Sala Sporturilor din Oradea s-a desfășurat un program de evanghelizare în cadrul căruia Cuvântul lui Dumnezeu a fost prezentat de pastorul **Jack Wallace**, din SUA. Participanții au fost antrenați la închinare prin cântare de bine cunoscutul interpret de muzică creștină, **Nicu Wagner**. La acest eveniment au participat și o parte din credincioșii Bisericii Baptiste Române din Micherechi. Impresiile lor au fost deosebit de favorabile. Toți au afirmat că timpul petrecut la această evanghelizare a fost un timp câștigat.

Grupul micherechenilor în fața Sălii Sporturilor din Oradea octombrie 1998

Cânt Domnului că mi-a făcut bine

*Dacă mâna
lucrează, gura să cânte
și mintea să se roage;
psalmul să-ți fie
neîncetat în gură!*

Din totdeauna mi-a plăcut să cânt. Pasiunea mea cea mai mare a fost și este cântecul. Acum cântecul meu se înalță ca o jertfă de mulțumire la tronul lui Dumnezeu, dar nu a fost mereu așa. Din momentul în care Dumnezeu mi-a schimbat viața, mesajul cântecelor mele este plin de pace, de nădejdea pe care Scriptura o inspiră, ne-a mărturisit fratele László Andor sau Bubu cum îi spun prietenii.

În dorința de a cunoaște mai bine mărturia dânsului și a grupului muzical Emanuel, pe care-l conduce, l-am rugat să ne acorde acest interviu.

Vă rugăm să ne prezentați în câteva cuvinte istoricul grupului Emanuel.

Grupul muzical Emanuel a existat cu mult timp înainte de a deveni eu membru al grupului. După ce am încheiat legământul cu Domnul Isus Cristos în apa botezului, am început să cânt cu grupul muzical Maranata. Dar am cunoscut grupul Emanuel, la Biserica Baptistă numă-

aminti câțiva interpreți de muzică creștină care au lucrat cu dumneavoastră: Emil Chioreanu, Vali Pentea Sava, Matei Adalbert, corul de copii Cristal, etc. Vobiți-ne puțin despre frumusețea muncii dumneavoastră.

O vorbă înțeleaptă spune că, omul este mulțumit de viață doar dacă o folosește bine. Când Domnul Isus mi-a iertat păcatele și mi-a schimbat viața, abia atunci am înțeles cu adevărat care este valoarea vieții mele. Până atunci eu nu am știut că am fost creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. De asemenea nu am știut că Dumnezeu are un plan cu viața mea și faptul că eu nu am dreptul să mi-o risipesc după voia minții mele. Cu talentul muzical pe care l-a pus în mine Dumnezeu, eu trebuie să lucrez pentru gloria Lui și nu pentru slava mea.

Când am o cântare și trebuie să lucrez partea instrumentală pe orgă sau sintetizator, mă gândesc la responsabilitatea pe care o am înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor. De aceea înainte de a începe lucrul la o cântare, petrec un timp în rugăciune. Mi s-a întâmplat de câteva ori să neglijez rugăciunea, dar vreau să vă spun că și rezultatele au fost pe măsură. În toate aceste situații a trebuit să iau lucrul de la început. Cred

Grupul Emanuel din Oradea

rul 4, din cartierul Ioșia și din anul 1993 am devenit membru și lider al grupului. Frații Olimpiu Popa și Adi Popa au fost parte a grupului încă de la început. Astăzi cânt și merg în misiune împreună cu ei.

Activitatea noastră se concentrează în mod deosebit asupra misiunii. Porunca Domnului Isus, de a ieși din biserică noastră, din orașul nostru, pentru a duce vestea bună a Evangheliei către mai mulți oameni, este cea ce ne dă putere de lucru, voință pentru slujire. Înțelegem scopul misiunii, pentru că credem în promisiunea Domnului Isus de a fi cu noi, în fiecare zi până la sfârșitul veacului. Dorința noastră ca și grup este de a pune de o parte mai mult timp pentru misiune. Problema este că fiecare dintre noi având un loc de muncă care ne asigură pâinea cea de toate zilele, putem petrece puțin timp în vederea pregătirilor, în a învăța cântări noi.

Însă ori de câte ori, o biserică sau un frate pastor ne cheamă pentru a da o mână de ajutor suntem gata să o facem.

Un alt mod de a misiona sunt nunțile. Este o mare bucurie pentru noi când doi tineri își unesc viețile în jurul Domnului Isus. Ne simțim onorați să putem prezenta Evanghelia prin cântare, chiar și la nunți.

Frater Bubu, dumneavoastră sunteți cunoscut în România ca și un bun orchestrator, având un studio propriu de înregistrare. În sensul acesta am putea

că, însăși instrumentația unei cântări trebuie să transmită un mesaj curat, de pace, celui care ascultă. Suntem datori să creăm o muzică relevantă, care să fie înțeleasă și primită de cei care o ascultă.

Un alt rol important în aranjarea părții instrumentale a unei cântări, îl constituie calitatea aparatelor. De mai mult timp lucrez la amenajarea studioului, cumpărând aparatura cea mai performantă. E adevărat că în tot timpul acesta am lucrat cu interpreți cunoscuți, încercând împreună să oferim românilor cântări care să-i încurajeze pe calea credinței și care să-i aducă mai aproape de Dumnezeu. Împreună cu grupul Emanuel am realizat până acum două albume muzicale, intitulate: *Dumnezeu este cu noi și Cerul este în inima mea*.

Dumnezeu este Creatorul desăvârșit, iar noi ca și copii ai Lui avem datoria de a crea, în primul rând în noi înșine și apoi în jurul nostru, caracter de Dumnezeu, chiar prin intermediul muzicii.

- Care este gândul pe care l-ați transmis cititorilor acestui supliment?

Dorința mea pentru fiecare dintre noi este să trăim mereu cu gândul că va trebui să dăm în curând socoteală Celui care ne-a dat viața veșnică: Creatorului. În diferent care este talentul pe care Dumnezeu l-a pus în noi, suntem datori să lucrăm cu el, cât se poate mai bine, pentru gloria lui Dumnezeu. Și nu uitați ce spune psalmistul: oamenilor fără prihană le șade bine cântarea de laudă.

PORTILE RAIULUI &

FLĂCĂRILE IADULUI

Fundația **REALITATEA** prezintă:
**PORTILE RAIULUI ȘI FLĂCĂRILE
IADULUI**

„O DRAMATIZARE A VIEȚII ADEVĂRATE PE
CARE NU O VEI UITA NICIODATĂ“

*Biserica Baptistă Română din Micherechi vă invită să participați la această
dramatizare care se va desfășura la Micherechi în perioada
26-29 noiembrie 1998*

CALEA, ADEVĂRUL ȘI VIAȚA

Acesta este titlul cărții scrise de farmacistul și presbiterul Dr. Ștefan Cioca. Cartea de meditații conține 86 de explicații biblice. Fratele Cioca mărturisește despre necesitatea și scopul acestei cărți.

- Este binecunoscut faptul că în ultimele decenii au apărut foarte multe cărți care încearcă să explice Sfânta Scriptură. După părerea dumneavoastră, de ce este nevoie de astfel de cărți? De ce v-ați angajat la elaborarea acestei cărți?

- În primul rând, trebuie să ne oprim la faptul că, în general, în viața oamenilor - acum mă refer la comunitatea noastră românească - este mare sete după Dumnezeu, după adevăr, după Evanghelie și după lucrurile sfinte. Am observat că este mare nevoie de un îndrumător biblic, pentru că mulți oameni care caută și vor să cunoască adevărul biblic sunt lăsați singuri, fără ajutor. De asemenea, trebuie să recunoaștem că au apărut multe învățături greșite, false, legate chiar de religii și ele deviază foarte mult de la adevărul Sfintei Scripturi. Tendințe de acest gen au apărut deja și în primele decenii ale creștinismului și din acest motiv este foarte important să cunoască fiecare dintre noi adevărurile biblice. Dacă ar fi să dau o cifră cu privire la învățăturile false, în România, în ultimele decenii ale democrației s-au înființat 300 de religii noi. Ca urmare această lucrare se vrea a fi un îndrumător biblic.

- În al doilea rând, trebuie să amintesc faptul că frățietatea noastră românească, care trăiește în diasporă, nu poate fi adunată la un loc, este foarte greu să păstrăm legăturile frățesti. Chiar din acest motiv este mare nevoie de astfel de publicații, ca vestea bună să ajungă la cât mai mulți români din zona noastră și astfel să se creeze o legătură între comunitățile noastre baptiste românești.

- Toate publicațiile despre care vorbim au apărut în România. Poate unele au și un limbaj mai greoi. De ce v-ați gândit să scrieți o carte pentru credincioșii români din țara noastră?

- Am simțit nevoia unei asemenea lucrări, pentru că văd un gol. Nu au fost publicate multe cărți care să fie un îndrumător al Evangheliei sau să facă cunoscută voia lui Dumnezeu. Am încercat, în mod foarte simplu, cu cuvinte modeste să interpretez Cuvântul Cereș pe înțelesul tuturor. Nu sunt nici un om de litere și nici teolog, însă pot spune împreună cu Apostolul Pavel că, destoinicia mea vine de la Dumnezeu care m-a făcut în stare să fiu slujitorul unui legământ nou. Într-adevăr, toată cunoștința mea biblică nu derivă de la oameni, ci este o revelație, o cunoștință primită de la Dumnezeu prin cercetarea Sfintei Scripturi. Astfel am devenit slujitorul, conlucrătorul lui Dumnezeu la mântuirea sufletelor și pe baza acestora m-am angajat la scrierea cărții **Calea, Adevărul și Viața**.

- Mai multe despre această carte veți putea citi în ediția viitoare. Mulțumim fratelui Ștefan Cioca și dumneavoastră, cititori ai noștri.

Anamaria Brad

Aventura unui manual de istorie în limba română

Originar fiind din Chitighaz, Ștefan Frățean parcurge 12 ani în învățământul minorității românești din Ungaria. Absolvent al Liceului Românesc din Giula în 1973.

Originar fiind din Micherechi, Tiberiu Boca parcurge 16 ani în învățământul minorității românești din Ungaria. Obține diploma de profesor de limbă și literatură română la Seghedin în 1990.

Semnatarii acestei scrieri recunosc că în cursul anilor de studii parcurși în învățământul de naționalitate nu și-au însușit nici măcar cele mai elementare cunoștințe despre istoria poporului român, cu toate că amândoi au avut manuale de istorie în limba română. Acestea erau traducere cuvânt cu cuvânt a manualului maghiar. Cărțile, la sfârșitul anului școlar erau tot atât de frumoase, neatinsse ca în momentul când le-am primit. Evocând anii petrecuți în perioade dife-

rite la aceeași școală românească, am ajuns să ne punem câteva întrebări: oare de ce am avut aceste manuale? Iar dacă le-am avut, de ce nu le-am folosit? De ce nu le-am folosit, când pe vremea noastră se știa bine românește? Răspunsul e la îndemână: n-am folosit aceste manuale pentru că vorbeam bine și ungrește. S-a considerat de prisos ca aceeași materie de istorie maghiară să fie învățată în plus și în limba română. A părut logic că orele de istorie nu sînt terenul unor exerciții de limbă. În același timp, existența acestor manuale traduse au dat senzația că la școala românească sînt îndeplinite criteriile predării disciplinei de istorie.

Întîmplarea a făcut, ca semnatarii reportajului, recent să dea de un manual de istorie maghiară, tradus în limba română pentru învățământul de minoritate românesc din Ungaria. Manualul a fost editat în 1997. S-au scos 300 de exemplare.

Cartea românească pe banca elevului

– Voi căutați mereu numai să supărați oamenii și nu recunoașteți efortul acelora care se luptă să ofere carte românească copiilor noștri. Atunci cînd se comandă o carte românească avem obligația ca ea să ajungă pe banca elevului. Dacă n-ar fi tradus în românește manualul de istorie maghiară, profesorii s-ar plînge că școala lor nu primește carte românească – ne reproșează Ana Oros Simon, referenta cu probleme românești a Ministerului Învățămîntului, pe care am căutat-o pentru a fi lămurită în legătură cu manualul de istorie, apărut anul trecut în îngrijirea ministerului de resort.

– Egyáltalán nem használjuk – adică nu este folosită deloc cartea de istorie în limba română, ne explică profesorul de specialitate în poarta liceului românesc din Giula. Florin Olteanu la ora actuală este singurul profesor de istorie al instituției. Imediat scoate din geantă cartea în limba română, pe care o folosește doar el, pentru că elevii urmăresc explicațiile profesorului român doar în manualul maghiar. Iar cartea maghiară, întrebuițată la oricare altă școală din țară nu conține aproape nimic despre istoria poporului român. Ea nu este redactată pentru o școală de naționalitate, ci este concepută pentru învățămîntul maghiar.

Intrăm în biroul directorului Ion Budai. Pe masă se află tricolorul României, lîngă simbolul național este așezat și noul steag al satului natal al gazdei noastre, pe care scrie numai în ungrește: Méhkerék! Am căutat răspuns la o întrebare simplă: "cine mai comandă și în zilele noastre o carte, care s-a considerat de prisos și în anii 60"? Repede a trebuit să ne dăm seama, am fost prea naivi atunci, cînd am crezut că vom putea primi un răspuns clar.

– De ce tocmai acum este actuală această problemă? – întrebă directorul. Timp de 2 ore încercăm să expunem motivele vizitei noastre. Am vrut să urmărim și să prezentăm calea de la comandă pînă la ieșirea de sub tipar a unui manual. În dosul acestui proces am bănuț multe anomalii. Dar pentru ca să nu ne pierdem în ceața unor lucruri complicate, am vrut să rămînem la fapte concrete.

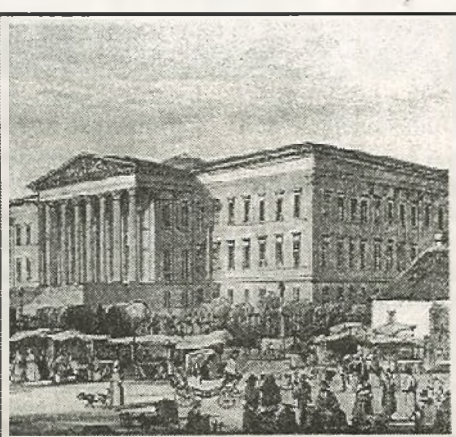
– Cînd am făcut demersurile de a obține supliment financiar pentru învățămîntul de naționalitate, ar fi fost penibil să nu se comande manualul de istorie în limba română, manual scos deja de stat – aflăm de la director. – Pentru aceste cărți părinții nu trebuie să cheltuiască, mai nou ele sînt așezate în bibliotecă școlii.

După scurt timp am renunțat să insis-

tăm doar asupra problemei manualului de istorie în limba română, deoarece a devenit evident că aici este vorba despre întreaga problematică a viziunii predării istoriei la o școală românească.

Fiind nevoiți să intrăm în complexitatea domeniului, ne exprimăm poziția conform căreia, după părerea noastră, la școala de naționalitate nu se acordă atenția cuvenită predării cunoștințelor despre istoria poporului din care fac parte înșiși copiii înscrși la aceste instituții.

– Problemele privitoare la conținutul predării în școala noastră sînt stabilite prin Programa Națională de Bază Maghiară (NAT) intrată în vigoare recent, – continuă Ion Budai. De altfel, elevul de la liceul nostru tre-

RUBOVSKY PÉTER

ISTORIE III

Aspecte ale istoriei epocii moderne

Ultima ediție a manualului de istorie în limba română (apărut în 1997)

„Cum dar o națiune ar progresa fără istorie, pe cînd nu poate progresa fără științe pozitive? Cum o naționalitate ar putea crește pe cînd îi lipsește istoria, baza individualității sale.”

August Treboniu Laurian

buie să cunoască tot atât de bine istoria maghiară, ca elevii de la un liceu maghiar. În schimb, în părțile sensibile ar trebui să vină profesorul atrăgînd atenția asupra unor nuanțe. Actualul sistem însă nu ne dă ore suficiente în care să predăm elemente de autocunoaștere.

Afirmația o primim de la directorul liceului românesc, Ion Budai, care este și președintele Auto-guvernării pe Țară a Românilor din Ungaria, organ care trimite reprezentant în forurile fără acordul cărora – stabilit în lege – nu pot fi aprobate documentele de bază ale învățămîntului minoritar.

– Totuși care sînt elementele de bază ale concepției de predare la o școală românească de la noi? – am insistat și în continuare.

...De la Giula însă

am plecat fără să aflăm definirea concepției de școală românească. Ne permitem să bănuim că nici nu s-a formulat o concepție pe baza căreia am putea vorbi despre o școală românească. Interesul nostru manifestat inițial pentru manualul pomenit este un lucru minor în raport cu dimensiunea adevărată a problemei.

– Sînt conștient de faptul, că aceste manuale de istorie în limba română nu corespund întru totul. Minoritățile înseși ar trebui să spună ce vor. Pînă cînd ele nu vin cu o concepție aparte despre predarea istoriei, nu putem face altceva, decît să traducem manualele maghiare. De altfel aceste cărți traduse costă o groază de bani. Trebuie plătit dreptul de autor, traducerea, lecturarea și cheltuielile tipografice – ne informează Tóth Györgyné, directoarea secției pentru naționalități a Editurii Didactice Naționale. De mai multe ori ne-am interesat despre suma care se cheltuiește pentru scoaterea manualelor în limba română. Răspuns însă n-am primit, doar un fax, în care doamna Tóth ne aduce la cunoștință că directorul Editurii Didactice nu este de acord cu transmiterea acestor informații pentru presă. Noi însă ne permitem să atragem atenția că banii investiți pentru acest scop, sînt publici. Opinia publică ar fi avut dreptul la cunoașterea acestor cifre.

– Cartea de istorie în limba română noi n-am folosit-o. Din bibliotecă o împrumutam doar colegii noștri sosiți din România – aflăm de la studentele din anul I de la facultatea de drept din Seghedin. Veronica Tompan și colega sa Erica Cserhádi au absolvit în vară liceul românesc la Giula. După concepția acestor tinere, fosta lor școală este românească prin faptul că acolo se predă limba și literatura română, au loc niște manifestări românești, iar copiii care vin la această școală, cum și profesorii, sînt români.

– Istoria s-a predat exact ca la o școală maghiară. Din istoricul poporului român pentru bacalaureat ne-am pregătit cu două subiecte: continuitatea daco-romană și unirea. Noi etnic sîntem români, dar ne legăm foarte mult și de poporul maghiar. Pentru studii superioare în Ungaria trebuie cunoștințe temeinice din istoria maghiară. La liceul nostru s-a pus accent pe acest aspect. Și este bine așa – declară în comun fetele. Veronica Tompan adaugă însă – La cursurile de pregătire pentru examenul de admitere, profesorul de istorie a predat și despre unele aspecte ale istoriei românilor. Des și-a cerut scuze de la noi, elevi de la liceul românesc, pentru că ne plictisește cu lucruri care – după gîndirea lui – trebuiau

(Continuare în pag. a 2-a)

Ion Budai: „...Ar fi fost penibil să nu se comande manualul de istorie în limba română...”

Aventura unui manual de istorie în limba română

(Urmare din pag. întâi)

să fie evidente pentru noi. Adevărul a fost că doar el a presupus despre noi că am cunoaște istoria românilor, că la un liceu de naționalitate se învață istoria românilor. Ne-am simțit prost în acea situație. La liceu am pus accent pe cunoștințele de literatură și nu pe cunoștințele de istorie românească. Asta a devenit o tradiție. Dar poate dacă schimbau mai demult această practică, astăzi era natural și pentru noi.

Interlocutoarele noastre au accentuat că mai nou se învață despre istoricul comunității românilor din Ungaria. – Personalitatea de care sînt mîndră este Gheorghe Pomuț, pentru că ne-a răspîdit vestea bună în lume – ne spune Erica, iar Veronica subliniază – Eu sînt foarte mîndră de Emanuil Gojdu, pentru că a creat o fundație vestită pentru tinerii români. Păcat că s-a prăbușit.

La școala din Micherechi, profesoară de istorie este Anamaria Dulău Cozma. – Folosim manual în limba maghiară. Baza predării istoriei în școala noastră este istoria maghiară. În caz de interferențe ale istoriei celor două popoare mai încerc să explic niște aspecte în plus. Dar pentru asta n-am nici un material sau manual special.

O interpretare care surprinde

Părerea Auricăi Hoțopan este că nu trebuie să se predea mai mult românește, decît se predă în prezent.

– Numărul orelor nici n-ar permite lărgirea sferei de cunoștințe depre poporul român. Acest lucru îl consideră natural directoarea școlii generale din localitatea românească, Micherechi.

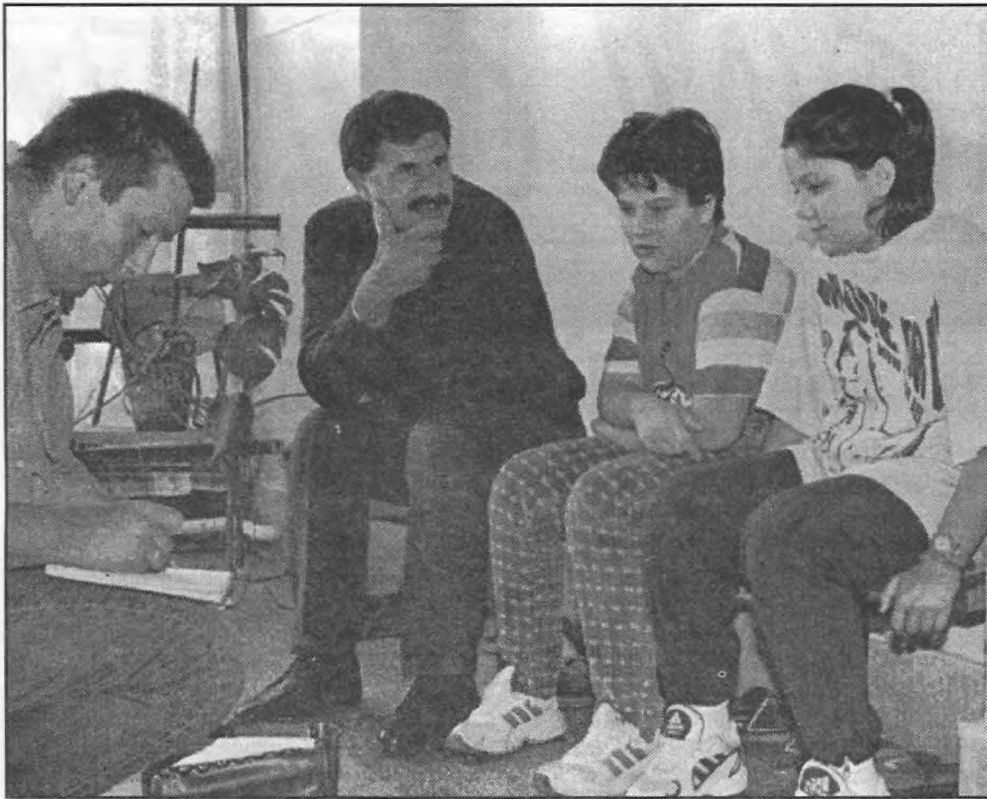
– Noua programă include disciplina cu denumirea de cultură și civilizație românească. Aceasta prevede predarea cunoștințelor despre tradiția populară a românilor din Ungaria, elemente ale geografiei României și ale istoriei poporului român. Disciplina se predă actualmente în clasa a VII-a, din două în două săptămîni, o oră. Chiar acum se prevede un curs de perfecționare pentru profesorii de română, pentru că noi n-am fost pregătiți deloc pentru predarea istoriei românilor – declară Anamaria Dulău Cozma.

În timpul discuției am îndrăznit să atragem atenția asupra faptului că prin predarea orelor de istorie, școlile noastre nu întăresc deloc identitatea de român a elevului. Am accentuat că predarea istoriei și civilizației poporului din care facem parte, este elementul de bază al formării identității unui om. Lipsa acestor cunoștințe conduc în mod logic la deznădăjduire. Interpretarea noastră a surprins-o pe profesoara de istorie. Apoi însă în mod normal am intrat în discuții pe această temă.

– Cu asta am întîrziat 30 de ani! – ne răspunde deodată Anamaria Dulău Cozma. – Au crescut deja mai multe generații fără cunoștințe de istorie românească. Chiar și pentru noi, intelectualii a devenit normal acest mod de predare, la care dacă bine ne gîndim, într-adevăr este anormal. Nici nu știu, oare cum ar primi părinții dacă azi am trece la o predare mai accentuată a istoriei poporului român? Unii ar accepta, alții nu.

Pe tabla de la intrarea școlii din Micherechi scrie: Școala Generală cu Limba de Predare Română. Școala din Micherechi este printre acele puține locuri unde se mai poate vorbi cu copii românește.

– Noi încă n-am învățat despre istoria românilor – ne povestesc două fete din clasa a VII-a. Pentru Maria Puskár, cea mai atrăgătoare figură istorică este Cristofor Columb, despre care știa că a fost italian. Prietena ei, Senna Netea se grăbește și ea să ne mărturisească despre personajul său preferat.

„Noi încă n-am învățat despre istoria românilor”

– Mie îmi place cel mai mult de Hunyadi János, pentru că la Nándorfehérvár el a mîntuit țara.

Ziua cînd am vizitat școala din Micherechi a fost ultima înainte de pornirea lucrărilor de renovare a clădirii. Se vor schimba acoperișul și ferestrele vechii școli. Pentru reînnoire se vor cheltui 45 de milioane de forinți.

Concluzii amare

În cadrul sistemului învățămîntului superior din Ungaria profesorii pentru învățămîntul de naționalitate sînt pregătiți în primul rînd pentru predarea a două discipline: gramatica limbii române și literatura română. Pedagogii celorlalte discipline, inclusiv profesorii de istorie se încadrează în sistemul de pregătire al cadrelor didactice pentru învățămîntul maghiar. Majoritatea zdrobitoare a profesorilor de română de la școlile noastre obține diploma la Școala Pedagogică Superioară din Seghedin. Secția românească este integrată în catedra de limbi străine. Ea nici la ora actuală nu are un curs tipărit despre istoria și cultura poporului român. Secția se numește conform tradiției: Catedra de limba și literatura română.

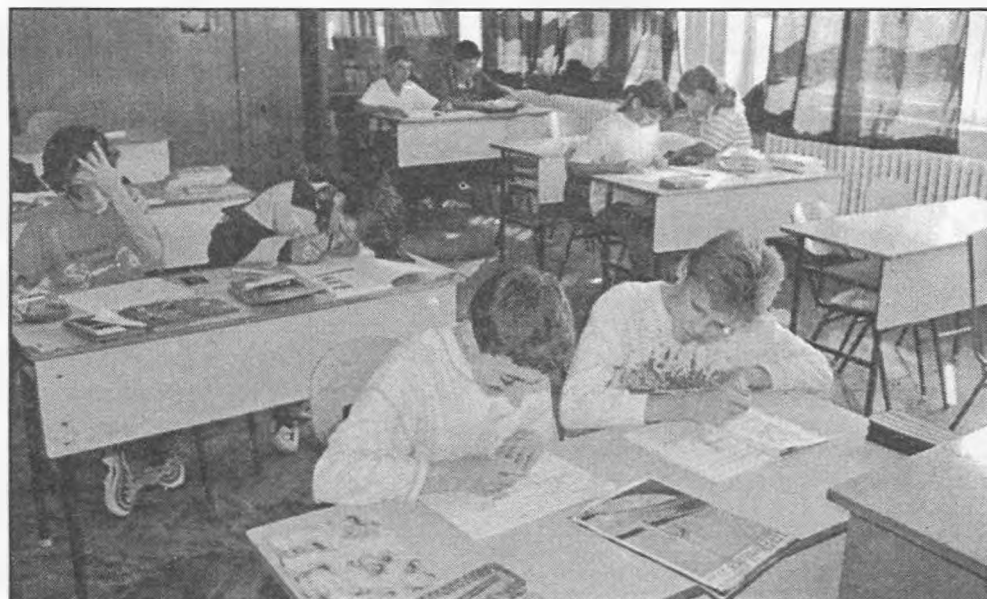
Literatura este elementul constitutiv al culturii. Realitățile descrise în operele literare pot fi înțelese numai cunoscînd contextul istoric al timpului

în care se petrece acțiunea creației. În învățămîntul nostru, disciplinele pe care se bazează predarea de naționalitate sînt gramatica și literatura română. Elevii fac cunoștință cu operele literare care se leagă de diferitele evenimente ale istoriei poporului român, fără să cunoască împrejurările istorice în care s-a desfășurat întîmplarea.

Învățămîntul de minoritate funcționează ca parte integrantă a sistemului de învățămînt maghiar. În acest scop trebuie să asigure cu precădere cunoștințe de bază cu același conținut și de aceeași valoare, garantînd șanse egale pentru dezvoltarea acestor cunoștințe (NAT 1995; Convițuirea nr. 2-3/1998). În noile documente ale Programei, domeniul de limba (cu excelență gramatica) și literatura (inclusiv cunoștințe de teorie literară) română primește și pe mai departe aceeași dimensiune și pondere ca pînă acum. Programa stabilește un număr maxim de ore obligatorii. Acesta este un număr de ore mai mic decît era pentru aceeași clasă, înaintea introducerii Programei.

Competențe

Înaintea adoptării Programei de bază, în problemele învățămîntului minoritar trebuie obținut acordul Comisiei pe Țară a Minorităților, respectiv părerea Consi-

„Numărul orelor nici n-ar permite lărgirea sferei de cunoștințe despre poporul român”

Cum predau istoria comunitățile românești din țările vecine?

La manifestarea românilor de pretutindeni, organizată recent la Timișoara, am avut prilejul să stăm de vorbă cu membrii delegației românilor din Ucraina. La întrebarea care s-a referit la conținutul predării istoriei în școlile românești, se uitau la noi foarte mirați.

– La noi orele de istorie nici nu se pot închipui fără predarea istoriei poporului român – ne mărturisește foarte hotărît unul dintre ei. Pe lîngă cunoașterea istoriei ucrainiene, un mare număr de ore se ocupă și cu personalitățile și evenimenetele de seamă ale istoriei românești. Proporția este de cam 50-50 la sută.

Fiind curioși, care este situația la românii din Voivodina, l-am sunat pe profesorul Ion Berlovan din Virșeț, care la întrebarea: prin ce este românească o școală din țara Dumneavoastră? – ne-a răspuns foarte limpede.

– Instituțiile noastre au trăsături românești pentru că se predă limba și literatura română, copiii fac cunoștință cu geografia României, dar și cu istoria poporului nostru român. În afară de acestea școlile noastre sînt românești și prin faptul că se folosește nestingherit limba română. De altfel avem legături foarte bune cu un liceu din Timișoara – ne explică profesorul de română. – Orelor de istorie de la noi abordează cîteva capitole ale istoricului iugoslav, dar elevii cunosc toate momentele cheie ale istoriei poporului român. Ei la bacalaureat sînt în stare să scrie cîte 20-30 de pagini despre unele personalități de seamă ale românilor, deci au cunoștințe exacte despre acest domeniu.

liului cu problemele Învățămîntului Public. Pentru adoptarea directivelor (stabilite pe baza Programei) trebuie obținut acordul autoguvernărilor pe țară ale minorităților.

Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria are un reprezentant în Consiliul problemelor Învățămîntului Public (Közoktatás-politikai Tanács) și un reprezentant în Comisia pe Țară a Minorităților (Országos Kisebbségi Bizottság). Autoguvernarea minoritară locală are dreptul de a-și da acordul în adoptarea programei locale a școlii de naționalitate. (Legea învățămîntului public, mod. în 1995).

Ministerul Învățămîntului, departamentul pentru problemele minorităților are un referent. Institutul Național al Învățămîntului Public (Országos Közoktatási Intézet) are doi referenți. Biroul Național de Servicii pentru Învățămîntul Public (Országos Közoktatási Szolgálat Iroda) are un referent cu post întreg pentru problemele învățămîntului românesc.

În septembrie 1998 se introduce Programa Națională de Bază (NAT) în clasele I și VII ale școlilor generale. În școlile minorității române se predă în aceste clase o nouă disciplină – cultura și civilizația românească. Cu o lună înainte de a începe actualul an școlar, în Monitorul Oficial nr. 68/1998 apar pentru prima dată directivele – cultura și civilizația românească, obiective detaliate ale noii discipline. În numărul din 5 octombrie 1998 al cotidianului Magyar Nemzet se publică din nou cu un nou termen prelungit concursul pentru redactarea manualelor, care se vor scrie pe baza acestor documente.

Reportaj realizat de Tiberiu Boca și Ștefan Frătean.
Fotoreporter Vasile Gurzău.

Activitate contemporană în limba română

Post de radio la Micherechi?!

La începutul anilor '90 mi s-a reproșat că mă ocup prea mult cu greseliile trecutului, mai târziu că prea mult critic prezentul, fără să am o viziune pentru viitorul românilor din Ungaria. Recunosc, critica a fost cam multă, dar nu fără temei. În ce privește lipsa de viziune, această acuzație nu este adevărată, pentru că în continuu am avut propuneri pentru îmbunătățirea vieții noastre de minoritate, însă așa ziii „factori de decizie” nu au fost dispuși nici măcar să cunoască viziunea mea și a comunității religioase pe care o reprezint.

Dar în loc să-mi ling rănile, în cele ce urmează doresc să relatez cu ce ar putea contribui comunitatea noastră – Biserica Baptistă din Micherechi – la stoparea procesului de pierdere a limbii române și la asumarea identității în rândurile românilor din Ungaria.

În decursul istoriei, biserica și-a lăsat amprenta asupra culturii în care trăiau oamenii. A trăi după principiile biblice: „să nu furi, să nu ucizi, sau să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși”, au făcut ca standardul moral al societăților creștine să crească, unde diferitele arte au putut să se dezvolte, activitățile culturale găsindu-și un leagăn liniștit.

Biserica are și azi impact direct și indirect asupra culturii în care trăim. De aceea este importantă și pe mai departe răspândirea și cunoașterea învățăturilor creștine. Această răspândire trebuie adaptată la cerințele epocii contemporane, folosind posibilitățile existente ale tehnicii moderne. Cu aceasta am ajuns de fapt la subiectul pe care doresc să-l abordez.

Micherechenii – dar și chitighăzenii – și în trecut au avut o afecțiune pentru slujbele religioase, radiofonice, care se difuzau din apus. Cele mai importante posturi de radio, care au putut fi recepționate și în zona noastră au fost:

1. Trans World Radio (TWR) din Monte Carlo, Monaco,
2. World Radio Missionary Fellowship, Inc (HCJB) din Quito, Ecuador
3. Radio IBRA din Lisabona, Portugalia (și unii membri ai Oastei Domnului au ascultat emisiunile românești ale acestui post).

Aceste posturi de radio zilnic prezentau emisiuni religioase în diferite limbi, printre care și în limba română. Când în țările comuniste credincioșii erau persecutați, erau bine venite aceste emisiuni difuzate pe unde scurte (SW), pentru că ele străbăteau granițele fără viză, fără pașaport... Mulți micherecheni și chitighăzeni au găsit o hrană spirituală și și-au îmbogățit limbajul ascultându-le. Ba mai mult. Ascultătorii la cerere au primit gratuit literatură creștină în limba română. Unii s-au folosit și de această posibilitate.

(Fiindcă în România era foarte greu de introdus literatură religioasă, atât la Micherechi cât și la Chitighaz existau mici depozite „clandestine”. În Micherechi nu numai la baptiști, ci și la membrii Oastei Domnului – și dinșii aveau relațiile lor bune cu cei din apus. Mulțumită acestor depozite tranzitorii, comunitățile religioase, românești din Ungaria au fost foarte bine alimentate cu literatură creștină în limba română.)

Primul program creștin în limba română, emis pe unde radio prin intermediul stației Trans World Radio din Monte Carlo Monaco – a fost realizat la Paris de pastorul Ieremie Hodorobă (dînsul a vizitat și Micherechiul) în anul 1962. Vreme de 30 de ani, programele sale difuzate sub titlul „Glasul îndrumătorului creștin” au reprezentat un necesar și mult apreciat suport spiritual într-o societate care l-a exilat pe Dumnezeu. Aceste emisiuni, ca și cele transmise pe lungimile de undă ale posturilor de radio BBC și Europa Liberă (care au fixat în memoria audienței nume ca Iosif Țon, Alexa Popovici, Petru Popovici, Cornel Bucur, ș.a.) nu au fost uitate nici de ascultătorii din Ungaria.

Radio Vocea Evangheliei (RVE) este primul post de radio creștin din România, înființat la 12 martie 1992 de trei culte evanghelice: Cultul Baptist, Cultul Creștin după Evanghelie și Cultul Penticostal, fondatoarele Alianței Evanghelice din România. (RVE Cluj funcționează în colaborare cu Oastea Domnului, în clădirea Oastei și chiar directorul radioului este ostaș.)

Colectivul Radio „Vocea Evangheliei” din Oradea, în deplasare la Micherechi

Din 23 decembrie 1992, pe unde scurte (SW) și de la 1 august 1993 pe unde ultrascurte (FM), RVE a preluat misiunea și responsabilitatea de a transmite poporului român Vestea Bună, mîntuirea prin Isus Cristos, pe calea undelor. RVE a obținut licența de emisie în șase orașe din România: București, Cluj, Oradea, Sibiu, Timișoara și Suceava; s-au pus în funcțiune și studiouri de producție.

În paralele cu activitatea de producție și emisie locală, RVE realizează pentru ascultătorii români din toată Europa programe transmise pe unde scurte (SW) și medii (MW), prin intermediul stațiilor puse la dispoziție de Trans World Radio.

Schimbările politice și sociale de la sfîrșitul anilor '80 au indus schimbări și în împrăștierea programelor radiofonice, religioase. Producerea emisiunilor – după mulți ani de exil a ajuns acasă, emisiunile românești ale posturilor HCJB și IBRA au încetat, locul lor a fost preluat de cele 6

s-a realizat pînă acum din el funcționează bine și dă rezultate palpabile.

RVE Oradea a fost pus în funcțiune în martie 1995 și difuzează non-stop. Fiindcă Micherechiul este aproape de Oradea (50 km), cu antenă Yagi cu 7 elemente, instalată pe acoperișul caselor, se pot recepționa în calitate mono programele. Pînă acum în peste 60 de familii din Micherechi au fost instalate astfel de antene.

Echipamentul pentru persoana care doarește să recepționeze acest post depășește suma de 20.000 ft. Primii ascultătorii și-au acoperit singuri toate cheltuielile. Mai târziu am primit sprijin de la Fundația Publică pentru Minoritățile Naționale și Etnice, un sprijin mai modest din partea Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria. În total acestea au acoperit 1/4 din cheltuieli, restul – 3/4-a parte – l-au plătit ascultătorii. Întreb eu, cîți români din Ungaria sînt gata să-și cheltuiască banii pentru activitate românească? Nu prea mulți... Acest proiect radio a făcut ca oamenii să-și deschidă portmoneurile, să aducă sacrificiu pentru a asculta acest post românesc. În aceasta constă perspectiva și viabilitatea acestei inițiative radiofonice.

Este de știut că majoritatea românilor din Ungaria nu urmărește deloc mediile de informare din România, numai pe cele din Ungaria. Românul din Ungaria, pe

lit, din contră, tot mai mulți își exprimă dorința de a putea recepționa acest post – nu vorbesc numai despre micherecheni, ci și despre cei din Chitighaz și Giula. (Deocamdată numai localitățile apropiate de Oradea îl pot recepționa, cum ar fi Săcalul, Apateul, Micherechiul, ș.a.)

Acest interes dovedește o necesitate crescîndă și aceasta ne-a făcut să purtăm tratative cu conducerea RVE Oradea, despre posibilitatea extinderii acestui proiect radiofonic. S-a ivit gîndul: ce ar fi dacă am construi un retransmițător la Micherechi, de unde să transmitem mai departe semnalul primit de la Oradea?

În vara acestui an, am contactat două firme de specialitate și una dintre ele (Antenna Hungária) a efectuat măsurări la fața locului. Din păcate, intensitatea cîmpului radioelectric a rămas sub așteptările noastre, necorespunzînd standardele tehnice pentru construirea unui retransmițător stereo, numai a unui mono. Ni s-a propus o altă alternativă mai bună, dar mai costisitoare: de la Oradea la Micherechi semnalul să vină prin microunde. Făcînd calculațiile necesare, am ajuns la concluzia că nu ne-ar costa mai mult să înființăm la Micherechi chiar un post de radio local, cu caracter creștin.

Între timp am primit o veste încurajatoare: pînă la 1 decembrie, RVE Oradea s-ar putea să primească aprobarea de mărire substanțială a puterii de emisie. În acest caz, semnalul de la Oradea ar fi apt pentru retransmitere. Cu toate acestea, gîndul înființării unui post local nu l-am abandonat ci din contră. Ideea este următoarea: pentru început ne-am prezentat zilnic cu o oră de program propriu, iar restul ar fi retransmis din Oradea. După ce ne vom antrena în această lucrare, treptat-treptat vom mări spațiul emisiunilor produse la Micherechi.

Prin înființarea acestui post de radio ne propunem să contribuim la dezvoltarea spirituală, morală și culturală a românilor din Ungaria prin promovarea valorilor eterne ale Bibliei. Sîntem convinși că acest radio va îmbunătăți nivelul de cunoaștere al limbii și va limpezi confuzia de identitate a multor români din Ungaria.

Dorim să avem și un caracter de serviciu public, informînd ascultătorii despre evenimentele de natură românească din zonă și nu numai. Vom da publicitate părerilor ascultătorilor – fiind post de radio local își vor putea spune și necazurile și bucuriile.

Ar fi mare păcat dacă numai Micherechiul ar beneficia de acest post. Dacă Domnul – și organele competente – va binevoi, vrem să primim licență de emisie pentru 1000 W putere, ca să fim accesibili pentru toți românii din județul Bichiș.

După toate acestea s-ar părea justificăte întrebările: *de unde vor fi bani? Oare vom primi frecvență? Ce ne va permite aprobarea de înființare de studio? ș.a.* Într-adevăr se par a fi punctele cardinale ale acestui proiect. Pe parcurs vă vom relata despre starea lucrurilor.

Chiar dacă din cîteva motive pînă la urmă nu s-ar realiza acest proiect (Doamne ferește!), totuși în urma mării de putere a RVE Oradea, se va îmbunătăți calitativ recepționarea acestui post în localitățile apropiate de Oradea. Pentru micherecheni ar putea însemna calitate stereo.

Iar în final, dacă vreau să răspund pe scurt la întrebarea formulată în titlu, răspunsul este un categoric: da. De ce? Dacă luăm în considerare faptul că majoritatea românilor din județul Bichiș (ei vor putea recepționa acest post) sînt oameni religioși, deci au și o motivație sufletească pentru mesaje biblice, putem spera într-o audiență relativ mare.

Doamne, ajută-ne!

Gheorghe Ruja

Sediul Studioului de Radio „Vocea Evangheliei”, din Oradea

posturi locale mai sus amintite, care în raza lor de emisie transmit într-o calitate foarte bună.

Toată lumea știe că și la românii din Ungaria procesul asimilării este aproape încheiat, atât din punct de vedere al limbii, cât și al identității de neam. Dar cu înțelepciune, cu multă atenție și grijă, se poate face ca nu azi să fie acel „aproape”, ci măcar mîine, sau poimîine...

O contribuție la remedierea inevitabilă a situației grave poate fi proiectul legat de Radio Vocea Evangheliei din Oradea. Ținem mult la acest proiect, pentru că ce

lîngă faptul că vorbește tot mai puțin românește, mai este și bombardat în permanență de aceste medii ungurești, care de cele mai multe ori vopsesc cu culori negre tot ce se întîmplă în România; ele constituie o puternică lovitură nu numai pentru limba, ci și pentru identitatea românilor din Ungaria. Cu inițiativa RVE la Micherechi am reușit să facem primii pași în direcția inversării acestei tendințe nefericite: cei ce doresc, 24 de ore pot să audă grai românesc prin emisiuni de care se leagă sufletește.

Interesul față de acest radio nu s-a potot

29. Magyar Filmszemle

Documentarul „Mecenatii”

a fost prezentat la cea de-a

29-a ediție a Festivalu-

lul de film din Ungaria

M E C E N A T I I

În secolul al XVIII-lea, Peninsula Balcanică era sub stăpânire otomană. Pentru o parte din greci și macedoromâni, aceasta a însemnat o situație lipsită de orice speranță, și i-a constrâns să-și caute condiții de trai mai bune în apropierea Dunării, sau la nord de acest fluviu. În Ungaria, Galiția și Polonia, emigranții din Balcani au apărut în mai multe valuri. Aici, au reușit să se integreze destul de rapid în viața politică și economică. După împărțirea Poloniei între Rusia, Austria și Prusia, majoritatea macedoromânilor de acolo s-a stabilit în orașele mai mari ale Ungariei, de exemplu la Pesta, Miskolc și Arad. Toate grupurile etnice de origine balcanică erau numite „greci”. Istoriografia însă, ține seamă de faptul că denumirea se bazează pe o noțiune colectivă. Motivul acestui fenomen este că limba folosită în comerț era greaca, dar cei care se ocupau de această meserie erau sârbi, albanezi și macedoromâni.

Noii veniți au obținut în scurt timp poziții economice considerabile. Mulțumită habsburgilor, războaiele din zonele vecine au fost favorabile prosperării materiale a macedoromânilor, ei s-au îmbogățit repede și s-au organizat în companii. Posibilitățile lor de îmbogățire proveneau din faptul că țineau în mână comerțul Turciei cu Austria și Germania. Centrele lor cele mai importante erau Buda, Pesta și Viena.

În prima jumătate a secolului al XIX-lea, orânduirea socială și politică a Ungariei purta încă masiv semnele feudalismului. Potrivit condițiilor naturale ale țării, economia se baza pe agricultură și creșterea animalelor. Din cauza nivelului industrial scăzut, burghezia apără doar în proporții minime.

De aceea, în această perioadă sarcina de întreprindere a reformelor, i-a revenit nobilimii și negustorimii înstărite, chiar dacă inovațiile erau uneori în contradicție cu privilegiile lor multiseculare. O parte a nobilimii, în frunte cu contele Széchenyi István, a depus eforturi pentru dezvoltarea industriei, a comerțului și a indispensabilei circulații.

În lumina modelului european, nu putea fi amintată nici înființarea instituțiilor financiare și culturale.

Ideea de reformare a Ungariei a găsit ecou în numeroase familii macedoromâne, ele devenind chiar și adepți devotați ale acestei cauze. Dintre macedoromânii stabiliți în capitala Imperiului, familia Sina a fost aceea care a jucat rolul de frunte în această privință; de altfel, prin realizarea unor întreprinderi variate, ea a devenit elementul hotărâtor al pieței financiare din această zonă.

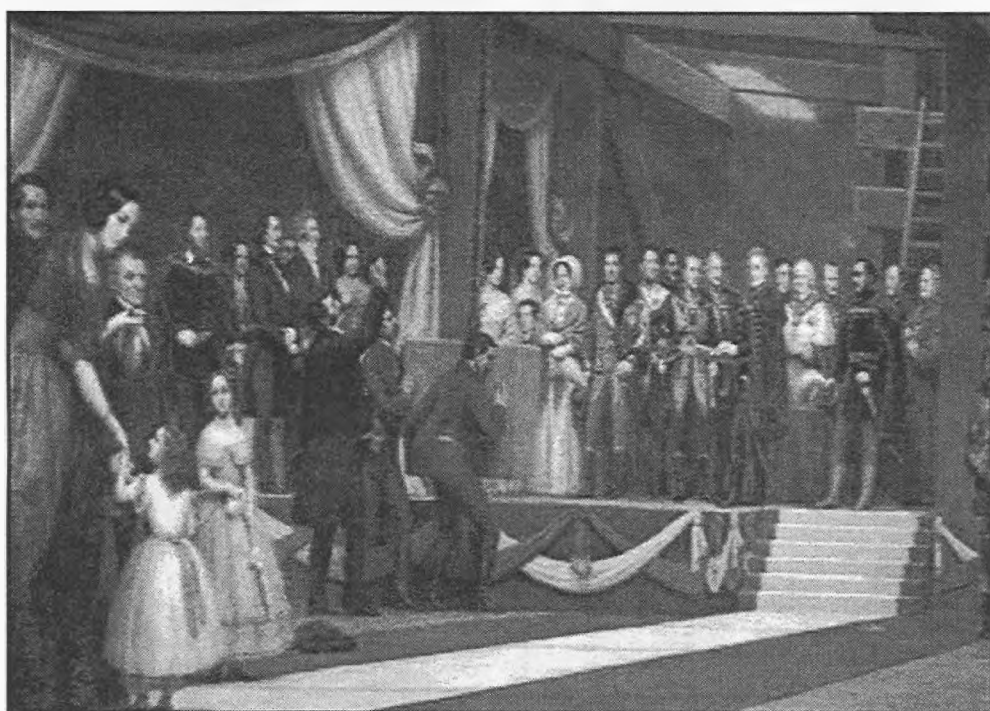
Încă pe la mijlocul secolului al XVIII-lea, deschidea o bancă cu renume european. Membrii familiei se ocupau cu prelucrarea tutunului și a lînii, două ramuri industriale înfloritoare în epoca aceea. În felul acesta, s-au bucurat de un progres însemnat și rapid.

Gheorghe Sina, descendentul familiei cu rădăcini vieneze, a continuat activitatea economică prosperă a înaintașilor. Între 1820 și 1856, a contribuit în mare măsură la dezvoltarea comerțului și a industriei textile. Prin cîștigurile obținute, Banca Sina a devenit instituția financiară determinantă a epocii. Gheorghe Sina a sporit mai departe și proprietatea de pământ a familiei. Ajunsesse posesorul unei moșii de 240 de mii de iugăre în Ungaria, Cehia și Austria.

Ca cetățean cu avere impunătoare, s-a atașat și el reformiștilor care luptau pentru dezvoltarea țării.

Unul dintre planurile mari ale epocii era construirea pe Dunăre, a Podului cu lanțuri.

Gheorghe Sina a fost susținătorul planurilor lui Széchenyi István și finanțatorul cel mai important al construcției Podului cu lanțuri. Depunerea festivă a pie-

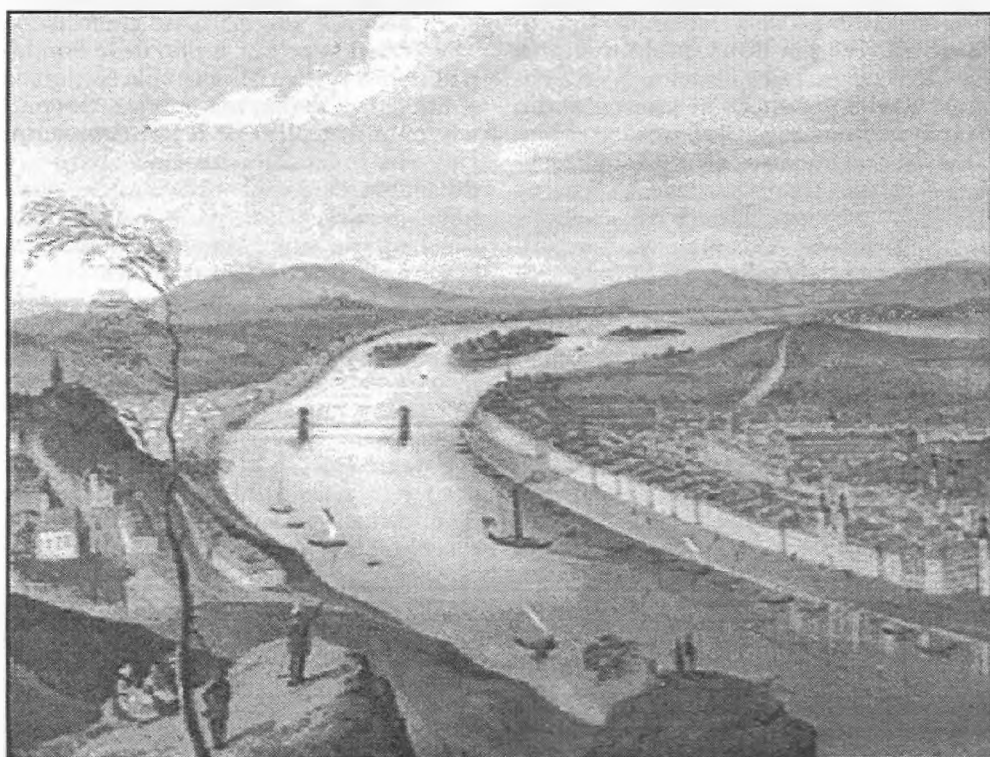
Depunerea pietrei de temelie a Podului cu lanțuri

trei de temelie a avut loc la 24 august 1842.

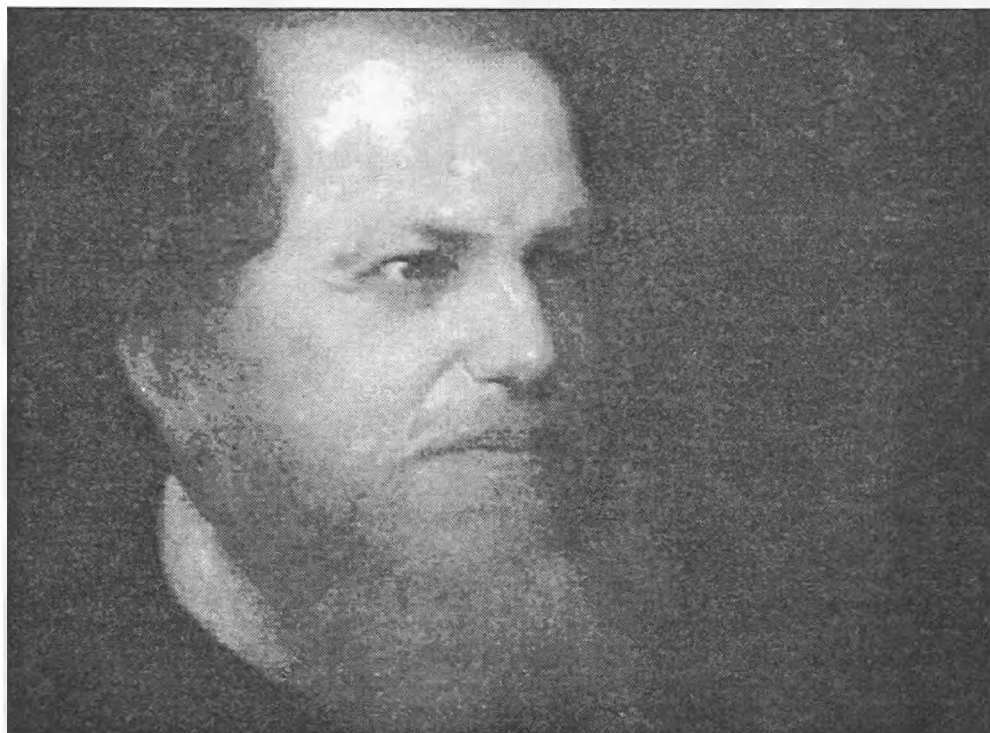
Placa comemorativă de pe pilonul podului aduce veșnică amintire nu numai lui Széchenyi, ci și macedoromânului Gheorghe Sina.

După moartea sa, în 1856, averea uimitoare de 80 de milioane forinți este moș-

tenită de singurul său fiu, Simion Sina. Demn de părintele său, acesta a continuat eforturile pentru o mai bună organizare a vieții economice și financiare. Pe Simion Sina îl găsim printre fondatorii și susținătorii mai multor instituții, ca de exemplu Muzeul Național, Teatrul Național,

Panorama orașelor Buda și Pesta, la mijloc Podul cu lanțuri

Portretul macedoromânului Simion Sina, cel care a finanțat lucrările palatului Academiei Maghiare de Științe

Un film documentar care prezintă pe Ungaria este o raritate. Aceasta este o țară care de altfel nu prea se accentuează – că această țară se datorează și activității numeroși macedoromânii. Merită să-

Mecenatii

Moștenire macedoromână

Scenariu adaptat pe baza lucrărilor semnate de

onal, Cazinoul Național, orfeline, spitale. În Ungaria a ajuns în posesia a noi proprietăți de pământ, iar în calitate de mare moșier al țării a făcut donații și pentru scopuri de cultură publică.

Încă din 1825, Széchenyi István lansa ideea înființării Academiei de Științe. La construirea sediului acestei instituții Simion Sina a contribuit cu 100 de mii de forinți. În 1858, Academia l-a ales pe Sina între membrii directoriali. Palatul Academiei a fost dat în folosință în 1864. Orașele Buda, Arad și Seghedin l-au ales cetățean de onoare.

Macedoromânii din Pesta dețineau poziții însemnate în comerțul Ungariei. Fondul material de care dispuneau le permitea contactul direct și cu culturile occidentale. Odată cu apariția în aceste ținuturi europene a ideii naționale, și macedoromânii și-au creat propriul lor crez național. Sub influența mișcărilor naționale românești din Transilvania, ei au stabilit relații vii cu personalitățile sociale și culturale ale ținuturilor de dincoace și de dincolo de Carpați.

O parte a clădirilor din piața Vörösmarty de azi erau posesii macedoromâne. Între posesori se află Gheorghe Sina și acel Constantin Grabovszki, care întreținea în casa lui un salon literar românesc, vizitat atât de reprezentanții macedoromânilor din Pesta, cât și de marile personalități ale vieții literare din Ardeal și de dincolo de Carpați. Fiind cei mai bogați cetățeni ai orașului, își cumpărau case, palate și pe străzile din jurul acestei piețe, ca de pildă pe strada Váci.

Azi, aceste edificii sînt declarate monumente istorice și formează una dintre cele mai prețioase zone ale Budapestei.

De familiile de aici aparținea și Cristofor Naco. În anul 1801, pe moșia sa din Sinnicolaul Mare, înființează o școală agricolă. În testamentul său datat în 1799 la Viena, dispunea ca pentru îmbunătățirea condițiilor economice ale iobagilor să se asigure din veniturile sale, funcționarea acestei școli. În acest sens sprijinea în fiecare an 12 tineri de origine iobagă: 3 nemți, 3 români, 3 unguri și 3 sârbi. Cheltuielile lor de studii erau acoperite tot din fondul stabilit prin testament. După terminarea școlii agricole, tinerii se întorceau în localitatea lor natală, contribuind astfel la îmbunătățirea situației celor de acasă. Pentru înființarea școlii a fost solicitat Tessedik Sámuel, originar din Szarvas. Pînă în 1887, instituția a funcționat ca școală particulară, apoi a fost naționalizată.

Tot pe moșia lui Cristofor Naco s-a întîmplat că un iobag, în timp ce lucra pe cîmp, a descoperit ceea ce azi se numește „tezaurul de Sinnicolaul Mare”. Cele 23 de piese de aur sînt cunoscute și sub denumirea de „tezaurul lui Attila”. Naco le-a oferit cadou împăratului, care pentru aceasta l-a distins cu titlu de nobil.

Macedoromânii din Pesta, împreună cu grecii de aici, au hotărît în 1778, să înceapă construirea unei bisericii. Credința ortodoxă constituia elementul comun al acestor două comunități.

Cerința formulată de „grecii și vlahii

onalitățile trecutului românesc din
eație, care scoate în evidență – ceea
t ceea ce avem mai bun și valoros în
or naționalități. Printre ei găsim și
unoaștem și noi!

nații

uână la Budapesta

de dr. Maria Berényi și Marius Maghiaru

creștini” a fost judecată în mod pozitiv de către autorități. Construirea bisericii a început în 1791, pe malul Dunării, în piața Petőfi de azi. Biserica comună ortodoxă, construită după proiectele lui József Jung, a fost dată în folosință la 15 august 1801. Creștinii greci pretindeau neapărat popă grec și slujbe numai în limba greacă, pe când macedoromânii ar fi dorit un preot care să vorbească și limba română a lor. După hărțuiri de mai multe decenii, grecii, în 1874, s-au adresat autorităților, cerînd despărțirea celor două comunități. Motivul acestora a fost că românii transilvăneni sosiți la Budapesta după 1867, au cerut drepturi tot mai mari în conducerea bisericii.

În 1888, grecii și macedoromânii s-au despărțit. În anul 1900 creștinii ortodocși români din Budapesta au înființat o capelă a lor. Ca preot a fost ales Gheorghe Bogoevici. Capela Ortodoxă Română de pe strada Holló, nr. 8, a fost sfințită la 25 noiembrie 1900. Instituției i s-a asigurat spațiu în incinta imobilului aparținător de Fundația Gojdu. Numărul grecilor care dețineau în posesia lor biserica ortodoxă de pe malul Dunării a scăzut mult după primul război mondial. În 1931, parohia a fost declarată maghiară, limba slujbelor rămînînd totuși greacă pînă în 1949. Preoții ortodocși români de pe strada Holló vor avea mai tîrziu rol important în activitatea de conducere a Fundației Gojdu.

În Ungaria secolului al XIX-lea, mai cu seama la Pesta, apăreau mai multe gazete românești. Una dintre cele mai însemnate era revista literară Familia, fondată în 1865. Redactorul-șef al ei a fost Iosif Vulcan, personalitate înrudită cu familia Irinyi din Nagyléta (Leta Mare).

El a fost acela căruia, în 1866, un tînar de 16 ani trimise prima poezie, semnată cu numele Mihai Eminovici. Poezia a reținut atenția redactorului-șef, care în același an a și publicat-o în revista sa. A schimbat însă numele autorului într-o formă mai românească: Mihai Eminescu. Tînarul, atunci încă necunoscut, a devenit cel mai mare poet național al românilor.

Cel mai de seamă macenat român al epocii a fost Emanuil Gojdu, originar din familie de negustori macedoromâni. S-a născut la Oradea, la 9 februarie 1802. În 1824 a obținut diploma de avocat, după care timp de trei ani a fost angajatul biroului de avocatură al lui Vitkovics Mihály, avocat pestan și poet de limbă maghiară și sîrbă. În casa lui Vitkovics apăreau și personalitățile de frunte ale literaturii, astfel Gojdu a putut stabili relații apropiate cu reprezentanții literaturii maghiare contemporane. Totodată, vizita cu regularitate și salonul literar românesc care funcționa în casa Grabovszky.

După anii de practicant, Gojdu și-a deschis biroul propriu de avocatură. A devenit avocat cu succese și foarte căutat, ceea ce i-a creat o existență materială bună.

În 1832 a cumpărat cu 30 de mii de forinți casa lui Wilhelm Sebastian din strada Király, apoi și locurile din jurul acestui imobil. În 1854 a construit în jurul casei un șir de magazine. Clădirea poartă și

M E C E N A T I I

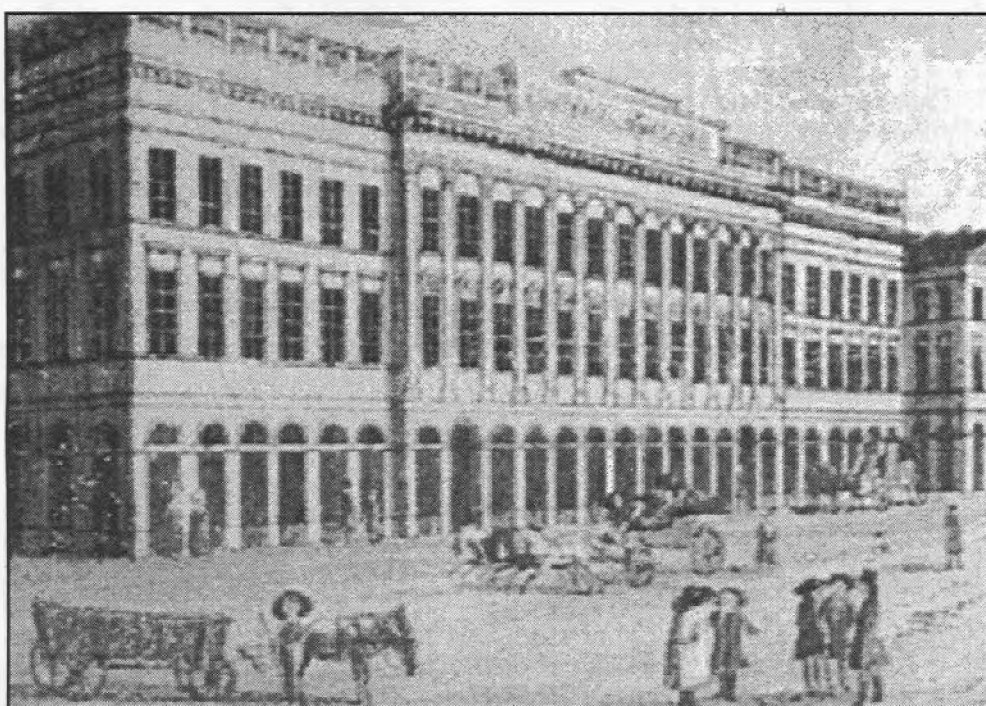
Documentar
Mecenat

a fost prezentat
la cea de-a

29-a ediție a
Festivalu-

lul de film din
Ungaria

29. Magyar
Filmszemle

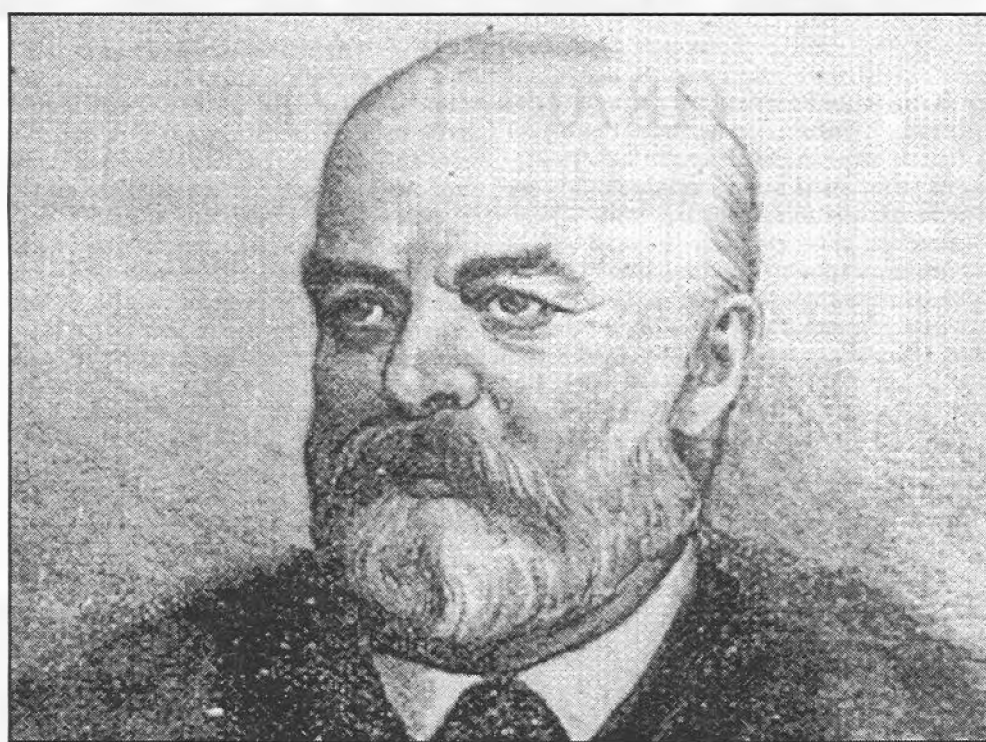

Palatul lui Cristofor Naco, aflat odinioară în Pesta, pe malul Dunării

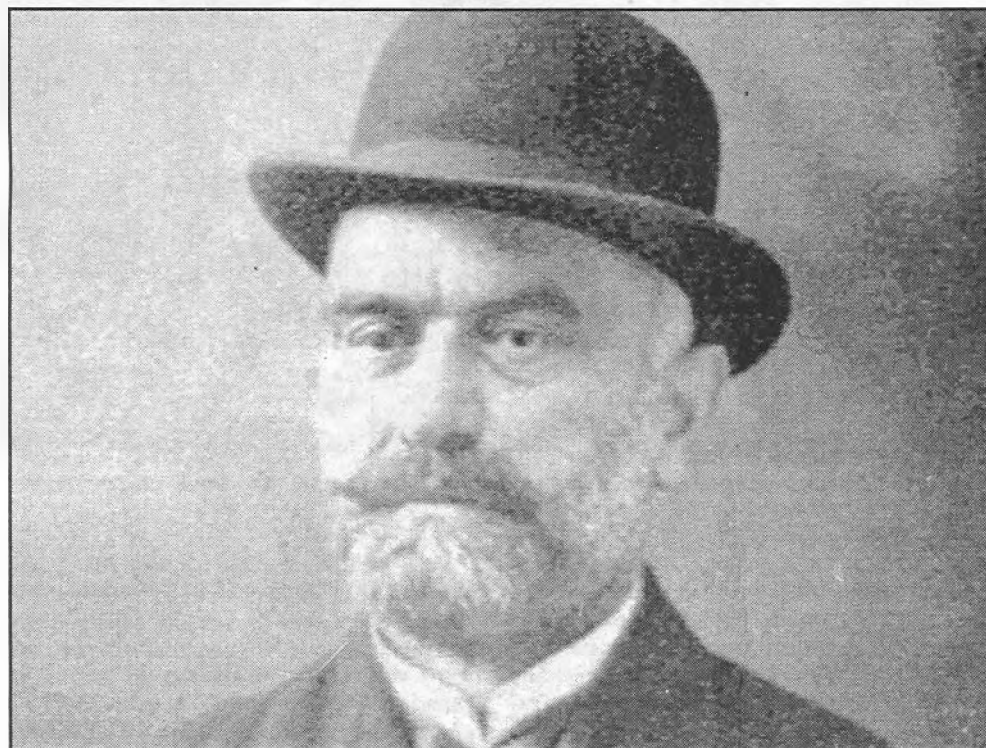
azi numele de „Curtea Gojdu”. În această parte a orașului se desfășura o activitate negustorească foarte vie. Avea și-a investit-o și mai tîrziu în imobile. Prin închirierea acestora a obținut un câștig tot mai mare.

Pe Gojdu îl preocupa de mult ideea de

a veni în ajutorul tinerilor români din Ungaria și Transilvania, dornici să-și continue studiile. În testamentul său datat în 1869, își lăsa averea în grija unei fundații – care poartă numele lui –, pentru a asigura din venitul acesteia burse tinerilor români. În scurt timp după moartea lui

Emanuil Gojdu (1802–1870)

Ghenadie Bogoevici, primul preot ortodox din Budapesta (Capela aflată pe strada Holló)

Gojdu, la 3 februarie 1870, a luat ființă Fundația Emanuil Gojdu. În anul înființării, avutul de imobile și acțiuni era de 200 de mii de forinți.

Suma însă a crescut din an în an. Pînă la sfîrșitul anului 1899 averea fundației a sporit la 2 milioane de forinți, ca în 1917 să atingă valoarea de 8 milioane. De la 1882, avutul Fundației a fost administrat de casieria sîntului scaun mitropolitan ortodox din Sibiu, dar biroul Fundației funcționa la Budapesta, în casa de pe strada Holló, nr. 8.

Aici trebuia să-și înainteze cererile tinerii care doreau să obțină bursă. Putea să primească bursă orice elev român de școală elementară sau medie, dar mai ales studenții de la școli superioare, în stare să-și adeverească statutul de creștin al bisericii ortodoxe și starea de paupertate. Pentru acordarea burselor se anunța la sfîrșitul lui iunie al fiecărui an, un concurs. Între anii 1871 și 1918, 4455 de studenți și elevi au primit burse în valoare de peste 1 milion și 100 de mii de forinți, iar după trecerea la banii în coroane, suma burselor a fost peste 1 milion și 400 de mii de coroane. Printre elevii sprijiniți de Fundație s-au aflat, de exemplu, poetul român Octavian Goga, sau Petru Groza, viitorul prim-ministru al României.

În 1914 la Saraievo, cu descărcarea cunoscutelor focuri de armă, a izbucnit primul război mondial. Intrarea în război a Ungariei a avut urmări serioase și pentru soarta Fundației Gojdu. La începutul războiului, Fundația a fost obligată să acorde împrumuturi de război. Acestea au adus pentru Fundație înțîi o pierdere de 250 de mii, apoi, în 1916, 160 de mii, iar în total 410 mii de coroane.

În 1916, Fundația a sprijinit cu 20 de mii de coroane orfelinatul din Sibiu și Crucea Roșie.

După primul război mondial, averea și imobilele Fundației Gojdu se găseau pe teritoriul a două țări. Comisia administrativă a Fundației era la Sibiu, pe cînd Curatoriul funcționa la Budapesta. Prin tratatul de la Trianon, Ungaria a fost obligată să rezolve cu România soarta Fundației Gojdu. Avutul Fundației trebuia împărțit între România (90%), Iugoslavia, Cehia (6%) și Ungaria (4%).

În vederea soluționării definitive a problemei, guvernul maghiar și cel român au purtat mai multe tratative, dar mai ales datorită tacticii de tîrăgănare manifestată de partea maghiară, la acord nu s-a ajuns decît în 1937. Acesta însă n-a putut fi pus în aplicare, deoarece cele două parlamente l-au ratificat abia în 1940. Atunci însă și această zonă suferea sub marea dezastru al celui de-al doilea război mondial.

De la primul război mondial înapoi, Fundația Gojdu nu-și mai putuse îndeplini misiunea inițială. Veniturile Fundației erau administrate prin conturi închise. Pînă în 1933, anul morții sale, Ghenadie Bogoevici a fost administratorul Fundației, iar de la 1934 sarcina de administrator al clădirilor a îndeplinit-o Toma Ungureanu, care din același an a condus și Parohia Ortodoxă din Budapesta.

Marea criză economică a dus la deteriorarea valorii avutului de care dispunea Fundația. Activitatea lui Toma Ungureanu se caracteriza prin salvarea averii, dat fiind că din anii '30 unele imobile ale Fundației Gojdu erau amenințate de confiscare.

Perioada plină de nesiguranțe care a durat mai mult de două decenii s-a încheiat în 1952, prin naționalizarea tuturor imobilelor și a avutului Fundației Gojdu.

Scenariu realizat de Tiberiu Boca și Mihai Cozma

Despre păstrarea tradițiilor

Pentru început, considerăm necesare cel puțin trei constatări. Ele se referă la modul cum sînt privite și tratate tradițiile în societatea noastră și parcă ilustrează că și în această privință se manifestă anumite tradiții, obișnuințe.

Este destul de obișnuit ca lumea să țină seamă aproape numai de tradițiile folclorice, din domeniul culturii vechi, rurale. Realitatea însă este mult mai variată, tradițiile nu lipsesc din nici o activitate spirituală și practică a societății. Ele există, de exemplu, și în știință, și în economia morăritului sau a transportului fluvial... E clar, totuși, că unele tradiții de cultură populară (cele din domeniul muzicii, al dansului și altele) conțin mai multe elemente specifice poporului de care se leagă, reprezintă mai evident caracterul național, de aceea sugerează mai mare importanță.

Tradițiile capătă atenția și aprecierea meritată de obicei numai cînd sînt amenințate de dispariția totală, ori după ce au și dispărut. Atunci intelectualitatea societății elogiază și mai mult valoarea lor și întreprinde diferite acțiuni (tabere etnografice de creație, cluburi sau serate ocazionale de jocuri etc.) pentru a le salva – activități cuprinse sub denumirea de „păstrarea tradițiilor”.

Dezideratul păstrării tradițiilor se formulează cel mai des la minorități. Fenomenul se explică prin evoluția socială și culturală specifică a acestora. Să ilustrăm acest specific schițînd transformările trăite în ultimele 4-5 decenii de românii din Ungaria. Este bine cunoscut că din anii '50 încoace modul de viață de tip țărănesc din țara noastră s-a schimbat nemaipomenit de profund, populația satelor însușind tot mai multe elemente ale vieții de tip urban. Tradiționala cultură materială, obiceiurile, graiul și alte caracteristici ale satelor au ieșit din uz într-un ritm rapid, cedîndu-și pozițiile unor forme culturale însușite de la orășeni. Schimbările s-au petrecut atît în societatea majoritară maghiară, cît și în societățile minoritare. Însă cu consecințe esențial diferite. La populația maghiară, toate schimbările culturale trăite au rămas în limitele identității sale naționale: limba și celelalte forme de cultură ungurească de la sate au fost înlocuite cu alte forme ungurești, mai dezvoltate, mai moderne. În cazul populației române minoritare (ca și la celelalte minorități naționale din această țară) transformările culturale au atins adînc și identitatea de neam, deoarece formele orășenești cu care și le-a înlocuit pe cele satești au fost în mod necesar niște forme ungurești (în orice caz, însușite de la unguri), neavînd în jur și alt model de cultură urbană – în general, de dezvoltare culturală – decît cel unguresc. Rezultatele le știm: necesitățile de exprimare și le rezolvă tot mai des prin limba maghiară standard, în manifestările publice recurge la obiceiuri ungurești ș.a.m.d. Se înțelege deci că în conștiința românimii de aici, identitatea sa de neam se asociază cu tradițiile populare care cam pînă în anii '50 încă se mențineau bine; și invers: dispariția treptată a acestor tradiții înseamnă pentru ea pur și simplu pierderea identității românești. În felul acesta, în condițiile noastre de minoritate orice acțiune referitoare la păstrarea tradițiilor populare este considerată sinonimă cu o intervenție de „salvare de la moarte” a identității strămoșești. „În paranteză” fie spus, în afară de limbă, nici la ungurime nu prea s-au păstrat în uzul zilnic alte forme culturale cu caracter specific național; să ne gîndim, de pildă, la stilul de construcție universal, care în zilele noastre respinge brutal orice tradiție ungurească de pînă acum din acest domeniu de cultură materială. La noi, românii, și la celelalte minorități, identitatea a ajuns în situație gravă prin faptul că și limba (graiul local) a alunecat treptat în categoria tradițiilor pe care populația a înce-

put să le considere nepotrivite pentru condițiile de viață de nivel nou, urban.

Luînd în considerare adevărul că tradițiile sînt strîns dependente de condițiile sociale în care și pentru care s-au format, este cu totul motivat să ne întrebăm: în condițiile de azi, cum ar trebui să conceapă o minoritate păstrarea tradițiilor sale (purtătoare de identitate națională, minoritară și locală totodată)?

Foto: Șt.Oroian

Echipa de dansuri românești din Micherechi

Nicidecum în sensul propriu-zis și deplin al cuvîntului „păstrare”. Pentru că orice element sau formă culturală are șanse să se mențină numai în măsură în care încă este capabil(ă) să îndeplinească niște funcții pe care indivizii le consideră și acum importante pentru ei. Dacă nu mai poate îndeplini toate funcțiile de odinioară este imposibil să se păstreze integral într-o societate. De exemplu, încă acum 50 de ani graiul local românesc de la noi era potrivit pentru satisfacerea tuturor cerințelor de comunicare ale indivizilor (mai ales ale acelor care nu știau decît românește), iar de cînd – datorita condițiilor social-culturale noi – nu mai corespunde oricărei funcții de comunicare (de

mare a sentimentului de nostalgie pentru vremurile trecute, ori o posibilitate, pentru indivizi de a-și varia modul de autoexprimare, la casele de jocuri („táncházak”) funcționează pentru o categorie de tineri ca formă de trăire a sentimentului de patriotism general sau local, în situații de program cultural organizat dansul popular prezentat pe scenă funcționează ca mijloc de evocare a trecutului și de dezvoltare a sentimentelor pozitive față de neam sau de colectivul din localitate...

Pe lîngă acestea două, s-ar putea aduce și alte exemple care să demonstreze că condiția fundamentală a păstrării tradițiilor vechi în condițiile de viață noi este să

Foto: Șt.Oroian

Locul unde mai trăiesc tradițiile: balul. În imagine Teodor Kovács

pildă comunicarea pe temă politică sau profesională este greu de realizat prin el), sfera, frecvența de aplicare a lui s-a redus în mod necesar. Tot așa, de pildă și dansul popular îndeplinea pe vremuri mai multe funcții; era formă de distracție, de întîlnire între tineri, de exprimare a atragerei sentimentale pentru cineva, de întrecere între feciori... ș.a. Azi, dansul modern oferă pentru toate acestea niște posibili-

existențe funcții pe care numai ele, ori și ele, le pot îndeplini în viața omului. Iar cel care dorește să întreprindă acțiuni conștiente în vederea păstrării, trebuie să caute acele „coridoare” ale vieții sociale (tot mai înguste) în care tradițiile mai pot corespunde unor funcții reale. Adevărul este că există anumite încercări în acest sens: autori de operă rock aplică uneori și cîntece sau dansuri populare, în piese de

teatru cu teme istorice uneori atmosfera trecutului este creată și cu ajutorul motivelor din artă populară, unii variază și programul de discotecă cu niște secvențe scurte de cîntec și jocuri populare...

Realitatea parcă ne convinge că nu există șanse ca un întreg gen de cultură populară sau o formă întreagă a acestuia să se poată menține în viitor. Există însă mai multe semne că anumite elemente ale formelor culturale tradiționale, în combinație cu cele moderne, practice, se vor potrivi încă multă vreme cu gustul cultural al societăților actuale. Considerăm grăitoare în această privință exemplele caselor tradiționale țărănești din Occident, în care exteriorul în stil vechi și interiorul în stil mai nou al unor încăperi se împacă foarte bine. La fel și obiceiul, în Occident răspîndit mai de demult, dar pe cale de răspîndire și la noi, de a întrerupe monotonia interiorului modern de cameră cu cîte un obiect cît mai vechi (un scăunel, un talger sau altceva). Un fenomen asemănător se manifestă și în vorbirea românească a intelectualilor noștri: în structura de limbă literară ei introduc deseori elemente ale graiului local, despre care consideră că pot îndeplini cu mai mare siguranță anumite funcții expresive; în felul acesta se păstrează (și se poate păstra pentru viitor), măcar la nivelul unor elemente, tradiția de grai.

O caracteristică a concepției despre păstrarea tradițiilor la minorități este simplificarea. Dovadă ca la noi prezentările în scenă de cîțiva dansatori a jocurilor sau predarea la școală despre un vechi obicei local și alte activități asemănătoare sînt pomenite în cel mai firesc mod în rubrica intitulată „păstrăm tradițiile”. În realitate, acestea ar putea fi numite mai degrabă acțiuni de evocare a tradițiilor, cu scopul de a forma conștiința de român. Ceea ce, bineînțeles, nu scade cu nimic meritul și utilitatea lor. Vrem să spunem că adevărata păstrare a tradițiilor nu se limitează la un cadru artificial de activitate (spectacol în scenă, prezentarea materialului etnografic la muzee, lecția în școală...). Unde există cu adevărat, ea se manifestă prin introducerea tradițiilor în practica de viață obișnuită a societății minoritare, cînd, de pildă, un obicei românesc este aplicat în mod concret de către cei care au învățat despre el la școală, ori cînd obiceiul tradițional apare din obișnuința firească și în mediul imediat al individului, nu numai în sălile muzeului.

Poate o astfel de concepție a păstrării tradițiilor pare prea pretențioasă – deși ar fi doar minimul în conceperea activităților din acest domeniu. Dacă o minoritate s-ar angaja să întreprindă acțiuni mai eficiente pentru punerea tradițiilor în slujba menținerii identității sale, ar mai trebui să creeze și anumite condiții necesare punerii în practică a acestei concepții. Una dintre aceste condiții ar fi pregătirea intelectuală a publicului pentru primirea conștientă a valorilor trecutului; ar fi o formare intensivă a conștiinței, în urma căreia tradițiile să fie recunoscute ca valori de cît mai mulți. Alta ar fi căutarea și înregistrarea tuturor acelor momente posibile din viața minorității în care, după toate probabilitățile, s-ar putea introduce elemente de tradiții, de pildă, pentru urarea cu ocazia nașterii copilului, cîntec sau alt mijloc de tip românesc cu care să ne felicităm de ziua numelui, cîntece sau zicători cu care s-ar putea distra între ei școlarii (în toate țările, școlarii au anumite cîntece caracteristice) și multe altele.

În comparație cu ceea ce este în prezent, ar trebui o mulțime de inovații în activitatea de păstrare a tradițiilor. Și dacă ținem seamă de faptul că păstrarea oricărei fenomene sociale se poate obține numai prin dezvoltarea lui, tradiția și inovația se presupun în mod firesc și în condițiile noastre minoritare.

Mihai Cozma Seghedin

Arhitectura populară: o tradiție pierdută?

– Interviu cu muzeologul dr. Grin Igor –

Așezându-mă lângă calculator, îmi aduc aminte de cuptorul vechi, pe care îl aveam în casă la Bătania în timpul copilăriei mele. Acel cuptor a existat până la moartea bunicii mele. Pentru mine, pentru un copil, era un simbol al sărăciei și am fost fericit când s-a introdus încălzirea centrală. Azi poate nu mai este nici un cuptor în Bătania. La noi, mândria este când ai o casă nouă, modernă, care nu îți amintește de trecutul fără confort.

Călătorind în partea occidentală a bătrânului continent, este bător la ochi cât de bine s-au păstrat caracteristicile arhitectonice ale diferitelor zone. Acolo casa veche, sau casa construită în mod tradițional este o adevărată mândrie. Înfățișarea tradițională nu este simbolul sărăciei. Modernul se îmbină cu vechiul. Acolo calculatorul se potrivește și cu cuptorul.

• Tocmai pentru că arhitectura tradițională a românilor din Ungaria n-are continuitate, deja în anii 1960-70 unii înaintași ai noștri mai luminați, nepătrunși total de vîntul „modernismului” au inițiat înființarea unor case muzeu la Micherechi, la Apateu și la Chitighaz. Este însă un fapt dureros că la Micherechi nu s-au găsit nici de atunci fonduri pentru realizarea planurilor. Este dureros, pentru că de atunci sau demolat mai toate casele tradiționale. Am ajuns în situația în care peste cîțiva ani nu va mai fi nici o casă țărănească veche în acest sat românesc cu tradițiile căruia ne mîndrim peste tot. La Apateu, casa aleasă nu era potrivită, pentru că se afla într-o stare degradată. Astfel românii din Ungaria la ora actuală au o singură casă muzeu, la Chitighaz. Aceasta a fost renovată în ultimii doi ani cu ajutorul material al Fundației pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria și cu efortul deosebit al muzeologilor. Azi, vizitatori nu prea are. Funcție practică nu prea are. Proprietarul este autoconducerea Chitighazului, dar cine-i poartă grija? La ce se folosește?

În legătură cu acest lucru l-am întrebat pe directorul Muzeului Munkácsy de la Bichișciaba. Grin Igor este un bun cunosător al etnografiei românești din Ungaria. Printre altele, de numele lui se leagă inițierea taberelor etnografice, devenite de atunci tradiționale.

– Cum a luat ființă casa muzeu din Chitighaz?

– Ideea mea inițială a fost ca pentru

prezentarea caselor tradiționale ale naționalităților din județul Bichiș, să construim un fel de muzeu în aer liber, într-un loc mai frecventat, să zicem la marginea

garanție pentru supraviețuirea unui mic skanzen al naționalităților. În acea vreme, chiar și ca adeptul păstrării în loc a tradițiilor arhitectonice populare, nu am con-

Arhitectură tradițională pe Valea Loirei (Franța). Restaurantul din dreapta datează din secolul al XIII-lea

Giulei, unde anual trec sute de mii de vizitatori. Ideea mea atunci n-a fost receptată, dar de fapt nici acum nu sîntem în întîrziere, pentru că turiștii înseamnă o

siderat de bine să realizăm o casă muzeu într-un loc nefrecventat. Totuși m-am angajat la culegerea materialelor și la aranjarea casei. În aceasta și la ora actuală sînt

Interiorul casei-muzeu din Chitighaz, după renovările din ultimii ani

obiecte dăruite și culese de localnici, dar aranjamentul interior este întregit și cu obiectele muzeului nostru. Trebuie să constat că este o experiență internațională, valabilă pentru casele-muzeu, care se află într-un mediu mai izolat: își pierd atractivitatea pentru localnici. Așa s-a întîmplat și la Chitighaz. Entuziasmul localnicilor a dispărut și după zece ani de existență casa a ajuns într-o stare jalnică. N-au fost bani pentru angajarea unui om care trebuia să se îngrijească ca o bună gazdă, de acest monument. Trebuie să se țină curățenie, să se îngrijească de curte, casa trebuie încălzită, deci necesită o supraveghere permanentă, care înseamnă și cheltuieli. Înființarea este doar începutul, întreținerea ei înseamnă un efort și mai mare.

– În alte părți care sînt experiențele?

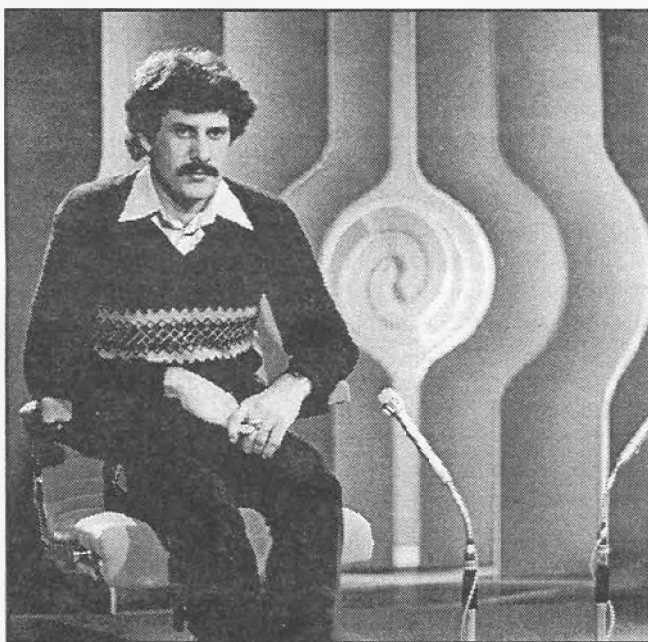
– În județul Bichiș aș enumera 2 exemple. La Gyomaendrőd este o casă muzeu în îngrijirea autogovernării, care este gazdă bună. La Szarvas casa muzeu a slovacilor se află sub ocrotirea directorului cooperativei de industrie casnică. Ei consideră important ca să protejeze valoarea culturală. Trebuie să amintesc că sînt și fonduri de stat, pentru că în cadrul unui program de șase ani, Oficiul Național de Ocrotire a Monumentelor Istorice acordă o anumită sumă, pentru întreținerea monumentelor. Dacă am informații bune, în acest an și casa muzeu din Chitighaz a beneficiat de acest ajutor. Deci experiența generală este că nu necesită un efort ieșit din comun întreținerea unei case muzeu. Însă cu tristețe constat că autogovernarea din Chitighaz nu a manifestat prea mare interes. Mi se pare că în loc, această chestiune nu primește importanța cuvenită. Corpul de reprezentanță i-a încredințat îngrijirea casei Căminului Cultural, dar fără condiții materiale. Când a venit un ajutor din partea statului și când noi am inițiat ceva, s-a tulburat puțin apa, dar conducerea locală n-are nici o inițiativă proprie. Dacă această atitudine nu se schimbă, acest adevărat monument al culturii rurale se va prăbuși pentru totdeauna. Este simplu, ar trebui să se afle un bun gospodar din loc, care pentru o anumită sumă, zilnic s-ar îngriji de casă. Când ultima dată am fost la fața locului, nu vreau să descriu ce am văzut! Toată lumea își dă seama că nu depinde totul numai de bani. Ștefan Crâsta

Televiziune în limbile naționalităților

În luna august 1978 Televiziunea Maghiară a difuzat primele emisiuni de naționalitate. Inițiativa a fost luată de Studioul din Pécs, care a oferit spațiu minorităților sud-slave și germană.

Emisiunile românești au pornit cu 4 ani mai tîrziu, la 29 aprilie 1982. Lansarea acestora s-a datorat inițiativei personale a conducătorului de atunci al Studioului din Seghedin, Regős Sándor. Pentru redactarea programelor lunare de 15 minute a fost solicitat ziaristul Ștefan Frătean, pe care, chiar dacă timp de 8 ani a lucrat ca externist, telespectatorii l-au identificat cu programul care s-a adresat lor în limba maternă, cu Ecranul Nostru. Primii ani s-au consacrat prezentării comunității noastre. La realizarea emisiunilor au contribuit Maria Gurzău și Petru Cîmpian. Publicul mai larg a avut ocazia să facă cunoștință cu obiceiurile și viața românilor de aici, și aceasta a avut efecte benefice pentru autoaprecierea lor.

Spațiul emisiunii, în 1988 a crescut la 30 de minute, care au asigurat un adevărat caracter de magazin. În același an s-au difuzat 3 programe tematice, de cîte 50 de minute. Ele au prezentat atît valorile noastre culturale, cît și personalități de seamă ale românilor din Ungaria, ca Gheorghe Nistor, Lucia Borza și Lucian Magdu. Cu titlul „În minoritate” s-a realizat filmul care pînă în prezent enumeră cel mai autentic particularitățile comunității noastre. Tot în acest an s-au creat legături și cu unele comunități românești din alte țări.

Acei ani optimiști de la începutul emisiunilor în limba română... (Ștefan Frătean, primul redactor, în studioul Ecranului nostru)

La sfîrșitul anilor '80 redacția românească era redacție doar în denumirea ei, deoarece nu avea nici un angajat. Priveam cu invidie la colegii de naționalitate din Pécs, care lucrau cîte trei la o redacție. Pro-

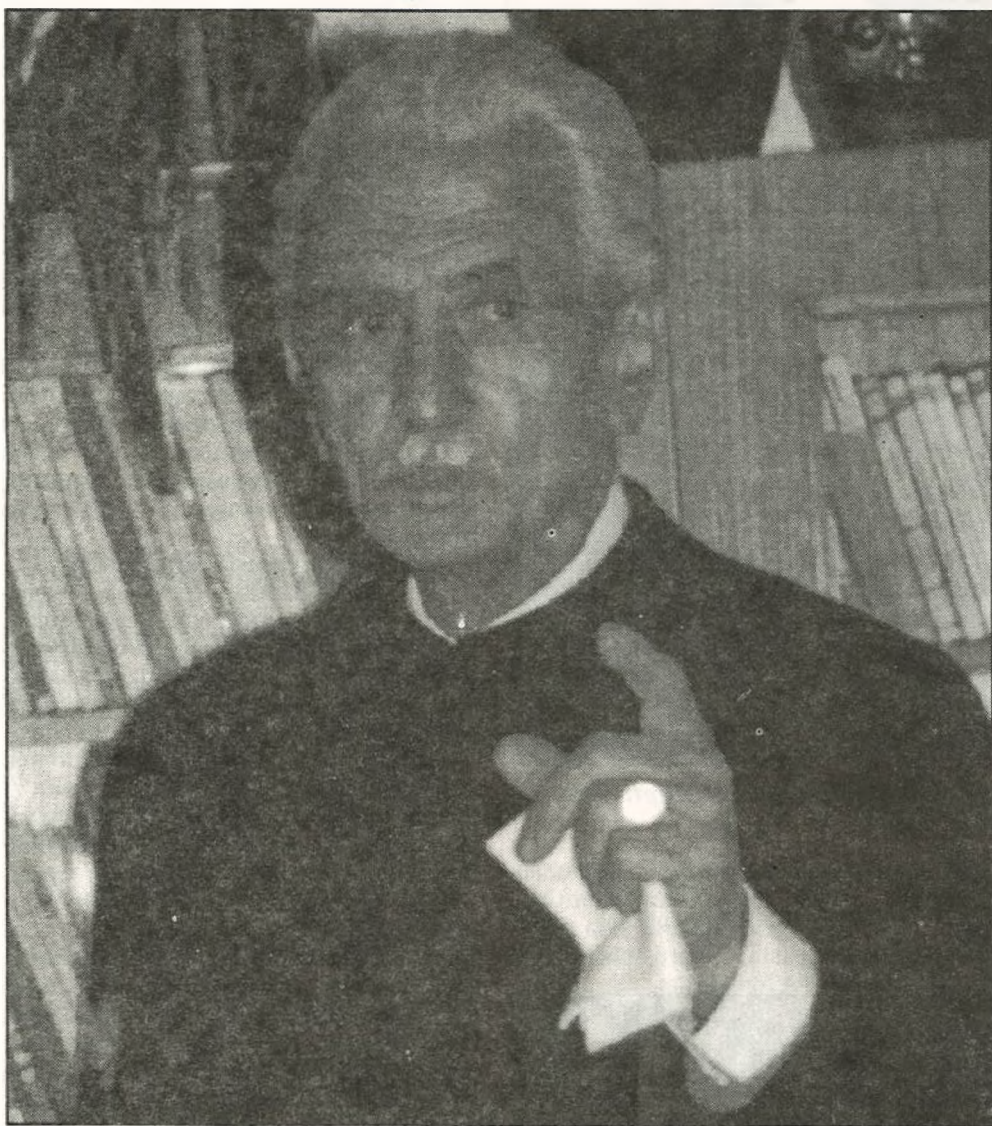
cesul de formare a unei redacții a început după 8 ani, cînd în 1990 a fost angajat primul colaborator intern, Tiberiu Boca. Adevărata muncă de atelier însă s-a realizat numai de la sfîrșitul anului 1992 și începutul lui 1993, pentru că numai de atunci putem lucra cu 3 realizatori. Din această perioadă au început să contribuie la realizarea programelor românești Aurel Becan și Ștefan Crâsta, iar cu ajutorul Evei Iova sînt redactate știri de interes public.

Emisiunile de naționalitate – care emiteau 25 de minute pe săptămînă – au ajuns în competența centrului din Budapesta, astfel au fost acceptate și oficial de Televiziunea Maghiară. În această perioadă munca redacției noastre a trăit o adevărată înnoire, pentru că condițiile bune au permis lărgirea genurilor aplicate, de la filme documentare pînă la cele artistice cu participarea copiilor. Satisfacția a fost temporară, deoarece odată cu micșorarea posibilităților financiare, cu schimbarea frecventă a orei de difuzare, la mijlocul anilor '90 a început un proces, care pînă în prezent a împins programele noastre spre ore de difuzare inaccesibile telespectatorilor.

Trebuie să constatăm cu regret că emisiunile românești pentru televiziunea națională s-au degradat din punct de vedere al importanței lor. Sperăm că vom trece ușor și de această situație și poate odată ne vom putea concentra numai la ceea ce avem datorită să facem: programe bune în limba română.

Tiberiu Boca, Ștefan Crâsta

Au trecut zece ani...

Și în toamna aceea copacii au rămas fără frunze, liniile drepte, nesfîrșite ale brazdelor din hotar sclipeau, aerul era rece și așa, spre seară, răsuna dangătul clopotelor bisericii noastre...

M-am oprit în grădină și am ascultat această muzică „tristă”, când clopotele au dat de știre că iarăși a murit cineva dintre noi. Dar dangătul răsună altcum, revărsându-se peste oraș, ca lacrimile strămoșilor noștri din sute de ani ... Atunci când am auzit pentru cina bat clopotele, am încremenit. Preotul nostru **Ioan Magdu** a părăsit viața pămîntească, ne-a părăsit, lăsînd turma singură, fără păstor.

Dumnezeu știe de ce a trebuit să se ducă dintre noi! Și nu știm de ce marele Creator a chemat la el un astfel de preot. Trebuie să ne complăcem, am învățat de la el că totul are un început și un sfârșit. Această etapă frumoasă oricât de frumoasă ar fi fost, s-a sfârșit. S-a așternut peste noi un somn adânc și greu, fără de liman, din care, nici pînă acum nu ne-am dezmeticit...

Îmi aduc aminte cât de bun era la fire, cu câtă blîndețe ne-a vorbit, cum ne-a urmărit viața: pe neobservate, ne-a dat discret sfaturi, ne-a mîngîiat inima, ne-a împărtășit durerile, ne-a păzit visurile, s-a rugat pentru noi – și în locul nostru. Ne-a botezat, ne-a cununat, ne-a îngropat. A știut de floarea fragedă care se naște sub sînul mamei. A știut de firul de iarbă, care crește pe mormînt.

Și acum simt căldura care a radiat din mîna lui, cînd mi-a pus-o pe creștet – în copilărie, și pe umăr – la vîrsta de bărbat... Caut și nu mai regăsesc această siguranță.

Era unul dintre cei cinci dintr-o mie, care știau ce este dreptatea și unde este adevărul. Și fără plată a încercat să ne arate calea care duce spre adevăr, calea dreptății.

Îmi aduc aminte – în sărăcia anilor cincizeci – cum picta pe sticlă: făcea rame pentru fotografii, ca familia să aibă din ce trăiește... A păzit ca pe ai săi banii și averea bisericii. A săpat, a secerat, și a cules de pe holde împreună cu credincioșii săi. Mulți au vrut să-l umilească, dar nu le-a reușit...

Îmi amintesc: în copilărie, umblam în perechi, câte doi „cu Iordanul”, în bădicul de bronz era apa sfințită și busuiucul. Iar acolo, în apă, oamenii aruncau „mărunțăii”, după ce am cîntat și am terminat de sfințit casa. Apoi, seara, ne-am dus în casa parohială, iar părintele a deșărtat apa sfințită, apoi a numărat banii și i-a împărțit în două. Nu a reținut nici un filer: nici pentru el, nici pentru biserică... „Ați trudit, ați umblat toată ziua, asta-i plata voastră”.... Și ne-a dat drumul spre casă... Și de multe ori îmi aduc aminte, cum ne îmbrățișa, cum ne îndemna spre bine, cum ne învăța: cu unul a jucat șah, altuia i-a dat împrumut câte-o carte românească, ca apoi să discute despre conținut... Parcă-l văd și acum: cum se uită peste ochelari, cît de curat zîmbea, nu se trudea „pentru fericirea de o zi”. Bucuria a împărțășit-o cu noi, dar despre durerile sale trupeși și sufletești nu s-a plîns niciodată. Greutățile și suferința a purtat-o bărbătește...

Au trecut zece ani de atunci. Și în toamna asta copacii au rămas fără frunze, liniile drepte, nesfârșite ale brazdelor din hotar sclipeșc, aerul e rece și, spre seară răsună dangătul clopotelor bisericii noastre...

Figura lui uscățivă se înalță spre ceruri și apoi revine în amintirile noastre așa cum a fost:

„Universul fără margini e în degetul lui mic,
Căci sub frunte-i viitorul și trecutul se încheagă,
Noaptea – adînc-a veșniciei el în șiruri o dezleagă.

Așa el sprijină lumea și vecia într-un număr"

(M. Eminescu: Scrisoarea I)

Centru religios și cultural la Seghedin

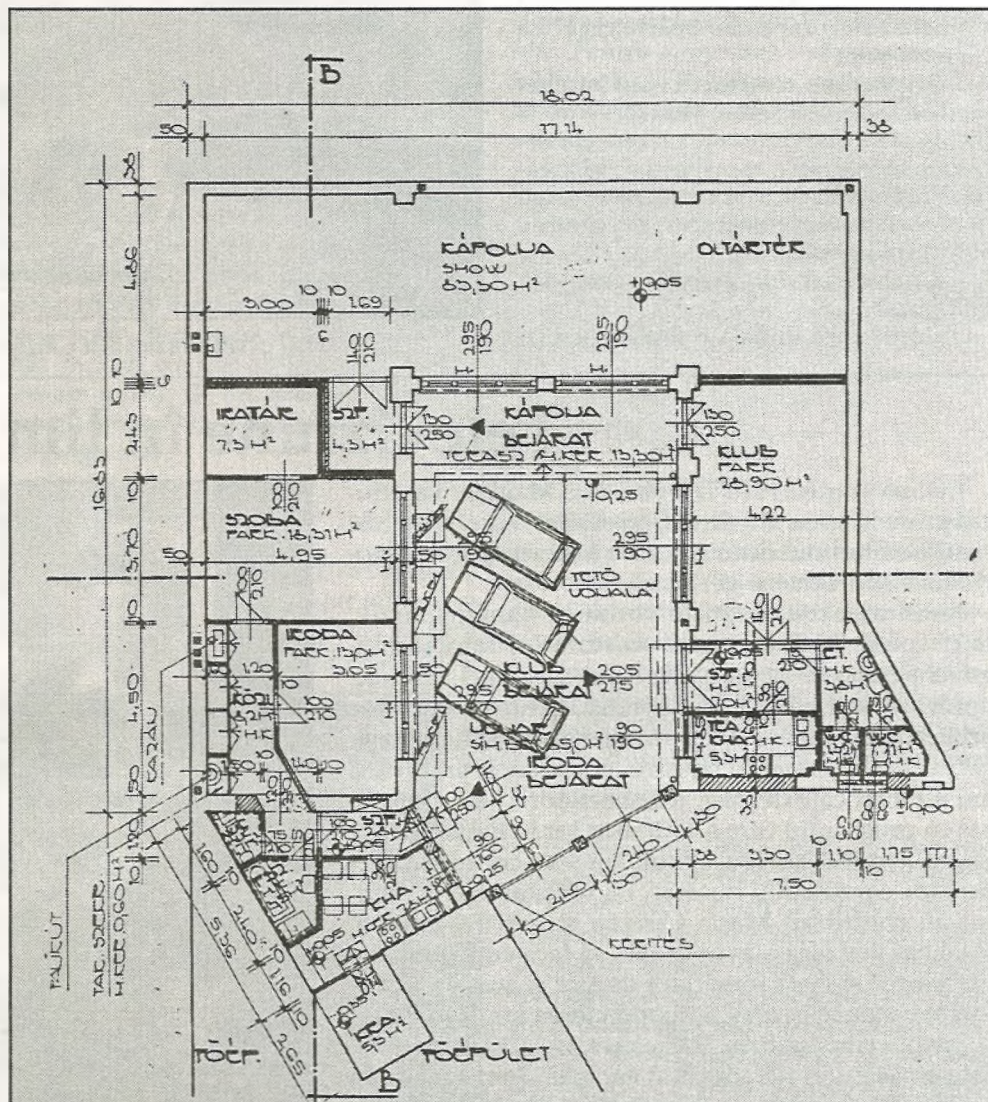
Copla mai tină ră parohie din cadrul Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria este parohia din Seghedin. Se împlinesc aproape trei ani de cînd credincioșii ortodocși români din acest oraș, o dată pe lună, au posibilitatea să participe la Sfînta Liturghie oficială în limba română. Nu este deloc simplă înființarea unei comunități religioase, mai cu seamă atunci cînd cei care se angajează la asemenea treabă sînt fără experiență. Totuși eforturile depuse, cu ajutorul bunului Dumnezeu, au adus roade. Este adevărat și faptul că am fost într-o situație avantajoasă, deoarece în acest oraș au existat două biserici ortodoxe: una a sîrbilor, iar alta a maghiarilor. Pentru noi a fost firesc să apelăm la ajutorul fraților noștri sîrbi, care, la prima noastră încercare, ne-au oferit locașul lor sfînt. Astfel, în ultima duminică a lunii ianuarie 1996, în Biserica Ortodoxă Sîrbă din Seghedin, s-a săvîrșit pentru prima dată Sfînta Liturghie în limba română; de atunci în fiecare a patra duminică din lună ne întrunim ca să ne rugăm lui Dumnezeu în limba noastră maternă.

De la bun început am știut că numai atunci putem deveni parohie de sine stătătoare dacă vom poseda și un imobil, pe care îl putem transforma într-un locaș de închinăciune. La începutul acestui an, în urma unei ce-

reri făcute către consiliul orașenesc, primăria din Seghedin ne-a predat o clădire de 217 m². Următorul pas a fost ca să căutăm un arhitect care să se angajeze la efectuarea planurilor viitoare a capele. De altfel, intenția noastră este că acest imobil, să aibă mai multe funcții. Ne-am gândit la crearea unui centru cultural care ar găzdui și celelalte instituții românești din acest oraș, mă refer la Autoconducerea de Minoritate Românească și la Asociația Culturală a Românilor din Seghedin.

Planurile sînt deja făcute, ne-au costat 700.000 ft, sumă pe care am primit-o pe de o parte de la Oficiul Minorităților Naționale și Etnice din Ungaria (600.000 ft) pe de altă parte de la Autoconducerea Românească din Seghedin (100.000 ft). Le mulțumim din inimă pentru ajutorul acordat!

Munca adevărată abia acum va începe. Vom avea nevoie de o sumă mai considerabilă, aproximativ de 10 milioane de forinți. Sîntem convinși de faptul că nu va fi ușoară obținerea acestei sume, dar totodată avem și speranța că cu venirea unui episcop titular în fruntea Episcopiei noastre din Ungaria, se va depune un interes mai mare din partea conducerii bisericii pentru țelurile comunității ortodoxe din Seghedin. **Pr. Aurel Becan**

Proiectul centrului cultural și religios al românilor din Seghedin

PAGINI CULTURALE Supliment al săptămânalului Foaia românească
Redactat de Tiberiu Boca

Tehnoredactare Ștefan Oroian – Referentă: Mihaela Bucin